

KSSN

KRAKOWSKI SEMESTRALNIK STUDENTÓW NIEPEŁNOSPRAWNYCH

*„Wyobraźmy sobie piękny świat.
Na każdej uczelni procedury i akty prawa wewnętrznego
uwzględniają prawa osób z niepełnosprawnościami
i zasady dostępności...”*

KRAKOWSKI SEMESTRALNIK STUDENTÓW NIEPEŁNOSPRAWNYCH

kssn@academica.org.pl www.kssn.pl

REDAKCJA

Koordynator merytoryczny: Andrzej Wójtowicz

Koordynator prac wydawniczych: Anna Lulek

Zespół redakcyjny: Anna Lulek, Ewa Szrednicka, Joanna Szpak, Anna Wesołowska, Andrzej Wójtowicz

Redakcja techniczno-graficzna: Magdalena Teterycz

**Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych, Zrzeszenie Studentów Niepełnosprawnych
Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie**

ul. Reymonta 17/10, 30-059 Kraków, tel. 12 617 46 30

bon@agh.edu.pl, www.bon.agh.edu.pl, zsn@agh.edu.pl, www.zsn.agh.edu.pl

**Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych, Zrzeszenie Studentów Niepełnosprawnych
Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie**

ul. Rakowicka 27 (Paw. D), 31-510 Kraków, tel. 12 293 51 20, fax. 12 293 51 19

bon@uek.krakow.pl, www.bon.uek.krakow.pl, zsn@zsn.uek.krakow.pl, http://zsn.uek.krakow.pl

Pełnomocnik Rektora Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie ds. Studentów Niepełnosprawnych

Al. Mickiewicza 21, pok. 416, 31-120 Kraków, tel. 12 662 4367

rrpula@cyf-kr.edu.pl, jpula@ur.krakow.pl

**Wersja elektroniczna dostosowana do potrzeb
osób słabowidzących i niewidomych oraz filmy
w PJM dostępne w Redakcji lub na www.kssn.pl**

Podmioty, w których można wydrukować KSSN w brajlu:

- Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych AGH
- Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych UEK
- Pracownia tyfloinformatyki AGH www.pt.agh.edu.pl
- Fundacja Instytut Rozwoju Regionalnego www.firr.org.pl

PATRONI

WYDAWCA

**Fundacja Studentów i Absolwentów AGH
w Krakowie ACADEMICA**

Referat ds. Osób Niepełnosprawnych

ul. Rostafińskiego 10, 30-072 Kraków

referat-on@academica.org.pl,

www.academica.org.pl

WSPÓŁPRACA

Fundacja Instytut Rozwoju Regionalnego

ul. Wybickiego 3A, 31-261 Kraków

biuro@firr.org.pl, www.firr.org.pl

tel. 12 629 85 14, fax. 12 629 85 15

Okładka: proj. Magdalena Teterycz, fot. Robert Ruggiero (unsplash.com)

Redakcja zastrzega sobie prawo do zmieniania tytułów oraz skracania i adiustacji tekstów. Za treść ogłoszeń i reklam Redakcja nie odpowiada. Niezamówionych materiałów Redakcja nie zwraca. Przedruk materiałów dozwolony za zgodą Redakcji oraz pod warunkiem umieszczenia pod artykułem, że jest on przedrukiem z „Krakowskiego Semestralnika Studentów Niepełnosprawnych” z podaniem numeru i roku wydania.

Nakład: 1500 bezpłatnych egzemplarzy

Druk: Drukarnia Beltrani www.drukarniabeltrani.pl

W NUMERZE:

WARTO WIEDZIEĆ

- 4** Zatrudnienie głuchych przynosi korzyści obu stronom
 - nie bądź głuchy na głuchych
- 8** Asystent ON - rozwiązania w wybranych krajach Europy
- 14** Tworzenie warunków do nauki niepełnosprawnym
 studentom
- 20** 7 zasad wsparcia edukacyjnego
- 24** Rozliczanie PIT-ów nareszcie bardziej dostępne
- 26** Echolokacja ułatwi życie osobom niewidomym i słabowidzącym

DZIEJE SIĘ

- 28** Kraków dostrzega i nagradza
- 30** Krakowskie Dni Integracji
- 31** Wygrana w konkursie "Kraków bez barier"
- 32** AGH integruje i uświadamia!
- 35** Dzień Sportu
- 36** Dostępna uczelnia 2.0
- 38** Klub Studio laureatem konkursu "Kraków bez barier"
- 40** Krakowska huta nagrodziła studentów Akademii
 Górniczno-Hutniczej, którzy pokonują bariery

TO ONI TWORZĄ HISTORIĘ

- 42** Wheelchairtrip - na przekór ograniczeniom
- 45** Zawsze na pierwszym miejscu

POZA KRAKOWEM

- 48** XIX Dni Integracji w UPH
- 51** Gotowi na Ustawę 2.0 i konkurs "Uczelnia dostępna"
- 52** Sprawozdanie z IV Forum Uczelnianych Pełnomocników ds. Osób z Niepełnosprawnościami

GIRL POWER

- 54** Pełnymi garściami - wywiad z Barbarą Turek
- 56** Projekt metamorfozy
- 59** Frida Kahlo - sztuka pełna cierpienia
- 61** Odwaga działania - wywiad z Justyną Kucińską, nową
 Prezeską Fundacji Instytut Rozwoju Regionalnego
- 62** Kącik polskiego języka migowego

NA SPORTOWO

- 64** Studentka z AGH Mistrzynią Świata!
- 65** Sukces naszych zawodników na Mistrzostwach
 w Poznaniu
- 67** II Studencki Rajd na Wózkach

↑ Język migowy umożliwia najpełniejszą komunikację | fot. Piotr Kruszek

Zatrudnienie głuchych przynosi korzyści obu stronom – nie bądź głuchy na Głuchych!

Głuchy pracownik – zatrudniać czy nie zatrudniać?

W Polsce wciąż panuje przekonanie, że głuchy ma gorsze kompetencje. Wyrosło ono z myślenia, że skoro głuchy nie słyszy, oznacza to, że nic nie umie – podważane są jego kompetencje w języku polskim. Ciekawy natomiast jest fakt, że z powodu nieznamości języka polskiego nie obniża się kompetencji obcokrajowców w Polsce – tylko szuka się z nimi wspólnego języka.

Osoba głucha posiada wszelkie predyspozycje, aby pracę wykonywać. Niesłyszący to pracownik

obowiązkowy, lojalny i kompetentny. Zatrudnienie głuchych przynosi korzyści zarówno ekonomiczne (np. dofinansowanie z PFRON), jak i pozaekonomiczne (np. dobry pracownik, CSR, diversity management).

Mocne strony głuchych pracowników

to m.in.:

- doskonały zmysł obserwacji,
- doskonała pamięć wzrokowa i kinestetyczna,
- umiejętność wyłączenia się, skupienia na zadanej rzeczy, pracy, zadaniu (ma to swój rezultat w wyso-

kiej efektywności pracy),

- duża motywacja do pracy u osób młodych,
- bardzo duża sprawność w korzystaniu z programów do komunikacji społecznościowej,
- zdolności manualne, wyczucie estetyki,
- uczciwość,
- przywiązanie do miejsca pracy, zaangażowanie,
- cierpliwość.

Słabe strony Głuchych pracowników to:

- trudności w komunikacji werbalnej,
- trudności w myśleniu abstrakcyjnym,
- trudności w rozumieniu skomplikowanych tekstów pisanych.

Jak komunikować się z Głuchym pracownikiem?

Głusi (słabosłyszący) porozumiewają się na kilka sposobów:

- za pomocą języka pisanego – na kartce, przez e-mail, SMS – dotyczy szczególnie młodych ludzi,
- za pomocą języka mówionego – mowa może być trudna do zrozumienia, zniekształcona,
- za pomocą języka migowego (PJM) lub języka miganego (SJM) – który umożliwia najpełniejszą komunikację.

Powyższych sposobów powinien użyć pracodawca do komunikacji z głuchymi, uważając, by:

- przy mówieniu – być odwróconym twarzą do niesłyszącego, nie zasłaniać ust i nie chodzić po pomieszczeniu w trakcie mówienia,
- przy pisaniu – pisać jasne, proste, zwięzłe zdania.

Zaleca się, aby przy pierwszym kontakcie z głuchą osobą użyć PJM – czy to za pomocą wideo-tłumacza, czy tłumacza PJM – niesłyszący poczuje się pewniej, a pracodawca wykaże, że zależy mu na dobrym porozumiewaniu się. Jest to również gest życzliwości oraz otwartości na głuchego pracownika.

Należy być cierpliwym, nie okazywać irytacji. Nie należy z góry zakładać, że głuchy zrozumiał wszyst-

kie komunikaty, dlatego też dobrze upewnić się, ile dana osoba zrozumiała i czy wie, co ma robić. Jeśli osoba głucha nie rozumie treści, należy zadać pytanie w inny sposób. Przydatne jest również pokazanie czynności – Głusi są dobrymi obserwatorami. Powyższe sposoby są dostępne tylko dla tych głuchych, którzy znają język polski.

Chcę zatrudnić Głuchego – gdzie się zgłosić?

Instytucje, które mogą być pomocne przy zatrudnieniu głuchego w znalezieniu odpowiedniej osoby, to m.in.:

1. Podmioty stworzone z myślą o niesłyszących, np.:
 - migam.pl lub wideo-tłumacz – udostępnia narzędzia usprawniające komunikację między głuchymi a słyszącymi (np. tłumacz online),
 - praca bez barier – agencja rekrutacyjna osób głuchych,
 - Polski Związek Głuchych – oddziały terenowe.
 2. Fundacje zajmujące się aktywizacją osób wykluczonych społecznie (w tym niesłyszących), np. Eu-dajmonia, Aktywizacja, Grejpfrut, Integracja, itd.
 3. Podmioty rządowe, m.in.:
 - Wrocławski Sejmik Osób Niepełnosprawnych – trenerzy pracy,
 - Polska Organizacja Pracodawców Osób Niepełnosprawnych,
 - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
 - Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych,
 - Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej
- W przypadku ogłoszenia o pracę należy podać informację w zwięzły sposób wraz z możliwością kontaktu. Można zaznaczyć, że osoby głuche są mile widziane. Np. „Zatrudnię kierowców. Cały etat. Dwie zmiany. Umowa o pracę. Osoby głuche mile widziane! Prosimy o kontakt SMS nr ..., e-mail... lub osobiście: Firma X, ulica Y”.

Zatrudnienie Głuchych przynosi zarówno korzyści finansowe, jak i pozafinansowe.

Do korzyści finansowych można zaliczyć:

1. Obniżenie lub likwidacja składki na PFRON – mimo, że Głusi nie postrzegają siebie jako osoby niepełnosprawne, to w ujęciu medycznym mają taki status, dlatego też zatrudnienie Głuchych to

należne przywileje z PFRON.

2. Możliwość dofinansowania wynagrodzenia dla osoby głuchej – dofinansowywane jest wynagrodzenie brutto, składki społeczne oraz na Fundusz Pracy i FGŚP. Wielkość dofinansowania zależy od stopnia niepełnosprawności – maksymalnie można dostać 90% kosztów płacy pracownika.

Głusi najczęściej posiadają umiarkowany stopień niepełnosprawności – wobec czego dofinansowanie dla niesłyszącego to 1125 zł, jednak nie więcej niż 90% kosztów płacy pracownika.

Aby skorzystać z tych przywilejów, Głuchy musi zostać zatrudniony na umowę o pracę oraz zostać wykazany w ewidencji prowadzonej przez PFRON. Pracodawca nie może zwalniać innego pracownika na miejsce Głuchego.

3. Możliwość dofinansowania stanowiska pracy – fundusze są przyznawane przez starostę po podpisaniu umowy, poniesieniu kosztów, utrzymania stanowiska pracy przez 36 miesięcy i złożeniu wniosku o refundację. Maksymalna pomoc to 15-krotność miesięcznego wynagrodzenia. Refundacja dotyczy udokumentowanych kosztów zakupu, a nie dotyczy wydatków poniesionych przed podpisaniem umowy. Dofinansowanie stanowiska pracy stanowi pomoc de minimis.

4. Zwrot kosztów szkoleń dla pracownika głuchego – refundacja jest przyznawana przez starostę właściwego ze względu na siedzibę firmy, po uprzednim złożeniu wniosku przez pracodawcę. Maksymalne dofinansowanie wynosi 60–70% poniesionych kosztów.

5. Zwrot miesięcznych kosztów zatrudnienia pracowników pomagających pracownikowi głuchemu w pracy w zakresie czynności ułatwiających komunikowanie się z otoczeniem, a także czynności niemożliwych lub trudnych do samodzielnego wykonania przez pracownika głuchego na stanowisku pracy.

6. Zwrot kosztów szkolenia z zakresu powyższych czynności pracowników pomagających.

Korzyści pozaekonomiczne, jakie przynosi zatrudnienie Głuchych, to:

- CSR – społeczna odpowiedzialność biznesu – pozytywny wizerunek firmy, reklama, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz zwiększanie wrażliwości społecznej u pozostałych pracowników,
- zarządzanie różnorodnością (diversity management) – zatrudnienie Głuchych wiąże się ze zwiększeniem różnorodności w miejscu pracy. Przede wszystkim jest to związane z wymianą kulturową, zapoznaniem z nową kulturą, mało znaną w świecie słyszących. Jest to także zetknięcie z językiem obcym, jakim jest Polski Język Migowy.
- zmotywowany, lojalny i kompetentny pracownik – Głusi posiadają konkretne kompetencje jako pracownicy i ich odpowiednie wykorzystanie zwiększy efektywność w miejscu pracy – są to osoby bardzo spostrzegawcze, szybko uczące się wykonywania danej czynności, potrafią bardzo długo skupiać swoją uwagę na tej samej czynności, wykonując ją z dużą starannością i dokładnością. Mają zwykle bardzo rozwinięte zdolności manualne.
- wzrost konkurencyjności firmy - dotarcie do szerszego grona klientów, reklama (Głusi szybko przekazują sobie informacje o sprzyjających im firmach).

Jak przygotować stanowisko pracy oraz zespół na zatrudnienie Głuchych?

Najczęściej do pracy Głuchego nie potrzeba specjalistycznego stanowiska. Dobrą praktyką jest:

- siedzenie niesłyszącego w miejscu, z którego ma kontakt wzrokowy z innymi pracownikami, a jego wzrok pada w kierunku drzwi,
- gdy osoba jest słabosłysząca i korzysta z aparatu słuchowego, dobrze zadbać, aby w miejscu pracy nie było rozpraszających dźwięków (np. radio),
- wyposażenie w przyrządy do pisania,
- posługiwanie się komputerem lub telefonem do komunikacji wewnątrz firmy,
- zamontowanie świetlnych sygnałów alarmowych,
- opis czynności i regulamin w formie graficznej i pisemnej.

Przygotowanie zespołu

Odpowiednie przygotowanie zespołu pomoże w uniknięciu krępujących sytuacji oraz ułatwi współpracę, wspólne spędzanie czasu w firmie.

Przygotowanie zespołu to:

- poinformowanie o głuchym pracowniku,
- poinformowanie, aby unikać paternalizmu oraz audyzmu w stosunku do niesłyszącego, ale by go traktować po partnersku,
- dobrze wyznaczyć jedną osobę odpowiedzialną za komunikację z głuchym – tak, aby być pewnym, że do głuchego zawsze docierają ważne informacje (np. ewakuacja),
- dobrze też nauczyć pracowników podstawowych znaków PJM, a przynajmniej jednego z nich wyszkolić w tym języku,
- poinformowanie o sposobach komunikacji z głuchym,
- warto rozważyć większą liczbę głuchych – pozwoliłoby to na utworzenie stanowiska mentora, opiekuna głuchych. Można się ubiegać o dofinansowanie z PFRON do wynagrodzenia asystenta.

Spotkania grupowe

Organizując spotkanie grupowe należy pamiętać, aby:

- osoby głuche miały dobrą widoczność oraz dobrze widziały prowadzącego (bez naświetleń słonecznych),
- nie wchodzić pomiędzy tłumacza a osobę głuchą,
- ograniczyć elementy wizualnie rozpraszające uwagę (np. migająca prezentacja przy jednoczesnym mówieniu) oraz unikać mówienia w hałasie (np. muzyka w tle),
- komunikując się z osobą głuchą z udziałem tłumacza, należy zwracać się bezpośrednio do osoby głuchej,
- przekazywać głuchym wszystkie ważne informacje, które powinny być ogólnodostępne w pracy,
- upewnić się, jaki sposób komunikacji preferuje dana osoba.

Rozmowa kwalifikacyjna z głuchym kandydatem

Głusi są bardziej bezpośredni w zadawaniu pytań, mówieniu i formułowaniu oczekiwań. Na ogół dość szczegółowo pytają o charakter pracy, miejsce wykonywanej pracy, godziny, wymiar pracy i dochody – nie jest to stawianie warunków, ale chęć podjęcia świadomej decyzji o zatrudnieniu. Przykładowe pytania od głuchych to:

- gdzie mieści się firma,

- jak wygląda praca – tu najlepiej pokazać stanowisko, sprawdzi się obrazowe pokazanie czynności,
- jakie są godziny wykonywania pracy,
- jakie jest wynagrodzenie – z osobą głuchą należy mówić bardzo konkretnie,
- w kontakcie z głuchym należy komunikować wprost swoje oczekiwania, wypowiadane słowa powinny być zgodne z rzeczywistością – np. gdy po rozmowie głuchy dostanie komunikat „odezwiemy się do Pana” – będzie on czekał na odpowiedź.

Przydatne informacje dla pracodawcy

1. Głuchy pracownik ma takie same przywileje co do czasu pracy, jak niepełnosprawny pracownik – jednak część głuchych woli pracować w pełnym wymiarze czasu pracy.
2. W przypadku komunikacji z osobą głuchą należy zarezerwować więcej czasu na spotkanie.
3. Dobrze jest włączać głuchych we wszystkie obszary firmy, pytać o opinię itd. – aby ich nie izolować.
4. Jeżeli rozmowa z głuchym pracownikiem ma dotyczyć poważnych tematów, należy zadbać o to, aby osoba tłumacząca na język migowy nie była ze środowiska bliskiego głuchemu pracownikowi – będzie to gwarantem dyskrecji i neutralności.
5. Nie należy oceniać głuchych pod względem ich umiejętności mowy. Fakt czy osoba głucha dobrze czy źle mówi, nie opisuje jej w całości.
6. Podczas rozmowy kwalifikacyjnej z głuchą osobą w obecności tłumacza należy zwracać się bezpośrednio do głuchego, nie do tłumacza. Natomiast należy się spodziewać, że głuchy będzie patrzył na tłumacza, nie na swego rozmówcę – co nie jest oznaką lekceważenia, a jedynie skierowania uwagi na przekaz od tłumacza.
7. Głuchy nie będzie pisał perfekcyjnie w języku polskim – może to być również widoczne w jego CV, nie należy odrzucać od razu CV zawierającego kilka błędów językowych.
8. Pracodawco – nie bądź głuchy na Głuchych!

Dorota Łesak

Źródło : <https://poradnikprzedsiębiorcy.pl/-zatrudnienie-gluchych-przynosi-korzysci-obu-stronom-nie-badz-gluchy-na-gluchych>

↑ *Zapewnienie psa przewodnika to element systemu rekompensaty niepełnosprawności we Francji* | fot. Magdalena Smolnicka, źródło: unsplash.com

Asystent ON - rozwiązania w wybranych krajach Europy

AUSTRIA

W Austrii pomoc osobista dostępna jest głównie w ramach świadczeń opieki długoterminowej. Zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych i udzielanie świadczeń pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych odbywa się na poziomie państw federalnych, a dostawcami usług są organizacje pozarządowe. W tym kraju ubezpieczenie społeczne przydziela osobom niepełnosprawnym dodatki opiekuńcze na pokrycie kosztów opieki. Ocena potrzeb bazuje na modelu medycznym, koncentrującym się na stopniu niepełnosprawności ocenianym pod kątem medycznym. W Austrii istnieje siedem kategorii zależności: począwszy od kategorii pierwszej (dla osób z niewielkim stopniem zależności) do siódmej (dla osób, które nie mogą wykonać samodzielnie precyzyjnego ruchu żadną z kończyn).

Asystent Osobisty w Pracy PAA (niem.: Die Persönliche Assistenz am Arbeitsplatz-PAA, PAW ang.: personal assistant at work) jest zapewniany osobom korzystającym ze świadczeń opieki długoterminowej z 5-tym i wyższym stopniem zależności. Dla osób z 3–4 stopniem zależności zakwalifikowanie do korzystania z usługi osobistego asystenta musi być specjalnie uzasadnione. Wiele osób niepełnosprawnych jest pozbawionych możliwości korzystania z tej

formy pomocy, np. osoby niedowidzące i niedosłyszące, osoby z zaburzeniami psychicznymi i mające trudności z uczeniem się. Zadania Osobistego Asystenta w Pracy mogą być różne: towarzyszenie w drodze z domu do pracy lub na szkolenia zawodowe, wspieranie działań manualnych w pracy i podczas szkolenia zawodowego, pomoc w czynnościach pielęgnacyjnych w trakcie pracy oraz pomoc w innych czynnościach trudnych do wykonania ze względu na niepełnosprawność, np. zakładanie lub zdejmowanie kurtki, pomoc w zjedzeniu obiadu w czasie przerwy w pracy.

Koncepcja osobistego asystenta, która została ujęta w Ustawie o zdrowiu i opiece pielęgniarstwa (Gesundheits und Krankenpflegegesetz) pozwala, pod pewnymi warunkami, osobom bez profesjonalnego przygotowania na prowadzenie działalności opiekuńczej w charakterze osobistych asystentów. W tym przypadku działania pielęgnacyjne i plan opieki są ustalane przez lekarza i przekazywane asystentowi. Funkcjonuje również system przyznawania wsparcia asystentów osobom niepełnosprawnym w drodze do pracy lub w pracy.

W celu oceny potrzeb osoby niepełnosprawnej zwołuje się komisję, w której uczestniczą przedstawiciele władz lokalnych i pracownicy placówek pomocy społecznej. Komisja dokonuje oceny potrzeb osoby i ustala miesięczną wielkość wsparcia określaną liczbą godzin przysługującej tygodniowo pomocy. Nie jest to świadczenie pieniężne, ponieważ asystenci osobiści są zwykle zapewniani za pośrednictwem odpowiednich punktów serwisowych. Zadaniem tych punktów jest m.in. doprecyzowanie oczekiwań osoby korzystającej z usług Osobistego Asystenta w Pracy, określenie rodzaju, zakresu pomocy i czasu przeznaczanego na pomoc, sposobu administrowania, a także udzielanie pracodawcom informacji o usłudze Osobistego Asystenta w Pracy i organizowanie szkoleń dla osób korzystających z tej usługi. Usługobiorcy mają wybór, czy chcą samodzielnie kontrolować swoje budżety, czy też otrzymywać wsparcie administracyjne udzielane przez punkty serwisowe. Użytkownicy nie muszą dodatkowo opłacać osobistego asystenta. Maksymalny tygodniowy limit pomocy wynosi 40 godzin. W Austrii wprowadzanie konkretnych systemów wsparcia leży w kompetencji władz lokalnych.

DANIA

System świadczeń opiekuńczych w Danii jest zdecentralizowany: obowiązek zapewniania pomocy w czynnościach z zakresu obsługi osobistej i w pracach domowych spoczywa na władzach lokalnych, które otrzymują ten cel środki z budżetu państwa. Na poziomie samorządów

lokalnych odbywa się rozpatrywanie wniosków i podejmowanie decyzji w oparciu o szczegółową, indywidualną ocenę potrzeb. Skargi na decyzje należy kierować do lokalnego organu odwoławczego z możliwością odwołania do regionalnej Rady Odwoławczej ds. Socjalnych. Prawo do opieki długoterminowej przysługuje wszystkim osobom, które nie są w stanie samodzielnie wykonać podstawowych czynności dnia codziennego i pielęgnacyjnych. Pozwala to osobom potrzebującym pomocy otrzymać taką pomoc w domu i zapobiega dalszemu pogarszaniu się ich zdrowia fizycznego i psychicznego.

W Danii osoba, która do prowadzenia codziennego życia potrzebuje pomocy i opieki w domu, pomocy technicznych lub modyfikacji mieszkania, ma prawo do skorzystania z tych usług na podstawie ustawy o usługach socjalnych. Asystę osobistą może uzyskać każda osoba trwale niepełnosprawna w stopniu znacznym, potrzebująca tego typu wsparcia niezależnie od tego, czy mieszka sama, z rodziną, czy w stacjonarnym domu opieki.

W 1976 roku w Aarhus eksperymentalnie wprowadzony został **program BPA** (user governed personal assistance) dotyczący usług asystenta osobistego, którego pracą zarządzała osoba otrzymująca pomoc. Zasady wprowadzenia tego programu były proste i miały dawać młodym ludziom możliwość większej niż przeciętna aktywności poza domem. Usługę BPA włączono do ustawy na stałe w 2000 roku i jest to świadczenie dostępne dla dużej szerszej grupy osób. Ustawa zapewnia pomoc asystenta osobistego nawet 24 godziny przez 7 dni w tygodniu, co dla osób o znacznym stopniu niepełnosprawności jest alternatywą dla opieki świadczonej w ośrodkach stałego pobytu. Osoba uprawniona do korzystania z programu usług asystenta osobistego BPA może wybrać prywatną firmę lub organizację pozarządową, jako pracodawcę asystenta osobistego. W tym celu powołano organizację non-profit LOBPA, która zajmuje się nie tylko zatrudnianiem asystentów, ale też ich szkoleniem i negocjowaniem warunków zatrudnienia ze związkami zawodowymi. Intencją podpisywania umów jest, aby korzystający z pomocy uzyskiwali największą możliwą niezależność, a zatrudnieni asystenci mieli zapewnione godziwe warunki pracy. W myśl ustawy o usługach socjalnych, władze samorządowe muszą zapewnić opiekę i praktyczną pomoc w domu osobom z trwałym lub czasowym zmniejszeniem fizycznych lub funkcjonalnych psychicznych zdolności albo ze szczególnymi problemami społecznymi. Specjalne komisje powołane przez rady gminy lub samorządy odpowiednie dla miejsca zamieszkania osoby potrzebującej pomocy przeprowadzają konkretną, indywidualną ocenę potrzeb. Osoba zainteresowana ma prawo brać udział we wszystkich czynnościach podejmowanych w sprawie,

w tym w posiedzeniach organu podejmującego decyzje. Może ona zostać poddana badaniu lekarskiemu, co ma ułatwić ocenę potrzeb. Decyzje o przyznaniu lub odmowie przyznania asystenta są doręczane osobie niepełnosprawnej na piśmie wraz z uzasadnieniem. Podlegają zaskarżeniu do samorządowego organu odwoławczego. Osoba, która otrzymała asystenta obowiązana jest do powiadamiania o zmianie warunków życia, które mogą mieć wpływ na wymiar lub rodzaj udzielonego wsparcia. Komisja jest zobowiązana do weryfikacji potrzeb osób niepełnosprawnych.

Z pomocy asystentów osobistych można korzystać w domu, w pracy, w edukacji czy podczas szkoleń. Pomoc osobistego asystenta jest dostępna także w związku z wykonywaniem pracy, na podstawie Ustawy o rekompensatach dla osób niepełnosprawnych będących w zatrudnieniu w wymiarze do 20 godzin tygodniowo. Nie ma ograniczeń dotyczących kwoty czy liczby godzin wsparcia, którą osoba może otrzymać. Ustalane to jest na poziomie gminy. Pomoc według ustawy o usługach socjalnych może przysługiwać do 24 godzin przez 7 dni w tygodniu. Gmina odpowiada za zapewnienie wszystkich form wsparcia. Wsparcie socjalne musi spełniać minimalne standardy opisane w ustawie.

ESTONIA

W Estonii w 2004 roku opracowano kompleksowy plan rozwoju pomocy społecznej i zmieniono Ustawę o pomocy społecznej, koncentrując się na wspieraniu niezależnego życia poprzez szereg usług. Na poziomie państwa ułatwiono korzystanie z rehabilitacji, pomocy technicznych, opieki nad dziećmi oraz zapewnianie specyficznych potrzeb osób niepełnosprawnych. Na poziomie samorządu lokalnego umożliwiono korzystanie z: doradztwa społecznego, usług opieki domowej, mieszkań socjalnych, adaptacji mieszkania, transportu, usług osobistego asystenta. Usługi na szczeblu samorządowym są przyznawane według oceny potrzeb. Ustawa o świadczeniach socjalnych dla osób niepełnosprawnych z 2001 roku reguluje świadczenia pieniężne na opłacanie organizowanych przez państwo usług rehabilitacyjnych, których celem jest zwiększenie zdolności do samodzielnego życia. Na mocy ustawy o pomocy społecznej z 1995 roku gminy są odpowiedzialne za zarządzanie i finansowanie wsparcia w obszarze transportu, usług mieszkaniowych, doradczych, ośrodków dziennej opieki oraz asystentów osoby niepełnosprawnej.

Asystent osoby niepełnosprawnej udziela pomocy we wszystkich obszarach życia: pomaga w domu, w miejscu pracy i w transporcie. Samorządy organizują usługi

i dostarczają informacji na temat asystenta osobistego. Określają też kryteria zakwalifikowania osób niepełnosprawnych do otrzymania tych usług, w zależności np. od nasilenia upośledzenia, ograniczeń funkcjonalnych, aktywności życiowej, zakresu pomocy niezbędnej dla aktywizacji osoby do działania. Samorząd może zdecydować, że osoba niepełnosprawna będzie partycypować w kosztach usługi max do wysokości 20%. Asystenci są opłacani bezpośrednio przez samorząd lokalny, a nie przez osoby niepełnosprawne. W Estonii jest wiele małych gmin (ok. 200 mieszkańców), których środki są ograniczone, dlatego nie wszystkie samorządy organizują w swojej społeczności usługę osobistego asystenta – rodzaje i poziom świadczonej pomocy różnią się w zależności od rejonu kraju.

Pomoc asystenta ma na celu zwiększenie niezależności i zaangażowania społecznego osoby niepełnosprawnej, a jednocześnie zmniejszenie „ciężaru opieki” dla członków rodziny. Pomoc osobistego asystenta jest przyznawana osobom niepełnosprawnym, po dokonaniu oceny przez samorządowego pracownika socjalnego. Asystent zazwyczaj pomaga osobie w poruszaniu się, pielęgnacji lub realizacji konkretnych zadań, takich jak: czytanie, pisanie i mówienie w imieniu osoby niepełnosprawnej. Po określeniu zadań i zakresu wsparcia przez asystenta, osoba niepełnosprawna i osobisty asystent zawierają umowę przy udziale samorządu lokalnego, który opłaca usługi asystenta. Osoba niepełnosprawna może sama wybrać asystenta do zatrudnienia, albo skorzystać z pomocy samorządu w tej kwestii. Rozporządzenia Ministra Spraw Społecznych i Ministra Nauki i Edukacji zapewniają świadczenie dodatkowych usług w związku z niepełnosprawnością (dotyczą pomocy domowej, kosztów transportu, kompensacji wydatków, oraz odnoszą się do szkolenia i osiągnięcia wykształcenia). Wsparcia osobom niepełnosprawnym mogą udzielać także pracownicy socjalni, osoby wspierające i pracownicy opieki nad dziećmi.

Osoba wspierająca (finansowana przez władze lokalne) ma pomagać w codziennym życiu. W przypadku dzieci może to również oznaczać zapewnienie bezpiecznego i wspierającego środowiska życia. Pracownik opieki nad dzieckiem jest osobą, która pomaga rodzicom w ich domowych obowiązkach, w pracy, edukacji i opiece nad dzieckiem; zazwyczaj opłacany jest przez samych rodziców (państwo płaci za opiekę nad dziećmi znacznie lub głęboko niepełnosprawnymi).

Z pomocy osobistego asystenta można korzystać w szkole, w pracy lub w domu. Pomoc ta oferowana jest nie tylko osobom niepełnosprawnym, ale też tym, którzy z różnych względów nie mogą zarządzać swoim życiem samodzielnie.

↑ Kolejno od góry:

We Francji osoba niepełnosprawna może wybrać swojego asystenta osobistego.

W Finlandii funkcjonują trzy modele usług asystenckich.

W Estonii asystent osoby niepełnosprawnej udziela pomocy we wszystkich obszarach życia: pomaga w domu, w miejscu pracy i w transporcie.

źr.: freepik.com

nie (np. osobom rozpoczynającym życie w społeczności po opuszczeniu więzienia, czy dzieciom, które potrzebują domów zastępczych). Głównym celem korzystania z usług pomocy osobistej było lepsze funkcjonowanie w rodzinie i radzenie sobie z zadaniami domowymi oraz uczestniczenie w działaniach społecznych.

FINLANDIA

Ministerstwo Spraw Społecznych i Zdrowia przygotowało w 2010 roku rządowy „Program polityki w zakresie niepełnosprawności”, którego celem było zagwarantowanie równego traktowania osób niepełnosprawnych. Program przedstawiał konkretne działania na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2010–2015 i został przygotowany we współpracy z różnymi sektorami administracji, organami eksperckimi, organizacjami pozarządowymi i innymi zainteresowanymi stronami. Program polityki dotyczący problemów osób niepełnosprawnych zawiera konkretne propozycje, w jaki sposób promować i wdrażać Konwencję o prawach osób niepełnosprawnych w różnych sektorach w obszarach: niezależnego życia, integracji społecznej, budownictwa, transportu, edukacji, zatrudnienia, ochrony socjalnej, ochrony zdrowia i rehabilitacji, bezpieczeństwa, kultury, współpracy międzynarodowej i statystyki. Głównym założeniem programu polityki w zakresie niepełnosprawności jest stworzenie silnych podstaw dla realizacji praw człowieka, niedyskryminacji, równości i integracji.

W Finlandii zapewnienie świadczeń zdrowotnych i pomocy osobom niepełnosprawnym leży w gestii gmin. Gmina ma obowiązek zapewnić świadczenie każdej osobie spełniającej kryteria określone w przepisach, niezależnie od swojej sytuacji finansowej. Finansowane jest to z dotacji państwa (grant blokowy), podatków miejskich i przez samych świadczeniobiorców. Usługi dla osób niepełnosprawnych są w większości bezpłatne dla tych osób i dostosowane do ich potrzeb, w myśl Ustawy o usługach i wsparciu dla osób niepełnosprawnych i odrębnej Ustawy o opiece nad osobami z niepełnosprawnością intelektualną. Osoby poważnie niepełnosprawne są uprawnione do korzystania z: usług transportowych, usługi w zakresie tłumaczeń ustnych, obsługi wspierającej codzienne czynności, pomocy asystenta osobistego i dostosowania mieszkań do potrzeb osoby niepełnosprawnej. System asystencji osobistej został wprowadzony pod koniec lat osiemdziesiątych XX wieku. W 2005 roku organizacje pozarządowe: Stowarzyszenie Kynnys9, Fińskie Stowarzyszenie Zaburzeń Nerwowo-Mięśniowych, Fińskie Stowarzyszenie Osób ze Stwardnieniem Rozsianym i Fińska Federacja Osób Niedowidzących rozpoczęły wspólnie trzyletni projekt osobistego asystenta. We

wrześniu 2009 roku weszły w życie zmiany do Ustawy o usługach i wsparciu dla osób niepełnosprawnych. Ustawa jest częścią rozległej reformy systemu pomocy dla osób niepełnosprawnych. Daje ona osobom o znacznym stopniu niepełnosprawności prawo do nieodpłatnego korzystania ze wsparcia osobistego asystenta w codziennych czynnościach w domu i poza domem. Jeśli wnioskodawca spełnia kryteria, gmina nie może mu odmówić przyznania takiej pomocy.

Procedura **przyznawania usług asystenta osobistego**: decyzja o przyznaniu osobistego asystenta jest zawsze rozpatrywana indywidualnie, na podstawie obserwacji potrzeb. W ciągu tygodnia od złożenia wniosku przez osobę zainteresowaną wsparciem następuje spotkanie z pracownikiem socjalnym lokalnej gminy w celu wspólnego dokonania oceny potrzeb. O przyznaniu usług osobistego asystenta decydują organy opieki społecznej na podstawie oceny możliwości samodzielnego funkcjonowania osoby ubiegającej się o tę usługę oraz przesłanek medycznych. Ocena ta powinna dotyczyć wszystkich potrzeb w zakresie wsparcia funkcjonowania – w domu i poza nim. Wymiar pomocy jest określany godzinowo w tygodniowym przedziale czasowym. Usługa pomocy osobistego asystenta jest bezpłatna dla wszystkich osób zakwalifikowanych i uprawnionych do otrzymywania takiej pomocy. Zadaniem asystenta jest pomoc we wszystkich czynnościach codziennego życia, w pracy i w szkole. Osoby ze znaczną niepełnosprawnością po dokonaniu oceny ich potrzeb i przyznaniu uprawnień mogą otrzymać pomoc asystenta w wymiarze, jaki jest im niezbędny, a więc nawet przez 24 godziny 7 dni w tygodniu. Zgodnie z zmienioną Ustawą o usługach i wsparciu dla osób niepełnosprawnych, od września 2009 roku funkcjonują w Finlandii trzy modele organizowania przez gminę opieki asystenta osobistego:

1. Model pracodawcy – osoba niepełnosprawna sama znajduje i zatrudnia asystenta, jeśli chce i jest w stanie pełnić rolę pracodawcy, jest zdolna do podejmowania decyzji i zarządzania swoim życiem. Koszty poniesione w związku z zatrudnieniem asystenta są zwracane osobie niepełnosprawnej przez gminę właściwą dla jej miejsca zamieszkania. Według prawa, poza specjalnymi wyjątkami, członkowie rodziny nie mogą być zatrudniani jako asystenci. Te wyjątki obejmują m.in. kontynuację już istniejącego zatrudnienia członka rodziny jako asystenta osobistego, czy sytuację szczególnych potrzeb osoby związanych z jej niepełnosprawnością lub chorobą (np. gdy potrzebny jest specjalny system porozumiewania się), które może zaspokoić tylko osoba spokrewniona, albo nie można znaleźć odpowiedniego asystenta niespokrewnionego.

2. Model voucheru na usługę – voucher zapewniany

przez gminę musi opiewać na kwotę, umożliwiającą realizację usługi.

3. Model usług asystenckich – gmina zapewnia usługi asystenta dla osób z poważnymi niepełnosprawnościami. Usługi asystenta przysługują osobom znacznie niepełnosprawnym w celu zapewnienia pomocy w aktywnościach codziennego życia: czynnościach pielęgnacyjnych, pracy i edukacji, realizacji hobby i uczestnictwie w życiu społecznym.

FRANCJA

We Francji osobom niepełnosprawnym przebywającym w domu zapewnia się różne formy pomocy niezbędnej dla prowadzenia niezależnego życia, w zależności od rodzaju ich potrzeb: socjalnych, edukacyjnych, związanych z wykonywaniem codziennych czynności życiowych, opieką pielęgniarstwa i medyczną.

Wsparcie dla dzieci i ich rodzin

Dziecko do 20 roku życia, które regularnie uczęszcza do szkoły, otrzymuje w domu wsparcie edukacyjne i rozwojowe. Tego typu opiekę i wsparcie zapewniają mobilne wielodyscyplinarne zespoły. Zespoły specjalizują się w udzielaniu pomocy dzieciom z określonym rodzajem niepełnosprawności (sensorycznej, poznawczej, fizycznej, niepełnosprawności złożonej). Jeden z zespołów specjalizuje się w pomocy niezbędnej dla dzieci (i ich rodzin) z niepełnosprawnościami złożonymi, które nie uczęszczają do szkoły.

Wsparcie dla dorosłych

Dorosłym przysługują świadczone w domu usługi opieki zdrowotnej, pomoc w podstawowych czynnościach życia codziennego, asystencja osobista i pomoc w uczestniczeniu w życiu społecznym. Usługi opieki pielęgniarstwa-medycznej obejmują: opiekę pielęgniarstwa, opiekę medyczną, usługi pomocy i opieki różnego rodzaju. Usługi osobistego asystenta osoby niepełnosprawnej obejmują usługi asystenckie w zakresie codziennych czynności życiowych (toaleta, ubieranie się, posiłki itp.) oraz towarzyszenia w życiu społecznym.

System rekompensaty niepełnosprawności, z uwzględnieniem budżetu indywidualnego

Na prośbę osoby niepełnosprawnej (lub jej pełnomocnika prawnego lub rodzica w przypadku dzieci) skierowaną do lokalnego biura ds. osób niepełnosprawnych sporządzany jest indywidualnie dopasowany plan wsparcia technicznego ze strony innych osób w celu zaspokojenia potrzeb konkretnej osoby, określonych przez lokalny wielodyscy-

↑ W Austrii funkcjonuje tzw. *Asystent osobisty w pracy* | *źr.: freepik.com*

scyplinarny zespół. W tym indywidualnym planie pomocy ustala się prawo do świadczenia kompensacyjnego z powodu niepełnosprawności, które jest formą budżetu indywidualnego, pozwalającego na pokrycie wydatków w czterech obszarach:

- zapewnienie pomocy świadczonej przez asystenta osobistego,
- zapewnienie pomocy technicznych (na stałe lub czasowo),
- adaptacja mieszkania, pojazdu i pokrycie dodatkowych kosztów transportu,
- zapewnienie pomocy psa przewodnika.

Osoba niepełnosprawna może wybrać asystenta osobistego oraz rodzaj pomocy technicznych. Kwota świadczenia kompensacyjnego zależy od ilości godzin wsparcia, którego dana osoba wymaga. Limity godzin pomocy ustala się na podstawie indywidualnych potrzeb, rodzaju i wysokości kosztów potrzebnych do ich zaspokojenia oraz wysokości stałych stawek krajowych ustalonych dla każdego rodzaju pomocy i wsparcia. Po oszacowaniu niezbędnej kwoty świadczenia kompensacyjnego, jest ono wypłacane bez względu na to, czy osoba niepełnosprawna osiąga inne dochody w postaci pensji, zasiłków lub innych świadczeń z tytułu niepełnosprawności. Jednak, jeśli

osoba niepełnosprawna ma zapewnione inne dochody, to świadczenie kompensacyjne jest jej wypłacane w wysokości 80% przyznanej kwoty.

Świadczenie kompensacyjne ma charakter ogólnokrajowy i w całym kraju obowiązują jednolite stawki. Ich wysokość zależy od typu zatrudnienia asystenta osobistego wybranego przez osobę niepełnosprawną. Świadczenie kompensacyjne ma zapewniać środki na opłacenie pomocy innej osoby w podstawowych czynnościach życiowych, które zostały podzielone na trzy grupy:

1. pomoc w podstawowych czynnościach dnia codziennego (mycie, ubieranie, jedzenie, toaleta);
2. mobilność w domu (przemieszczanie się: chodzenie, wchodzenie i schodzenie po schodach, obsługa wózka inwalidzkiego);
3. udział w życiu społecznym (udział w kulturze, organizacjach, spędzanie czasu wolnego).

Osoby niepełnosprawne mogą korzystać z krótkoterminowych pobyków w ośrodkach opieki, w celu odciążenia rodziny w sprawowaniu obowiązków opiekuńczych.

Jak już wspomniano wcześniej, ze świadczenia kompensacyjnego, które jest specjalnym zasiłkiem przeznaczonym na opłacanie m.in. pomocy udzielanej przez inne osoby w różnych sytuacjach życiowych (w domu, w pracy,

w edukacji i szkoleniu) mogą być finansowane usługi osobistego asystenta.

Nie jest ustawowo określone, czy student niepełnosprawny, który chce studiować za granicą, może nadal otrzymywać świadczenie kompensacyjne, ale możliwe jest negocjowanie tego z władzami lokalnymi odpowiedzialnymi za przyznanie tego świadczenia. Ze świadczenia może być opłacane nie tylko wsparcie ze strony członka rodziny, ale także usługa asystenta, który jest oferowany przez organizacje pozarządowe albo przez prywatnych dostawców usług. Ten rodzaj usług jest często zapewniany przez organizacje zrzeszające i zarządzane przez osoby niepełnosprawne, działające ściśle w celu zaspokojenia potrzeb osób z konkretną niepełnosprawnością.

↑ ***W Dani władze samorządowe muszą zapewnić opiekę i praktyczną pomoc w domu osobom z trwałym lub czasowym zmniejszeniem zdolności fizycznych, psychicznych lub ze szczególnymi problemami społecznymi.*** | *źr.: freepik.com*

Pomoc osobistego asystenta może być opłacana w wymiarze do 24 godzin dziennie, a w wyjątkowych przypadkach, gdy potrzebna jest jednoczesna pomoc dwóch asystentów osobistych (np. przy podnoszeniu osoby niepełnosprawnej), może być przyznana pomoc w wymiarze 26 lub nawet 32 godzin dziennie. W zasadzie prawo do otrzymywania świadczenia kompensacyjnego dotyczy wszystkich obywateli uprawnionych do świadczeń, mieszkających na stałe we Francji (dotyczy także departamentów zamorskich Francji). W przypadku podróży lub pobytu za granicą, nie dłuższych niż 3 miesiące w roku, osoby niepełnosprawne są nadal uprawnione do otrzymywania tego świadczenia i mogą z niego korzystać. Ustawa nie precyzuje, czy w przypadku dłuższego pobytu za granicą, np. w celu: edukacji, nauki języka obcego lub szkolenia zawodowego, świadczenie ma być nadal wypłacane w całości czy też nie. Prawo stanowi, że „państwo gwarantuje równe traktowanie osób niepełnosprawnych”, ale *de facto* usługi wsparcia nie są jednakowo dostępne na terenie całego kraju. Osoba może wybrać usługodawców zapewniających wsparcie, ale zawsze w granicach przyznanej jej kwoty pieniędzy i z uwzględnieniem cen krajowych. Lokalne biura ds. osób niepełnosprawnych na podstawie rachunków z poniesionych przez osoby niepełnosprawne kosztów kontrolują, jak i na co wydawane są pieniądze z przyznanych świadczeń.

Opracowano na podstawie dokumentu Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej „Asystent Osoby Niepełnosprawnej – rozwiązania w wybranych państwach europejskich”.

Karolina Przywała
BON AGH

Tworzenie warunków do nauki niepełnosprawnym studentom

Uczelnie publiczne zmieniły podejście do problemu wyrównywania szans edukacyjnych niepełnosprawnych studentów i doktorantów, jednak kontrola¹ Najwyższej Izby Kontroli wykazała, że wciąż istnieją niezrealizowane potrzeby tej grupy. Nie wszystkie szkoły wyższe zapewniają uczącym się pełny udział w procesie kształcenia i w badaniach naukowych. Pomimo podejmowanych działań, w budynkach występują bariery architektoniczne, obiekty te nie są też przyjazne dla osób z niepełnosprawnościami. Często mają one również ograniczony dostęp do pełnej oferty dydaktycznej. Wynika to m.in. z niewykorzystywania przez uczelnie środków z dotacji podmiotowej przeznaczonej na bieżące wsparcie osób z niepełnosprawnościami.

Wprowadzenie

Zapewnienie pełnego i równego korzystania ze wszystkich praw człowieka jest jednym z celów ratyfikowanej przez rząd Rzeczypospolitej Polskiej w 2012 r. Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych uchwalonej w 2006 r. w Nowym Jorku². W dokumencie tym zapisano, że nie zostaną one wykluczane z powszechnego systemu edukacji ze względu na niepełnosprawność i będą miały dostęp m.in. do powszechnego szkolnictwa wyższego bez dyskryminacji i na równi z innymi osobami. Obowiązek podejmowania takich działań przez uczelnie wyższe znalazł odzwierciedlenie w ustawie z 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym³, która obowiązywała w kontrolowanym okresie, tj. w latach 2015–2018 (do 29 marca). Zapisano w niej, że zadaniem szkoły wyższej jest stwarzanie niepełnosprawnym studentom i doktorantom warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia i w badaniach naukowych (art. 13 ust. 1 pkt 9). Na realizację tego celu uczelnie otrzymywały środki w formie dotacji z budżetu państwa (art. 94 ust. 1 pkt 10 i 11). Działania podejmowane przez rząd oraz publiczne i niepubliczne uczelnie wyższe doprowadziły do znacznego zwiększenia w ostatnich latach odsetka studentów z niepełnosprawnościami w społeczności akademickiej. O ile w latach 1998–2000 wskaź-

nik ten kształtował się na poziomie 0,1-0,2%, to na koniec 2015 r. osiągnął wartość 1,9%. Działania podejmowane przez szkoły wyższe mające na celu zwiększenie dostępności oferty dydaktycznej dla osób z niepełnosprawnościami nie powinny skupiać się jedynie na usuwaniu barier architektonicznych. Muszą uwzględniać również potrzeby osób z dysfunkcją narządu wzroku oraz niesłyszących lub słabosłyszących. Ponadto, znaczna grupa osób z niepełnosprawnościami ma zaburzenia psychiczne i cierpi na choroby przewlekłe, zatem kierowana do nich pomoc musi często mieć inną, spersonalizowaną formę.

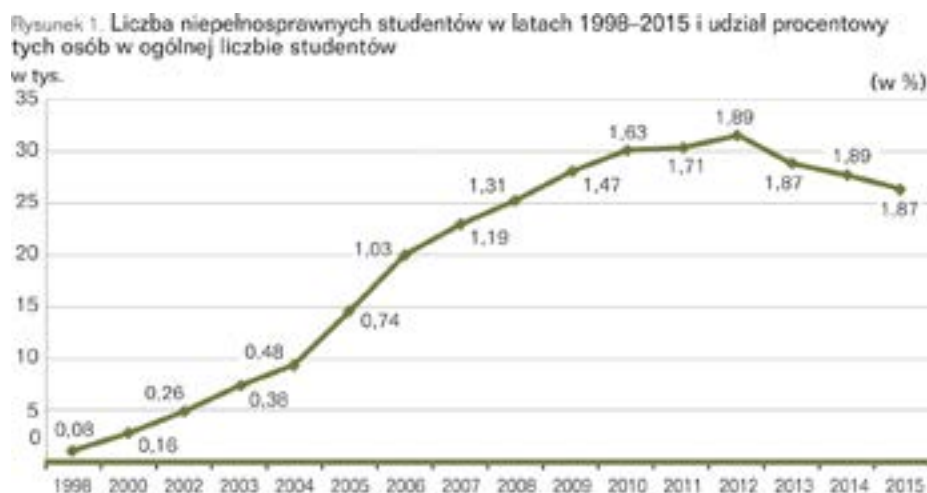
Opinie ekspertów

Przed rozpoczęciem kontroli w centrali NIK zorganizowano panel ekspertów z udziałem przedstawicieli Rzecznika Praw Obywatelskich, Komisji ds. Wyrównywania Szans Edukacyjnych, Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich, uczelni oraz samorządów studenckich i stowarzyszeń studentów. W trakcie panelu dyskusji poddano kwestie dotyczące potrzeb niepełnosprawnych studentów i doktorantów oraz zachodzących i oczekiwanych zmian w podejściu uczelni do problemów obu tych grup.

¹ Artykuł opracowano na podstawie Informacji o wynikach kontroli Realizacja przez uczelnie akademickie i zawodowe obowiązku stworzenia niepełnosprawnym studentom i doktorantom warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia i w badaniach naukowych, nr ewid. P/18/087, Delegatura NIK w Olsztynie, listopad 2018 r.

² Dz.U. z 2012 r. poz. 1169, ze zm.

³ Dz.U. z 2017 r. poz. 2183, ze zm.

Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie danych GUS.

Wyniki kontroli

Przeprowadzona przez NIK kontrola „Realizacja przez uczelnie akademickie i zawodowe obowiązku stwarzania niepełnosprawnym studentom i doktorantom warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia i w badaniach naukowych” wykazała, że wszystkie uczelnie podejmowały działania na rzecz zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami warunków do kształcenia. Niemniej jednak, wciąż zdarzają się przypadki, że proces kształcenia tych osób nie odbywa się na takich samych zasadach jak u osób sprawnych. Mowa tutaj o barierach architektonicznych, które utrudniają lub uniemożliwiają dostęp do obiektów uczelnianych, nieprzyjaznych budynkach dla osób z niepełnosprawnościami oraz utrudnieniach w dostępie do pełnej oferty dydaktycznej. W trakcie kontroli ustalono, że obowiązujący system podziału środków dotacji na tworzenie warunków do pełnego udziału niepełnosprawnych studentów i doktorantów w procesie kształcenia nie uzależniał wysokości przyznawanych uczelniom środków od faktycznych potrzeb. Określony przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego algorytm wyliczania dotacji był bowiem zależny głównie od liczby niepełnosprawnych studentów i doktorantów na danej uczelni oraz od rodzaju niepełnosprawności. Warto też zwrócić uwagę na brak obowiązku sprawozdawania oraz rozliczania przez uczelnie publiczne otrzymanej dotacji podmiotowej. Sprzyjało to zjawisku „oszczędzania” środków na bieżące wsparcie dla niepełnosprawnych studentów i doktorantów oraz umożliwiało ich wydatkowanie w następnych latach na różne cele, nawet niezwiązane ze z osobami niepełnosprawnymi. Najwyższa Izba Kontroli jako niewystarczający oceniła nadzór Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego nad uczelniami

publicznymi w zakresie realizacji obowiązku zapewnienia niepełnosprawnym studentom i doktorantom warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia oraz w badaniach naukowych. Ministerstwo nie posiadało bowiem żadnych informacji o wysokości wydatkowanych środków z dotacji podmiotowej oraz o efektach jej wykorzystania. Uniemożliwiało to ocenę skuteczności podejmowanych przez uczelnie działań w ramach realizacji obowiązku zapewnienia odpowiednich warunków do kształcenia osób z niepełnosprawnościami.

Działania uczelni

Większość skontrolowanych uczelni (13 z 15) z własnej inicjatywy podejmowała działania zmierzające do ustalenia potrzeb niepełnosprawnych studentów i doktorantów. Dotyczyły one sposobu organizacji działalności dydaktyczno-naukowej oraz identyfikowania barier architektonicznych. Przeprowadzono anonimowe ankiety, a także audyty, przeglądy procedur i inwentaryzacje obiektów pod kątem ich istnienia. W 2015 r. Rzecznik Praw Obywatelskich w opracowaniu „Dostępność edukacji akademickiej dla osób z niepełnosprawnościami”⁴ wskazywał, że powoływanie w strukturach uczelni komórek organizacyjnych do spraw wspierania osób z niepełnosprawnościami miało miejsce jedynie w dużych ośrodkach akademickich. Kontrola NIK wykazała natomiast, że prawie we wszystkich skontrolowanych uczelniach takie organizacyjne formy wsparcia zostały już wdrożone. Zadania przypisano pracownikom, tj. pełnomocnikom ds. osób niepełnosprawnych oraz biurom wsparcia dla takich osób. Zakres udzielanej pomocy obejmował m.in. rozpoznawanie ich potrzeb

⁴ Artykuł opracowany przez Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich pt. *Dostępność edukacji akademickiej dla osób z niepełnosprawnościami*, opublikowany w *Biuletynie Rzecznika Praw Obywatelskich* nr 16/2015, s. 5–62.

i oczekiwań, działalność informacyjną, czy też udzielanie indywidualnego wsparcia oraz inicjowanie przedsięwzięć na rzecz poprawy warunków kształcenia tej grupy osób. Badania NIK wykazały, że wszystkie objęte kontrolą szkoły wyższe podejmowały prace mające na celu wsparcie dydaktyczne niepełnosprawnych studentów i doktorantów. Dotyczyło to na przykład zapewnienia indywidualnego toku studiów, ustanowienia opiekunów wydziałowych, czy też odpowiedniego wyposażenia bibliotek. Niektóre szkoły wyższe prowadziły ponadto ciągłe akcje w celu dostosowania materiałów dydaktycznych dla osób niedowidzących i słabowidzących, wprowadzały w salach dydaktycznych i dziekanatach rozwiązania techniczne wzmacniające sygnały odbierane w aparatach słuchowych niedosłyszających studentów lub doktorantów (w postaci pętli indukcyjnych oraz przenośnych systemów FM), a także zapewniały usługi tłumacza migowego. Większość skontrolowanych szkół (9 z 15) zorganizowała również bezpłatną pomoc psychologiczną i psychiatryczną. Pomimo podejmowanych systematycznie działań, wciąż występują jednak utrudnienia, takie jak nieprzystosowane, niedostępne dla niepełnosprawnych obiekty na terenie uczelni. Tego rodzaju niedogodności zostały ujawnione w 13 badaniach kontrolnych, a spowodowane były głównie brakiem środków na realizację zadań inwestycyjnych, trudnościami technicznymi w dostosowaniu niektórych obiektów, ale także niedopatrzeniami przy planowaniu prac remontowych. Do najważniejszych utrudnień zaliczono:

- występowanie barier architektonicznych wewnątrz budynków, np. schodów bez pochylni i podjazdów, a także zbyt wąskich drzwi, które utrudniały lub uniemożliwiały poruszającym się na wózkach dostęp do pomieszczeń (bibliotek, sal wykładowych, pokoi wykładowców);
- niezapewnienie ciągów komunikacyjnych umożliwiających swobodne poruszanie się osób niepełnosprawnych pomiędzy budynkami (na przykład łączniki między obiektami niedostępne dla osób z niepełnosprawnością ruchową);
- niesprawność platform przyschodowych dla niepełnosprawnych ruchowo, co wymuszało korzystanie z alternatywnych, często bardziej odległych ciągów komunikacyjnych;
- niewyposażenie części dźwigów osobowych w system informacji głosowej lub w dodatkowe oznakowanie dla osób niewidomych;
- niezapewnienie miejsc parkingowych dla pojazdów, z których korzystają niepełnosprawni;
- brak toalet przystosowanych dla osób niepełnosprawnych nadostępnychimpoziomachbudynkóworazbrakniektórych elementów wymaganego wyposażenia takich pomieszczeń;
- montaż łączników oświetlenia na wysokości powyżej 1,3

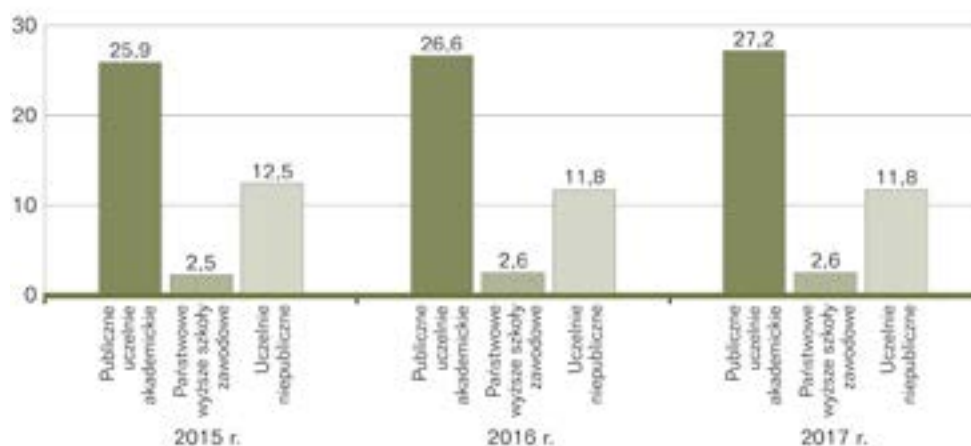
m, co utrudniało sięgnięcie do nich osobom poruszającym się na wózkach inwalidzkich. Niektóre uczelnie wdrożyły jednak dobre praktyki, które poprawiły sytuację osób niepełnosprawnych w społeczności akademickiej. Przykładem są działania podjęte przez Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, który opracował i zamieścił na swoim portalu internetowym interaktywny przewodnik dla niepełnosprawnych, umożliwiający wyznaczenie trasy z ominięciem barier architektonicznych występujących na terenie kampusu. Przewodnik zawierał ponadto informacje o budynkach w i ich dostosowaniu do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Na Uniwersytecie Technologiczno-Przyrodniczym w Bydgoszczy postąpiono podobnie, wdrażając autorski system wspomagający orientację przestrzenną i ułatwiający poruszanie się niepełnosprawnym. Obejmował on m.in. sieciową aplikację mobilną, która przy wykorzystaniu smartfonu umożliwiała nawigację na terenie kampusu i wewnątrz budynków z wykorzystaniem m.in. podlegających skanowaniu kodów QR z tabliczek oraz drogowskazów umieszczonych przy salach wykładowych i gabinetach uczelnianych. Do dobrych praktyk stosowanych przez uczelnie wyższe zaliczono także podejmowanie działań promocyjnych mających na celu zachęcenie niepełnosprawnych uczniów szkół ponadgimnazjalnych do podjęcia studiów. Polegały one na promowaniu sposobu przygotowania uczelni do kształcenia osób z niepełnosprawnościami. Cztery skontrolowane szkoły wyższe (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Płocku), aby zachęcić niepełnosprawną młodzież do podjęcia studiów, organizowały również spotkania informacyjne z uczniami specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, na których zapoznawano ich z ofertą kształcenia oraz formami wsparcia udzielanego niepełnosprawnym studentom.

Propozycje i uwagi osób niepełnosprawnych

Wiadomo, że najistotniejsze informacje o potrzebach niepełnosprawnych studentów i doktorantów pochodzą właśnie od nich, w związku z tym badaniu ankietowemu w czasie kontroli poddano 597 osób ze społeczności akademickiej z niepełnosprawnościami. W anonimowych ankietach na ogół pozytywnie odnosili się do warunków kształcenia w szkołach wyższych, to jest:

- 88% ankietowanych podało, że uzyskało wnioskowaną pomoc dotyczącą stypendium specjalnego i zapomóg, udostępnienia sprzętu komputerowego, zapewnienia zajęć dodatkowych i rehabilitacyjnych oraz dostosowania formy i czasu egzaminów do rodzaju niepełnosprawności; po-

Rysunek 2. Środki przekazane przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego na tworzenie warunków do kształcenia osób z niepełnosprawnościami (w mln)

Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie wyników kontroli.

zostałe ankietowane osoby podały natomiast, że takiego wsparcia nie otrzymały, przy czym nie wskazały o jaką pomoc się ubiegały; zastrzeżenia dotyczyły głównie wypadków odmowy udostępnienia materiałów dydaktycznych w żądanej formie, czy też nieudzielenia pomocy w załatwianiu spraw studenta;

- 82% niepełnosprawnych studentów i doktorantów podało, że wiedzą do kogo należy zwrócić się na uczelni z prośbą o udzielenie wsparcia oraz jakie są jego możliwe formy;
- 89% ankietowanych w trakcie zajęć edukacyjnych lub badań naukowych nie doświadczyło sytuacji, w których pracownicy naukowcy okazywali niechęć lub niezadowolenie z powodu niepełnosprawności studentów i doktorantów; 11% studentów doświadczyło natomiast nieprzyjaznych postaw ze strony kadry, które dotyczyły na przykład nieudzielenia wnioskowanej pomocy, braku empatii i zainteresowania problemami wynikającymi z ich niepełnosprawności oraz niereagowania na prośby o dostosowanie materiałów do potrzeb osób niedowidzących;
- blisko 96% ankietowanych studentów w trakcie procesu naboru nie napotkało trudności z powodu niepełnosprawności.

Dotacje na bieżące wsparcie

Realizowane przez publiczne uczelnie wyższe zadania mające na celu zapewnienie niepełnosprawnym studentom i doktorantom pełnych warunków w procesie kształcenia oraz udziału w badaniach naukowych są dotowane z budżetu państwa. Dotychczas na podstawie art. 94 ust. 1 pkt 11 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, uczelnie otrzy-

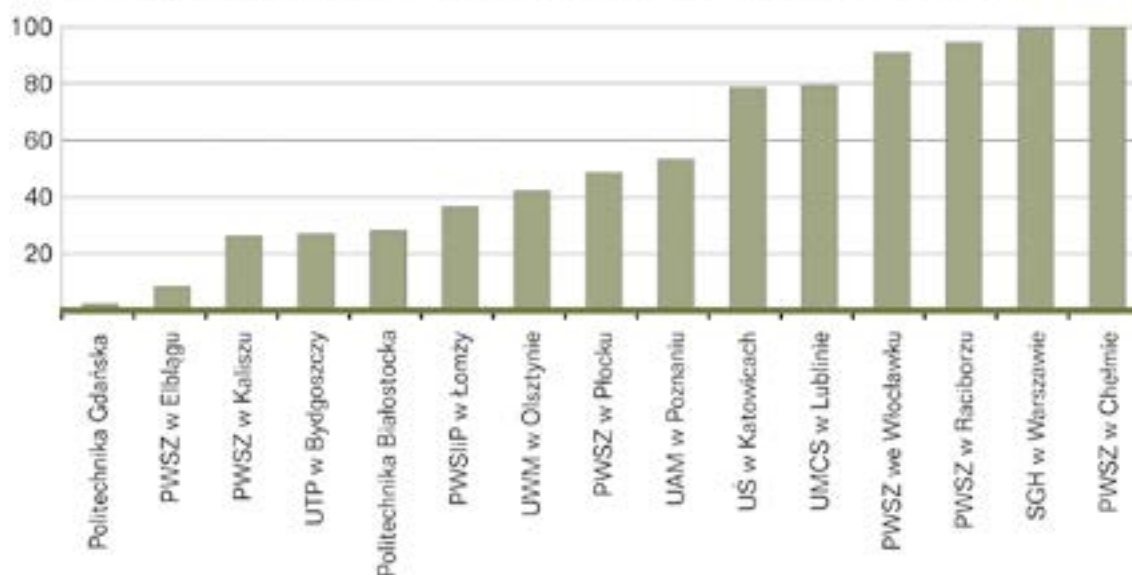
mywały dotacje podmiotowe, które były przeznaczone na bieżące wsparcie osób z niepełnosprawnościami. Wydatkowane przez poszczególne skontrolowane szkoły wyższe środki z dotacji podmiotowej były związane z realizacją zadania dotyczącego zapewnienia pełnych warunków kształcenia niepełnosprawnych i przeznaczone zostały na bieżące wsparcie dla tych osób. Sfinansowano w szczególności:

- wynagrodzenia asystentów osób niepełnosprawnych;
- wynagrodzenia pracowników uczelni zajmujących się zagadnieniami dotyczącymi wspierania niepełnosprawnych studentów i doktorantów;
- zakup sprzętu przeznaczonego do kształcenia osób z niepełnosprawnościami;
- zakup sprzętu sportowego i rehabilitacyjnego;
- szkolenia kadry uczelnianej.

W latach 2015–2017 wszystkie nadzorowane przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego uczelnie akademickie i zawodowe otrzymały na realizację powyższego zadania środki dotacji podmiotowej w łącznej kwocie 123,5 mln zł, przedstawia to rysunek 2, s. 148. Skontrolowanych przez NIK 15 uczelni publicznych otrzymało na ten cel w latach 2015–2017 kwotę 17,5 mln zł, a wydatkowało niespełna 50% (8,5 mln zł). Powodem było to, że środki przyznawano w formie dotacji podmiotowej, której niewykorzystana część w danym roku budżetowym nie podlegała zwrotowi do budżetu państwa i mogła być wydatkowana w kolejnych latach na inne cele. Umożliwiały to obowiązujące wówczas przepisy, tj. art. 101 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz § 5 ust. 1 pkt

⁵Rozporządzenie Rady Ministrów z 18.12.2012 w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej uczelni publicznych (Dz.U. poz. 1533).

Rysunek 3. Wykorzystanie środków z dotacji podmiotowej w latach 2015–2017 (w %)

Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie wyników kontroli.

1 rozporządzenia Rady Ministrów⁵. Najwyższa Izba Kontroli zwróciła uwagę, że co do zasady środki te powinny być wykorzystane w roku budżetowym, na który zostały przyznane i służyć bieżącemu wspieraniu osób z niepełnościami.

Nowe regulacje prawne

Należy zaznaczyć, że już po zakończeniu kontroli NIK weszła w życie ustawa z 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce⁶. Zgodnie z jej art. 11 ust. 1 pkt 6 do podstawowych zadań uczelni zaliczono tworzenie osobom niepełnosprawnym warunków do pełnego udziału w przyjmowaniu na uczelnię, kształceniu i prowadzeniu działalności naukowej. Z przepisem tym związane są regulacje dotyczące sposobu finansowania powyższego zadania ze środków przyznawanych przez ministra właściwego w sprawach szkolnictwa wyższego i nauki w formie dotacji (art. 365-369, 371-372). Istotne jest, że środki związane z zapewnieniem osobom niepełnosprawnym warunków do odbywania studiów doktoranckich lub prowadzenia działalności naukowej zasilają fundusz wsparcia osób niepełnosprawnych, który powinien być utworzony na każdej uczelni (art. 409 ust. 1 pkt 2, art. 415 ust. 1). Środki z tego funduszu niewykorzystane w danym roku budżetowym pozostają w nim na rok następny. Jednak, zgodnie z określonym w art. 416 ust. 3 mechanizmem redukcji, w wypadku posiadania na rachunku funduszu środków

pochodzących w ponad 30% z dotacji przyznanej w roku poprzednim, będzie powodowało pomniejszenie jej na kolejny rok maksymalnie o taką kwotę. Natomiast w razie gdyby pula niewykorzystanej dotacji była równa lub wyższa od kwoty dotacji ustalonej na dany rok, uczelnia dotacji nie otrzyma, a różnica pomiędzy powyższymi sumami podlegać będzie zwrotowi (oczywiście przy uwzględnieniu uwarunkowań wynikających z wyżej omówionych przepisów). Jako ważne dla nadzoru nad prawidłowością rozliczenia zadań uczelni finansowanych ze środków publicznych, należy wskazać również inne obowiązki spoczywające na uczelniach, tj. konieczność gromadzenia środków z dotacji na odrębnym rachunku bankowym obsługiwany przez Bank Gospodarstwa Krajowego, a także obowiązek poddania rocznego sprawozdania finansowego publicznej szkoły wyższej badaniu przez firmę audytorską (art. 407 ust. 1, art. 419 ust. 1 i art. 410).

Przedruk artykułu „Tworzenie warunków do nauki niepełnosprawnym studentom”, który ukazał się w numerze 6/2018 „Kontroli Państwowej”

TOMASZ MARCINKOWSKI

doradca prawny,

PIOTR WANIC

p.o. wicedyrektor, Delegatura NIK w Olsztynie

⁶Dz.U. poz. 1668.

Odpowiedzialne wsparcie a zrównoważony rozwój

czyli o siedmiu zasadach wsparcia
edukacyjnego będących filarami edukacji
włączającej w szkolnictwie wyższym

pod redakcją Małgorzaty Perdeus-Białek

7 zasad wsparcia edukacyjnego

W tym numerze publikujemy kolejne dwie zasady z siedmiu zasad wsparcia edukacyjnego, będących efektem prac Komisji ds. Wyrównywania Szans Edukacyjnych działającej przy Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich. Zbiór wraz z analizą przypadku ukazał się w publikacji pod redakcją Małgorzaty Perdeus-Białek, pt.: „Odpowiedzialne wsparcie a zrównoważony rozwój, czyli o siedmiu zasadach wsparcia edukacyjnego będących filarami edukacji włączającej w szkolnictwie wyższym”.

ZASADA 4

Racjonalność dostosowania – proponowanie adaptacji racjonalnych ekonomicznie, skutecznie wyrównujących szanse osoby niepełnosprawnej oraz gwarantujących zachowanie standardu akademickiego.

Racjonalna adaptacja to taka, która w możliwie najlepszy sposób zapewnia dostęp do tych samych treści oraz daje możliwość realizowania zadań praktycznych, do których mają dostęp osoby bez niepełnosprawności. Trzeba się liczyć z tym, że adaptacja taka teoretycznie będzie możliwa, lecz jej koszt lub wysiłek związany z jej wprowadzeniem będzie zbyt duży. Wówczas konieczne jest szukanie innych rozwiązań.

Pojęcie „racjonalne usprawnienie” zostało zdefiniowane w Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych w następujący sposób: „Racjonalne usprawnienie” oznacza konieczne i odpowiednie zmiany i dostosowania, nie nakładające nieproporcjonalnego lub nadmiernego obciążenia, jeśli jest to potrzebne w konkretnym przypadku, w celu zapewnienia osobom niepełnosprawnym możliwości korzystania z wszelkich praw człowieka i podstawowych wolności oraz ich wykonywania na zasadzie równości z innymi osobami.

Zgodnie z tą konwencją odmowa dokonania racjonalne-

go usprawnienia to dyskryminacja. Z tego punktu widzenia odpowiedź na pytanie, czy dokonywać adaptacji, jest oczywista: tak, musimy to robić, jest to obowiązek uczelni. Otwarta natomiast pozostaje kwestia, kiedy taka adaptacja będzie racjonalna.

Przy ocenie racjonalności pierwszym elementem, który powinien być brany pod uwagę, jest skuteczność tej adaptacji. Musi ona w sposób istotny zmieniać na lepsze dostępność. Powinna całkowicie eliminować barierę lub też sprawić, że jej uciążliwość będzie niewielka i akceptowalna przez osobę z niepełnosprawnością. Poziom tej skuteczności może być rozpatrywany w odniesieniu do innych czynników, na przykład inwestycji planowanych w przyszłości. Prowizoryczny podjazd może być niezadowolający dla użytkownika, zwłaszcza jeśli skorzystanie z niego wymagać będzie pomocy osoby trzeciej, jednakże jeśli w perspektywie roku planowany jest remont generalny budynku, to takie rozwiązanie może okazać się racjonalne. Inną racjonalną (a może nawet bardziej racjonalną ze względów ekonomicznych) adaptacją byłoby po prostu przeniesienie zajęć do budynku dostępnego.

Przy planowaniu remontu zakładającego dokonanie adaptacji znaczenie będzie miał też wiek i charakter budynku. W przypadku nowej inwestycji bezwzględnie należy zadbać

o to, aby wejście główne było dostępne dla osób z niepełnosprawnościami. W zabytkowym obiekcie racjonalną adaptacją może okazać się dostosowanie innego niż główne wejścia.

Na ocenę racjonalności adaptacji będzie miało też wpływ to, co jest możliwe do wykonania. Brak miejsca na zgodny z przepisami podjazd może wykluczyć zmianę, na którą inwestor byłby gotowy.

Racjonalna adaptacja to nie tylko adaptacja przestrzeni fizycznej. Jest nią także adaptacja toku studiów. Obejmuje zamiany formy prowadzenia zajęć i zaliczeń, modyfikację wymogów dotyczących obecności, przedłużenia czasu trwania egzaminów, tworzenie materiałów dydaktycznych w formatach alternatywnych, stron internetowych zgodnych ze standardami dostępności WCAG itd.

Na ocenę tego, czy adaptacja jest racjonalna, będzie miało wpływ także to, w ramach jakiego kierunku studiów dany przedmiot jest prowadzony. Innego rodzaju ingerencje zostaną uznane za racjonalne na egzaminie z języka obcego na filologii, a inne na lektoracie z tego samego języka realizowanego w ramach na przykład studiów matematycznych czy psychologicznych.

Przy ocenie możliwości dokonania dostosowania każdorazowo brany jest pod uwagę aspekt ekonomiczny. Prawdziwie racjonalna adaptacja to taka, która w sposób znaczący poprawia dostępność i jest rozsądna ekonomicznie. To niekoniecznie oznacza, że jest tania, ale koszt musi mieścić się w ramach możliwości budżetowych instytucji.

ANALIZA PRZYPADKU: MOŻE URLOP DZIEKAŃSKI NA SEMESTR ZIMOWY?

Student ostatniego roku studiów I stopnia, zaraz po zakończeniu zimowej sesji poprawkowej, powiadomił DON UJ o niezdanym trzech egzaminach, do których przystąpił dwukrotnie. Niepowodzenie uzasadniał brakiem adekwatnej do jego stanu zdrowia adaptacji: podziału obszernego materiału na mniejsze części. Uważał, że trudności psychiczne towarzyszące jego ruchowej niepełnosprawności znacząco utrudniały mu koncentrację uwagi oraz zapamiętywanie „na raz” dużej partii wiedzy wymaganej do egzaminów. Oczekiwał od DON UJ poparcia starań o urlop dziekański za semestr zimowy, który anulowałby – jego zdaniem – wszystkie niepowodzenia. Rozważał też odwołanie się od nieprawidłowo przeprowadzonych egzaminów, aby uzyskać dodatkowy ich termin oraz skorzystać z oczekiwanej adaptacji.

Analiza sytuacji zdrowotnej studenta wykazała, że stopień nasilenia jego zaburzeń psychicznych nie uzasadniał wnio-

skowania o urlop dziekański na okres semestru zimowego. (Student miał pogorszone samopoczucie psychiczne, ale nie w takim zakresie, by anulować jego niepowodzenie na egzaminach, do których przystąpił). Student nie miał również podstaw formalnych, aby odwołać się od sposobu przeprowadzenia egzaminów bez oczekiwanej adaptacji, ponieważ w ogóle o nią nie wnioskował. Ubiegając się na początku roku o dostosowanie toku studiów, zdecydował się powołać wyłącznie na trudności w pisaniu wynikające z niepełnosprawności ruchowej. Odrzucał rozwiązania związane ze stanem zdrowia psychicznego, które były mu doradzane. Znał zasady wnioskowania o adaptację procesu kształcenia na uczelni.

Biorąc pod uwagę te okoliczności, zasugerowano studentowi powtórzenie niezaliczonych kursów w kolejnym roku akademickim. Zaproponowano mu złożenie wniosku na semestr letni o dodatkowe adaptacje kompensujące jego trudności wynikające ze stanu zdrowia psychicznego pod warunkiem przedstawienia dokumentów poświadczających udział w procesie leczenia. Sytuacja studenta ujawniła jego nieracjonalne i sprzeczne oczekiwania względem uczelni oraz DON UJ: z jednej strony chciał być postrzegany jako osoba niezdolna do studiowania z powodu stanu zdrowia, a z drugiej jako ta, która nie ma żadnych trudności zdrowotnych wymagających specjalistycznego leczenia. Brak pełnego wglądu w sytuację zdrowotną i chęci zrozumienia jej wpływu na sytuację akademicką spowodował, że trudno mu było przyjąć odmowę ze strony DON UJ i ponieść konsekwencje swoich wyborów.

ANALIZA PRZYPADKU: BIBLIOTEKA

W sercu kampusu Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie przy ul. Rakowickiej 27 znajduje się budynek biblioteki. Został on oddany do użytku w 1973 r. Prócz biblioteki w budynku znajdują się sale wykładowe, pomieszczenia administracyjne, pokoje wykładowców. Wejście do budynku usytuowane jest przy chodniku prowadzącym przez kampus uniwersytetu. Po przekroczeniu drzwi wejściowych trzeba jednak pokonać ponad dwadzieścia schodów, aby znaleźć się na pierwszej kondygnacji budynku. Wraz z pojawieniem się studentów z niepełnosprawnością ruchową budynek biblioteki okazał się niedostępny.

Zostały zatem podjęte działania mające na celu przystosowanie budynku biblioteki dla osób z niepełnosprawnościami. Zamontowana została platforma przyschodowa, co w tamtym czasie było jedynym możliwym do zastosowania rozwiązaniem, biorąc pod uwagę budżet, jaki można było przeznaczyć na ten cel. Przy okazji przebudowane zostało

wejście do biblioteki, wstawione zostały nowe drzwi, specjalnie dla osób z ograniczoną możliwością poruszania się. Takie rozwiązanie funkcjonowało kilka lat, lecz ze względu na awaryjność i inne trudności w eksploatacji nie zadowalało użytkowników.

Jasne było, że może być to jedynie rozwiązanie tymczasowe i systematycznie podejmowano działania mające na celu budowę windy. Konsultowano wiele pomysłów, zarówno ze studentami, jak i z kierownictwem biblioteki. Wypracowanie rozwiązania było bardzo trudne, ze względu na duże koszty przedsięwzięcia oraz trudności ze znalezieniem odpowiedniego miejsca na zainstalowanie windy. Ówczesne kierownictwo biblioteki nie było przekonane do żadnej z przedstawianych propozycji. Podnoszone były argumenty związane ze zmniejszeniem powierzchni biblioteki, koniecznością gruntownej przebudowy ścian, naruszeniem konstrukcji budynku i elewacji. Stwierdzono również, że problem dostępności do budynku dotyczy niewielkiej liczby studentów. W drodze kompromisu postanowiono przygotować projekt podjazdu z tyłu budynku. Wejście z niego do biblioteki prowadziłyby przez magazyn. Takie rozwiązanie jednak nie zostało zaakceptowane przez studentów, którzy poczuli się dyskryminowani jako ci, którzy musieliby korzystać z innego wejścia – od tyłu budynku, a dodatkowo usytuowanego w magazynie. Ponadto wskazywali na problem dotarcia do biblioteki w zimie. Okresowo zalegający na podjeździe śnieg utrudniałby dostanie się do tylnego wejścia.

Z biegiem czasu liczba studentów z niepełnosprawnościami na uniwersytecie dalej wzrastała, zatem potrzeba dostępności do budynku również rosła. Uczelnia w międzyczasie zgromadziła odpowiednie środki finansowe. Po zmianie kierownictwa biblioteki i uzbieraniu odpowiednich funduszy postanowiono zaprojektować windę na zewnątrz budynku. Wybrano optymalne usytuowanie windy, które wymagało modernizacji jedynie korytarza. Budowa nie zakłócała pracy biblioteki oraz nie powodowała wyłączenia z użytku pokoi ani sal dydaktycznych. Wybudowany szyb windy objął wszystkie kondygnacje budynku. Natomiast na parterze wybudowano szklaną wiatę, do której wybrukowana została szeroka ścieżka, przeznaczona dla osób z ograniczoną możliwością poruszania się. Na nowoczesną windę, przystosowaną do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, budynek biblioteki musiał czekać kilkanaście lat. Wypracowane i wdrożone rozwiązanie zapewnia jednak pełną dostępność do budynku biblioteki, a z windy korzystają nie tylko studenci z niepełnosprawnościami, ale także osoby starsze oraz pozostali pracownicy.

↑ **Wejście do windy w bibliotece UEK**

fot. Mateusz Macałka

ZASADA 5

Utrzymanie standardu akademickiego – przygotowanie adaptacji przy jednoczesnym utrzymaniu kryteriów merytorycznych obowiązujących wszystkich studentów.

Osiągnięcie założonych efektów kształcenia jest jednym z praw studiujących osób niepełnosprawnych. Wszelkie adaptacje muszą być zatem przygotowane tak, aby zagwarantowane zostało zachowanie kluczowych elementów procesu realizacji programu studiów.

Adaptacja toku studiów dla osób z niepełnosprawnościami jest ograniczana wymaganiami stawianymi na poszczególnych kierunkach studiów. Wszyscy studenci muszą osiągnąć wiedzę i posiąść umiejętności, które są definiowane w sylabusach konkretnych przedmiotów. Dodatkową rolę odgrywają tu doświadczenie i wiedza nauczycieli, którzy dokonują wyboru materiałów potrzebnych do realizacji programu.

Biorąc to pod uwagę, należy proponować takie adaptacje, aby wskazane kluczowe elementy poszczególnych kursów były zachowane. Adaptacja powinna mieć charakter techniczny i dotyczyć formy prowadzenia zajęć i ich zaliczania, nie zaś merytorycznej zawartości kursu (zasada 6 – adaptacje najbardziej zbliżone do standardowego przebiegu kursu). Przedmioty mające podobną zawartość merytoryczną, lecz prowadzone w ramach różnych kierunków będą wymagały różnych adaptacji dla studentów z podobnym rodzajem i stopniem niepełnosprawności.

Przykładowo kurs z zakresu historii sztuki na temat np. malarstwa XIX wieku na kierunku kulturoznawczym zostanie bez problemu zaadaptowany dla osoby niewidomej, pomimo że wśród wymagań znajdzie się konieczność opisu obrazu. Wiadomo jednak, że w tym wypadku opis jest narzędziem, którego celem będzie wykazanie się wiedzą na temat malarstwa, a ta może zostać osiągnięta poprzez zapoznanie się z literaturą i sięgnięcie do prac naukowców zajmujących się tym tematem. Będzie on ćwiczeniem, nie zaś celem samym w sobie. Wiedza zdobyta przez studenta zostanie wykorzystana do lepszego rozumienia całości przedmiotu, zaś samodzielna interpretacja nie jest umiejętnością kluczową na przykład dla amerykanisty.

Podobna adaptacja na kierunku historia sztuki będzie uznana za niemożliwą do zaakceptowania, bo tam kluczowym wymogiem jest właśnie zdolność do samodzielnego dokonania interpretacji i opisu obrazu. Znajomość piśmiennictwa i erudycja nie będą wystarczające do tego, aby móc z sukcesem zaliczyć ten przedmiot. W takim wypadku należy uznać, że racjonalna adaptacja nie jest możliwa.

Rozpatrując tę zasadę, warto zwrócić uwagę na pokusę oceny szans studenta z niepełnosprawnością w zakresie jego potencjalnych możliwości podjęcia pracy zawodowej po zakończeniu danego kierunku studiów. Jakkolwiek niezwykle ważne jest, aby studia dawały absolwentowi perspektywę rozwoju zawodowego, to ocena, czy ktoś po studiach będzie pracował w zawodzie, czy nie, na tym etapie jest bezzasadna. Student ma prawo do edukacji, a ono ma być mu/jej zagwarantowane poprzez zaoferowanie racjonalnej adaptacji (zasada 4 – racjonalność dostosowania).

Znalezienie skutecznych sposobów wyrównywania szans przy zachowaniu standardu akademickiego może być jednak argumentem dla studenta, który w przyszłości od pracodawcy będzie również oczekiwał dostosowania miejsca pracy.

ANALIZA PRZYPADKU: LEKTORAT Z ŁACINY

Student I roku studiów licencjackich zwrócił się do DON UJ z prośbą o dostosowanie trybu odbywania studiów. Ze względu na znaczną niepełnosprawność nie miał możliwości odbywania zajęć na uczelni, stąd wnioskował o zgodę na eksternistyczne zaliczenie zajęć i zdawanie egzaminów. Dziekan wydziału udzielił mu takiej zgody.

Wśród wyzwań w dostosowaniu procesu kształcenia do specyficznej sytuacji zdrowotnej studenta znalazła się konieczność przeprowadzenia zajęć z języka łacińskiego, który jak każdy lektorat, poza wiedzą teoretyczną w zakresie danego języka, wymaga od studentów opanowania rozbudowanych umiejętności praktycznych w wielopłaszczyznowym posługiwaniu się nim.

Ze strony Instytutu prowadzącego kurs pojawił się pomysł, by zajęcia te przeprowadzić z nim na zasadzie przesłania mu skryptu zawierającego wiedzę teoretyczną konieczną do późniejszego rozwiązywania zadań i odsyłania tych zadań drogą mailową do prowadzącego. Argumentowano takie rozwiązanie faktem, iż nauka języka łacińskiego w znacznej mierze opiera się na tłumaczeniu tekstów, które studenci przygotowują podczas zajęć.

Jednak biorąc pod uwagę konieczność zachowania standardu akademickiego w taki sposób, by student mógł nie tylko biernie przyswoić reguły rządzące językiem łacińskim, ale również opanować go w formie ustnej, mieć na bieżąco możliwość zadawania pytań oraz korygowania swoich błędów, zaproponowano przeprowadzenie zajęć dla studenta w formie regularnych indywidualnych spotkań z prowadzącym za pomocą Skype'a. Dodatkową wartością takiego rozwiązania było umożliwienie studentowi, który w innym przypadku prawdopodobnie nigdy nie miałby możliwości bezpośredniego kontaktu z wykładowcą, doświadczenia żywej relacji wzmacniającej poczucie przynależności i rozwijającej jego kompetencje społeczne.

Publikacja ukazała się przy okazji konferencji „Odpowiedzialne wsparcie a zrównoważony rozwój”, która miała miejsce 16 kwietnia 2018 rok na Uniwersytecie Jagiellońskim w ramach XI Krakowskich Dni Integracji.

Publikacja dostępna jest na stronie internetowej:
<http://konferencja.odpowiedzialnewsparcie.pl/publikacja/>

Rozliczanie PIT-ów nareszcie bardziej dostępne!

Każdego roku do końca kwietnia, jako podatnicy mamy obowiązek rozliczenia się z Urzędem Skarbowym składając roczne zeznanie podatkowe w postaci formularza PIT. Od swoich „narodzin” w 1991 roku formularz PIT można składać w postaci papierowej. W 2008 roku w ramach procesu cyfryzacji administracji publicznej Ministerstwo Finansów wprowadziło możliwość rozliczania się przez Internet za pomocą aplikacji e-Deklaracje. Niestety nie została ona przygotowana w sposób przyjazny dla programów odczytu ekranu. Dlatego żaden z powyższych sposobów nie umożliwiał osobom niewidomym i niedowidzącym samodzielnego rozliczenia się z fiskusem. Aż do teraz.

APLIKACJA E-DEKLARACJE

Sam jako niedowidzący podatnik nigdy samodzielnie nie rozliczałem się „na papierze” – musiałem zawsze korzystać z pomocy osób widzących. Nie było to jednak komfortowe rozwiązanie, ponieważ prywatnymi, wrażliwymi danymi finansowymi musiałem dzielić się z innymi. Jako gorący zwolennik i użytkownik nowoczesnych rozwiązań, od 2010 roku do rozliczeń zacząłem korzystać z aplikacji e-Deklaracje. Ułatwienie polegało na tym, że kalkulacje były wykonywane automatycznie, a deklaracje wysyłało się przez Internet bez wychodzenia z domu. Niestety aplikacja była oparta na niedostępnej technologii Adobe Air i korzystanie z niej za pomocą programów powiększająco-udźwiękujących nie było ani przyjemne ani wygodne.

HISTORIA DOSTĘPNEGO E-PIT-A

Od lat zawodowo zajmuje się badaniem stron internetowych oraz szkoleniami w obszarze dostępności treści cyfrowych dla osób z niepełnosprawnościami. Zawsze marzyło mi się korzystanie z prostego, przyjaznego, i co najważniejsze, dostępnego sposobu corocznego samodzielnego rozliczania się z Urzędem Skarbowym.

We wrześniu 2018 roku za sprawą dobrych wieloletnich kontaktów z pracownikami Ministerstwa Finansów odpowiedzialnych za dostępność ich serwisów internetowych dowiedziałem się o nowo powstającym portalu podatkowym podatki.gov.pl. Pomyślałem, że to być może jedyna szansa, aby zadbać o jego dostępność – więc tym razem nie można odpuścić. Zaoferowałem swoją pomoc Ministerstwu Finansów przy pracach nad nowopowstającym informacyjno-usługowym portalem podatkowym. Od października 2018 do lutego 2019 roku konsultowałem i przeprowadzałem audyty dostępności proponowanych rozwiązań. Podczas pierwszych testów części usługowej okazało się, że zaproponowany przez wykonawcę systemu podgląd zeznania podatkowego PIT został przygotowany w sposób niedostępny dla programów odczytu ekranu. Jako, że do startu systemu było niespełna 3 tygodnie, sam postanowiłem zaproponować rozwiązanie tego problemu. W jeden dzień wymyśliłem, zaprogramowałem i zaprezentowałem koncepcję dostępnego podglądu PIT-a. Rozwiązanie spodobało się pracownikom Ministerstwa Finansów i wykonawcy systemu. Natychmiast przystąpiono do jego wdrożenia.

Dopiero wtedy uświadomiłem sobie ciężar odpowiedzialności przed milionami podatników. Tuż przed uruchomieniem cały system przeszedł pomyślnie testy i audyt dostępności – zgodności ze standardem WCAG 2.0. Udało się. System Twój e-PIT wystartował planowo 15 lutego.

JAK SKORZYSTAĆ Z SYSTEMU TWÓJ E-PIT?

Od 15 lutego 2019 roku każdy podatnik może skorzystać z nowego systemu Twój e-PIT logując się na stronie <http://podatki.gov.pl>. Zalogować można się na dwa sposoby:

- tzw. „danymi podatkowymi” – podając PESEL lub NIP, datę urodzenia, sumy przychodów za 2017 rok oraz przechodu za rok 2018 z jednej z informacji podatkowych z formularza PIT-11 otrzymanego od naszego pracodawcy lub formularza PIT-40A otrzymanego z ZUS-u. UWAGA: Kilka dni po starcie systemu Twój e-PIT, Ministerstwo Finansów ze względów bezpieczeństwa wprowadziło jeszcze jedną informację wymaganą do wpisania przy logowaniu – jest to kwota nadpłaty lub niedopłaty z naszego PIT-a za 2017 rok.

- Profilem Zaufanym. Jeśli go nie posiadamy, można go prosto i bezpłatnie założyć odwiedzając stronę <http://epuap.gov.pl>. Osobiście polecam logowanie się za pomocą Profilu Zaufanego.

Po zalogowaniu się do systemu Twój e-PIT mamy możliwość zapoznania się z przygotowanym przez Ministerstwo Finansów, tzw. wstępnie wypełnionym zeznaniem podatkowym. W przypadku zeznania PIT-37 sporządzone zostało ono w oparciu o informacje podatkowe PIT-11 (od pracodawców) i/lub PIT-40A (z ZUS-u) przekazanych przez te podmioty do Urzędu Skarbowego. Możemy też zdecydować czy rozliczamy się: indywidualnie, wspólnie z małżonkiem lub jako osoba samotnie wychowująca dzieci.

Przygotowane przez Ministerstwo Finansów zeznanie podatkowe możemy przeglądać w formie zgodnej z formularzem papierowym lub w postaci uproszczonej zoptymalizowanej dla programów odczytu ekranu. Oczywiście możemy również wprowadzać zmiany w zeznaniu. Jeśli chcemy ująć w nim ulgi i odliczenia np. ulgę rehabilitacyjną możemy w odpowiedniej sekcji systemu Twój e-PIT przejść do dodawania i edycji tych informacji.

JAK PRZEKAZAĆ 1% PODATKU?

Za pomocą systemu możemy również wskazać Organizację Pożytku Publicznego, której chcemy przekazać 1% podatku. Należy zwrócić uwagę, że w tegorocznym zeznaniu przygotowanym przez Ministerstwo Finansów będzie wpisany nr KRS Organizacji Pożytku Publiczne-

go, której przekazaliśmy 1% podatku w ubiegłym roku. Oczywiście w bieżącym zeznaniu, jeśli chcemy, możemy to zmienić. Wpisując nr KRS system automatycznie podpowie nazwę, jak również umożliwi wskazanie tylko tej Organizacji Pożytku Publicznego, spośród tych, które w tym roku są uprawnione do otrzymania 1% podatku.

WYSYŁKA I WERYFIKACJA

Nowością w tegorocznych rozliczeniach podatkowych jest to, że jeśli podatnik w ogóle nie zaloguje się do systemu lub sam nie wprowadzi żadnych zmian i nie zatwierdzi wysłania swojego PIT-a, to z dniem 30 kwietnia zeznanie w zapisanej w systemie postaci wyśle się automatycznie i będzie uznane za złożone przez nas. Pamiętajmy, że przygotowane przez Ministerstwo Finansów wstępnie wypełnione zeznanie jest jedynie ugodzeniem dla podatnika. Natomiast za jego poprawność i kompletność, nawet jeśli się nie zalogujemy i nic nie zmienimy, pełną odpowiedzialność ponosimy zawsze my – podatnicy. Dlatego każdemu polecam zalogować się do systemu Twój e-PIT i przejrzeć swoje zeznanie podatkowe.

Gdy po przejrzaniu i wprowadzeniu ewentualnych zmian będziemy pewni, że nasze zeznanie jest kompletne, możemy je zatwierdzić i wysłać. Po przesłaniu zeznania będziemy mieli możliwość pobrania Urzędowego Poświadczenia Odbioru (UPO) – elektronicznego dokumentu potwierdzającego złożenie naszego zeznania w odpowiednim Urzędzie Skarbowym.

TWÓJ E-PIT – REWOLUCJA W ROZLICZANIU PODATKÓW

System Twój e-PIT to swego rodzaju rewolucja w usługach administracji publicznej. Jest możliwie prosty w obsłudze dla podatników chcących bezboleśnie przejść przez obowiązek rozliczenia się z fiskusem. Oczywiście ze względu na swój „wiek niemowlęcy” – występujące drobne problemy z wydajnością i bezpieczeństwem – jest to również wielki test dla Ministerstwa Finansów. Dziś jednak z perspektywy osoby z niepełnosprawnością wzroku mogę powiedzieć, że jest on rewolucyjny również dla nas. Po raz pierwszy w historii osoby niewidome i niedowidzące mają możliwość samodzielnego wypełnienia PIT-a i za razem swojego obowiązku obywatelskiego wobec Urzędu Skarbowego. Do skorzystania z tej dostępnej możliwości, jeszcze przed końcem kwietnia, oraz zgłaszania do Ministerstwa Finansów swoich ewentualnych uwag, zachęcam wszystkich podatników!

Mikołaj Rotnicki
a11y.report

Echolokacja ułatwi życie osobom niewidomym i słabowidzącym

↑ Okazuje się, że echolokować mogą wszyscy, z wyłączeniem osób ze znaczną dysfunkcją słuchu

źr.: evening_tao / Freepik

W Fundacji Instytut Rozwoju Regionalnego oraz Utilitii i Transitions Technologies powstają innowacyjne projekty związane z echolokacją.

Wyobraźmy sobie taką sytuację – jedziemy samochodem- mijamy mosty, przystanki, latarnie, wjeżdżamy do lasu. Po otwarciu okna każdy z pasażerów „usłyszy” dźwięki. Jak to się dzieje? Silnik jadącego samochodu emituje dźwięki, które odbijają się od drzew, mostów, przystanków, latarni – i w ten sposób można je „słyszeć”. Na tym polega zdolność echolokacji.

Prekursorzy echolokacji

Echolokację kojarzymy z niezwykłą umiejętnością, jaką posiadają delfiny oraz nietoperze. Tymczasem okazuje się, że echolokować mogą wszyscy, z wyłączeniem osób ze znaczną dysfunkcją słuchu. Warto przy tym zaznaczyć, że wbrew obiegowej opinii, to osoby widzące mają lepiej rozwinięty zmysł echolokacji, a dodatkowa nauka pozwala go rozwijać.

Jednym z prekursorów wykorzystania tego zmysłu do zwiększenia swojej niezależności w życiu był Ben Underwood. W wieku dwóch lat stracił wzrok na skutek złośliwego nowotworu siatkówki. Zupełnie samodzielnie zaczął wykorzystywać echolokację w życiu codziennym. Już w wieku trzech lat potrafił poprawnie zidentyfikować obiekty oraz znaleźć alternatywną ścieżkę, która umożliwiłaby mu ominięcie przeszkody. Permanentnie rozwijana oraz doskonalona umiejętność echolokowania sprawiła, że Ben funkcjonował w sposób porównywalny do swoich rówieśników. Pomimo braku wzroku, Ben był bardzo aktywny: biegał, jeździł na deskorolce i rolkach, grał w piłkę nożną i koszykówkę, również jeździł na rowerze. Niestety z powodu choroby

nowotworowej zmarł w wieku szesnastu lat. Drugi znany echolokator to Daniel Kish. Historia utraty wzroku Daniela Kisha rozpoczęła się już po jego pierwszych urodzinach. Już jako roczne dziecko, jeszcze nieświadomie, starał się rozwijać umiejętności echolokacyjne. Daniel Kish jest pierwszą w Stanach Zjednoczonych osobą niewidomą, która zdobyła kwalifikacje instruktora nauki orientacji przestrzennej, jest także założycielem organizacji World Access for the Blind, której misją jest rozpowszechnianie wiedzy oraz prowadzenie szkoleń z zakresu ludzkiej echolokacji. Daniel Kish to także prekursor i uczestnik badań nad ludzką echolokacją.

Echolokacja dla każdego

Oczywiście można powiedzieć, że dwóch prekursorów wiosny nie czyni. Być może posiadają niezwykle zdolności, które niekoniecznie dostępne są dla wszystkich osób niewidomych lub słabowidzących. Badania prowadzone od kilku lat zaprzeczają jednak temu. W 2010 roku została przebadana grupa 10 studentów bez dysfunkcji wzroku (sam projekt nadzorował Daniel Kish). W wyniku tego eksperymentu okazało się, że osoby, które przez kilka tygodni systematycznie uczyły się echolokować, nauczyły się tego. Również studenci z zasłoniętymi oczami potrafili rozpoznawać otaczającą ich przestrzeń. Badania rozwijają się, stwarzając tym samym szansę na pojawienie się innowacyjnych projektów.

EchoVis, czyli mobilne gry i aplikacje

Jednym z takich innowacyjnych projektów jest „Rozwój zdolności echolokacji osób z dysfunkcją wzroku poprzez grę wykorzystującą dźwięki binauralne”, realizowany przez Spółkę Utilitia oraz Transition Technologies S.A. Sam projekt realizowany jest w ramach programu Game Inn.

Jaki jest cel projektu? Stworzenie innowacyjnych narzędzi – aplikacji do nauki echolokacji, która ułatwi niezależne życie osobom słabowidzącym i niewidomym. Powstała już aplikacja Echovis Street Laboratory - model (<http://echovis.tt.com.pl/echovisStreet>). To prosta gra audio, podczas której gracz ma zadanie przedostanie się przez ruchome przejście uliczne, wykorzystując do poruszania się analizę informacji dźwiękowych, jakie otrzymuje przez swoje słuchawki.

EchoProVip, czyli szkolenie instruktorów orientacji przestrzennej

Kobiety w opaskach na oczach, z białymi laskami w asyście innych z notatnikami – chodziły ulicami Warszawy. Wydawały przy tym nietypowe dźwięki – pstrykanie, stukanie, klikanie. Tak wyglądały szkolenia dla grupy instruktorek orientacji przestrzennej z Polski i Litwy. Ćwiczyły one pod okiem doświadczonych duńskich koleżanek.

Fundacja Instytut Rozwoju Regionalnego w partnerstwie z duńskimi partnerami The Institute for Blind and Partially Sighted (IBOS), the Communication Centre for the Capital Region of Denmark (KC-RH) oraz litewskim ośrodkiem rehabilitacyjnym, Kauno Prano Daunio ugdymo centras, realizują projekt EchoProVip. Projekt ten zakłada powstanie unikalnego programu szkoleniowego, adresowanego do instruktorek orientacji przestrzennej. Weźmie w nim udział 300 uczestników. Będą to rehabilitanci, pracownicy uczelni, przedstawiciele organizacji działających na rzecz osób niewidomych i słabowidzących.

Opracowanie metodyki szkoleniowej jest największym wyzwaniem tego projektu, gdyż każdy człowiek posiada inny, niepowtarzalny sposób uczenia się. Realizacja projektu wiąże się z wieloma spotkaniami, ćwiczeniami praktycznymi oraz wymianą własnych doświadczeń. Kilka miesięcy temu odbyło się spotkanie w Warszawie, które obok rozmów teoretycznych, miało też część praktyczną – ćwiczenia w terenie – na ulicach Warszawy.

Monika Bartkowicz
FIRR

*Fundacja Instytut Rozwoju Regionalnego
– Pomagaj z nami – dziel się dobrocią!*

Projekt współfinansowany z programu ERASMUS+, Akcja 2,
Partnerstwa Strategiczne, Edukacja dorosłych

Kraków dostrzega i nagradza!

„Kraków bez barier” to konkurs, który od 12 lat promuje w Krakowie działania skierowane na poprawę jakości życia osób z niepełnosprawnością, dobre praktyki w tym obszarze, ludzi i organizacje, których działania promują markę Krakowa w Polsce i na świecie oraz firmy, które angażują się w pomoc rodzinom z niepełnosprawnym dzieckiem.

„Kraków chce być miastem, które nie stawia barier dla swoich mieszkańców, ani architektonicznych, ani żadnych innych. (...) Podczas gali nagrodzimy i wyróżnimy osoby, firmy, zespoły badawcze, które swoimi działaniami sprawiają, że życie osób z niepełnosprawnościami w naszym mieście staje się bardziej komfortowe, lepsze i wygodniejsze.” – powiedział Zastępca Prezydenta Krakowa ds. Polityki Społecznej i Komunalnej Andrzej Kulig.

AGH NAGRODZONA W KONKURSIE!

W gronie tegorocznej XII edycji konkursu „Kraków bez barier” organizowanego przez Urząd Miasta Krakowa znalazły się projekty powstałe w Akademii Górniczo-Hutniczej oraz Klub STUDIO.

AGH otrzymała nagrodę w kategorii „Innowacyjne technologie i innowacyjne projekty badawcze” za projekt nowoczesnej protezy laryngologicznej o właściwościach bakteriobójczych „Otoimplant” oraz za zastosowanie technologii „Ultrahaptic” – narzędzia generującego fale dźwiękowe, dzięki którym osoby niewidome i niedowidzące mogą poczuć trójwymiarowy kształt.

Akademickie Centrum Kultury Klub STUDIO, które po dwuletnim remoncie stało się jednym z największych i najnowocześniejszych klubów koncertowych w Polsce zdobyło główną nagrodę w kategorii „Budownictwo dostępne, obiekty użyteczności publicznej”.

To jeszcze nie koniec wyróżnień dla AGH za zaangażowanie w działania na rzecz społeczności osób niepełnosprawnych. Nagrodę za najciekawsze wydarzenie, którego głównym celem jest wspólna integracja oraz zwiększenie świadomości środowisk akademickich na temat zagadnień związanych z niepełnosprawnością otrzymały Krakowskie Dni Integracji, o których wielokrotnie wspominamy na łamach Semestralnika. Koordynatorem wydarzenia jest Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie przy współpracy z innymi krakowskimi

uczelniami: Akademią Górniczo-Hutniczą, Politechniką Krakowską, Uniwersytetem Pedagogicznym, Uniwersytetem Papieskim Jana Pawła II, Uniwersytetem Jagiellońskim, Krakowską Akademią oraz Uniwersytecie Rolniczym.

Przewodniczącą Kapituły Konkursowej była prof. Barbara Gąciarz, Dziekan Wydziału Humanistycznego AGH i Pełnomocnik Rektora AGH ds. Osób Niepełnosprawnych.

Warto podkreślić, że to nie pierwsza nagroda dla AGH w tym konkursie. W 2015 roku Centrum Energetyki AGH zdobyło nagrodę w kategorii obiekty użyteczności publicznej.

POPULARNOŚĆ KONKURSU

Za rok 2018 w konkursie znalazło się w sumie 39 nominacji we wszystkich kategoriach. Jury konkursowe wybrało ośmiu laureatów nagród, przyznało cztery wyróżnienia, a także ustanowiona została jedna nagroda specjalna. Dodatkowo spośród partnerów karty Kraków dla Rodziny „N” jury konkursu dokonało wyboru najlepszej firmy, wspierającej program oraz wyróżniona została firma w tej kategorii. Uroczysta gala wręczenia nagród odbyła się 20 marca 2019 r. w Karcher Hala Cracovia Centrum Sportu Niepełnosprawnych, która również została nagrodzona w konkursie (nagroda specjalna w kategorii „Budownictwo dostępne, obiekty użyteczności publicznej”).

DUMNA REDAKCJA

Niezwykłe cieszymy się, że Uczelnie wchodzące w skład redakcji KSSN tak szeroko działa na rzecz dostępności i że te działania są dostrzegane w Krakowie! AGH zdobyła nagrodę na dostępny budynek, projekt badawczy i najlepszą technologię, z kolei Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie odebrał statuetkę za Krakowskie Dni Integracji, które współtworzymy i o których możecie poczytać więcej w tym numerze.

LAUREACI KONKURSU KRAKÓW BEZ BARIER 2018:

1. Budownictwo dostępne, obiekty użyteczności publicznej – **Klub Studio**
Nagroda Specjalna – **Karcher Hala Cracovia Centrum Sportu Niepełnosprawnych**
Wyróżnienie – **Centrum Obsługi Mieszkańców Wodociągów Miasta Krakowa**
2. Budownictwo dostępne, obiekty i przestrzenie zabytkowe – **Muzeum Podgórze** (Oddział Muzeum Krakowa)
3. Innowacyjne technologie i innowacyjne projekty badawcze – najlepszy projekt badawczy: **Otoimplant**, najlepsza technologia – **Ultrahaptic**. Twórcami obu projektów są badacze i inżynierowie związani z Akademią Górniczo-Hutniczą.
4. Projekty i wydarzenia społeczne promujące Kraków jako miasto przyjazne osobom z niepełnosprawnościami – program **Kraków dla Rodziny „N”**
5. Najciekawsze wydarzenie, którego głównym celem jest wspólna integracja oraz zwiększenie świadomości środowisk akademickich na temat zagadnień związanych z niepełnosprawnością – **Krakowskie Dni Integracji** (koordynator: Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie)
Wyróżnienie – **Dzielnicowe Pośrednictwo Osobom Niepełnosprawnym i Starszym**
Wyróżnienie – **3rd IBSA Blind Football Euro Challenge Cup 2018** za wydarzenie dla Fundacji Na Rzecz Rozwoju Kultury Fizycznej „Nie widząc przeszkód”
6. Osobowość Roku – **Piotr Pogon**
7. Firma, która najpełniej wspiera krakowską kartę rodziny z niepełnosprawnym dzieckiem – **Muzeum Narodowe**
Wyróżnienie – **Handlowa Spółdzielnia Jubilat**

Joanna Szpak
BON AGH

Gala rozdania nagród zgromadziła wielu gości. Zadbano o oprawę oraz dostępność wydarzenia - m.in. było tłumaczone na Polski Język Migowy | fot. Jakub Porzycki, Agencja Gazeta

kolejno od góry:

Statuetka przyznawana w konkursie

Część nagrodzonych w konkursie „Kraków bez barier 2018”

Prof. dr hab. inż. Jerzy Lis Prorektor AGH ds. Współpracy odebrał nagrodę z ramienia AGH w kategorii „Budynek użyteczności publicznej”

Marcin Ryszka z AGH odebrał nagrodę w kategorii „Innowacyjne technologie i innowacyjne projekty badawcze”

Tegoroczna edycja Krakowskich Dni Integracji (KDI) obfitowała w różnorodne wydarzenia o szerokiej tematyce. Kwestie wsparcia studenta w kryzysie psychicznym, eliminowania barier, a także wsparcia edukacyjnego były poruszane podczas licznych warsztatów, szkoleń, wykładów i seminariów. Nie mogło także zabraknąć dnia sportu, który na stałe wpisał się w plan wydarzeń.

XII Krakowskie Dni Integracji

POROZUMIENIE POROZUMIENIA

Pierwsze i najważniejsze wydarzenie odbyło się na Uniwersytecie Pedagogicznym w Krakowie. Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych UP wzięło na siebie ciężar przygotowania tego wydarzenia. Dlaczego było one tak ważne? W tym roku Krakowskie Porozumienie na rzecz studentów z niepełnosprawnościami podpisało porozumienie z Gminą Miejską Kraków, którą osobiście reprezentował prezydent Miasta Krakowa prof. Jacek Majchrowski. Osiem krakowskich uczelni podpisało porozumienie porozumienia. Wydarzenie to jest unikatowe na skalę całej Polski. Wyrażamy nadzieję, że dzięki temu wsparcie kierowane do studentów z niepełnosprawnościami będzie jeszcze bardziej rozpowszechniane i znane.

KDI TO NIE TYLKO...

główna konferencja. Za organizacją KDI stoi obecnie 8 krakowskich uczelni, wśród nich są: AGH, PK, UJ, UP, UPJPII, UR, KA oraz Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, który jest głównym koordynatorem wydarzenia. Krakowskie Dni Integracji nie odbyłyby się bez warsztatów, które na stałe wpisały się w plan wydarzeń. XII edycja KDI była różnorodna. Warsztaty „Migając przełamujemy bariery” czy „Przełamujemy bariery architektoniczne” corocznie odbywają się na Akademii Górniczo-Hutniczej. Dotykają one tematyki kultury Głuchych czy dostosowania przestrzeni do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Cykl warsztatów „Zobacz niepełnosprawność” na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie dotyczył kultury oraz savoir-vivre wobec osób z różnymi niepełnosprawnościami. Warsztaty dotyczące zdrowia odbyły się na Uniwersytecie Rolniczym. Spotkania dotyczące ewakuacji ON i doszkalające pracowników Biur ds. ON odbyły się na Uniwersytecie Jagiellońskim. Temat dostępnych mediów poruszył Uniwersytet Papieski Jana Pawła II. Krakowska

Akademia natomiast rozwinęła temat asystentury edukacyjnej dla studenta z niepełnosprawnością.

COŚ DLA CIAŁA, COŚ DLA DUCHA

Czwartek 11 kwietnia 2019 r. był dniem pełnym wrażeń. Poza warsztatami w ten dzień odbył się także Dzień Sportu organizowany przez BON AGH. Wydarzenie to ma celu pokazanie wszystkim zainteresowanym sportu osób z niepełnosprawnościami. Każdy kto chciał mógł zmierzyć się z szermierką, wioślarstwem, koszykówką czy blind football'em. Jak co roku swoją obecnością wsparła nas drużyna z Krakowa, obecnie drużyna Wisły Kraków. Tradycyjnie już, odbył się również amatorski turniej koszykówki na wózkach, podczas którego nie zabrakło sportowych emocji. Drużyny środowisk akademickich rywalizowały o podium, tytuł i główną nagrodę.

GOŚCIE, GOŚCIE

Na wydarzenia przyjechali goście z całej Polski. Specjaliści w zakresie niepełnosprawności wymienili się wiedzą i doświadczeniem. Do Krakowa zaglądali eksperci z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, którzy dzielili się swoją wiedzą i doświadczeniem w sprawie Projektu „Uczelnia Dostępna”. Spotkanie Komisji ds. Wyrównywania Szans Edukacyjnych pod przewodnictwem prof. Janiny Filek pozwoliło na dyskusję w środowisku akademickim nad bieżącymi sprawami związanymi ze wsparciem studentów z niepełnosprawnościami.

TO NIE KONIEC!

Krakowskie Dni Integracji na stałe wpisały się w kalendarz krakowskich wydarzeń. Na kolejną edycję zapraszamy już dziś!

Ewa Srzednicka
BON UEK

Wygrana w konkursie „Kraków bez barier”

Dla Krakowa działalność na rzecz osób z niepełnosprawnościami staje się istotnym elementem działalności i funkcjonowania miasta. Społeczność akademicka wychodzi naprzeciw aktualnym potrzebom osób z niepełnosprawnościami, w tym studentom.

JEST SIĘ CZYM CHWALIĆ

KRAKOWSKIE DNI INTEGRACJI zostały laureatem w konkursie KRAKÓW BEZ BARIER. Osiem krakowskich uczelni zostało nagrodzonych w kategorii Projekty i wydarzenia społeczne promujące Kraków jako miasto przyjazne osobom z niepełnosprawnościami. Jednocześnie prof. dr hab. Janina Filek, Prorektor ds. Komunikacji i Współpracy została nominowana w kategorii Osobowość roku.

KRAKÓW BEZ BARIER

Konkurs odbywa się na terenie miasta od 2007 roku. Z każdą edycją nabiera nowego znaczenia, a organizatorzy konkursu dbają o coraz to nowocześniejsze podejście do tematyki niepełnosprawności. Na początku nagradzane były obiekty architektoniczne w czterech kategoriach:

- obiekty użyteczności publicznej,
- obiekty mieszkalne,
- obiekty zabytkowe,
- elementy przestrzeni publicznej.

Z czasem konkurs nabierał rozmachu, a organizatorzy postanowili zmienić podejście. Postanowili pokazać nie samą likwidację barier, ale chcieli przekazać, że niepełnosprawność nią nie jest. Zgodnie z tym podejściem zmieniły się również kategorie, według których przyznawano nagrody. W trakcie trwania ostatniej edycji można było zgłosić kandydatów w następujących obszarach i kategoriach:

1. Budownictwo dostępne, w podkategoriach:
 - obiekty użyteczności publicznej,
 - przestrzeń publiczną,
 - obiekty i przestrzeń zabytkowe.
2. Innowacyjne technologie i innowacyjne projekty badawcze.
3. Projekty i wydarzenia społeczne promujące Kraków jako miasto przyjazne osobom z niepełnosprawnościami.
4. Osobowość roku.
5. Najlepsza Firma wspierająca Krakowską Kartę Rodziny z Niepełnosprawnym Dzieckiem.

↑ dr M. Trojańska oraz prof. J. Filek | fot. archiwum BON UP

KRAKOWSKIE DNI INTEGRACJI

Krakowskie Dni Integracji to wspólna integracja oraz zwiększenie świadomości środowisk akademickich na temat zagadnień związanych z niepełnosprawnością. Przy organizacji KDI współpracuje obecnie już osiem krakowskich uczelni (które podpisały Porozumienie z dn. 27 października 2010) reprezentowanych przez Biura ds. ON. Wśród nich są: AGH, PK, UJ, UP, UPJPII, UR, KA oraz nasza Uczelnia, która jest głównym koordynatorem wydarzenia. Udział we wszystkich proponowanych warsztatach, seminariach, itp. jest bezpłatny.

PROF. DR HAB. JANINA FILEK

Prof. dr hab. Janina Filek, obecnie Prorektor ds. Komunikacji i Współpracy. W latach 2002-2016 Pełnomocnik Rektora Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie ds. Osób Niepełnosprawnych. Od wielu lat aktywnie wspiera osoby z niepełnosprawnością w środowisku akademickim i poszukuje rozwiązań, które gwarantują tym osobom równy dostęp do edukacji na poziomie wyższym. Jest „matką” unikatowego na skalę Polski „Porozumienia” o współpracy międzyuczelnianej na rzecz studentów z niepełnosprawnością, które w 2007 r. podpisały trzy krakowskie uczelnie: Akademia Górni-

czo-Hutnicza, Politechnika Krakowska i Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie. Celem „Porozumienia” jest wzajemna wymiana doświadczeń w zakresie wyrównywania szans studentów z niepełnosprawnością w uczelniach oraz w zakresie wsparcia edukacyjnego tak, aby coraz więcej osób z niepełnosprawnością zdobywało wyższe wykształcenie. Obecnie w „Porozumieniu” współpracuje osiem krakowskich uczelni (UJ, AGH, PK, UP, UPJPII, UR, KA oraz nasza Uczelnia), które organizują m.in. Krakowskie Dni Integracji oraz dbają o wsparcie edukacyjne studentów z niepełno-

sprawnościami. Bardzo cieszymy się, że wydarzenie, jakim są Krakowskie Dni Integracji zostało docenione na terenie Krakowa. Tegoroczna edycja wydarzenia odbywała się w dniach 9 - 12 kwietnia na terenie ośmiu krakowskich uczelni. Na kolejne wydarzenie zapraszamy już dziś!

Ewa Srzednicka
BON UEK

AGH integruje i uświadamia!

Wydarzenie, jakim są Krakowskie Dni Integracji, już na stałe wpisało się w kalendarium lokalnych wiosennych imprez. Integracja środowiska akademickiego różnych uczelni, wymiana doświadczeń czy umocnienie współpracy międzyuczelnianej, to tylko przykłady zadań realizowanych w tych kilka bogatych w wydarzenia dni. Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie koordynuje kilka inicjatyw w ramach KDI.

POROZUMIENIE ROŚNIE W SIŁĘ!

Krakowskie Dni Integracji są cykliczną imprezą odbywającą się od kilku lat. Ich pomysłodawcą jest Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, a przy organizacji KDI współpracuje obecnie jeszcze siedem krakowskim uczelni: Akademia Górniczo-Hutnicza, Krakowska Akademia, Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Pedagogiczny, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II, Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja, Politechnikę Krakowską. Podczas tegorocznej, dwunastej edycji KDI, do porozumienia międzyuczelnianego przystąpiła Gmina Miejska Kraków. Porozumienie zostało podpisane na Uniwersytecie Pedagogicznym przez Prezydenta Krakowa Jacka Majchrowskiego oraz Rektorów Uczelni podczas Seminarium „Wsparcie studenta w kryzysie psychicznym – wzmocnienie”, które we wtorek, 9 kwietnia 2019 r. rozpoczęło Krakowskie Dni Integracji. W ramach porozumienia Gmina Miejska Kraków wyraża wolę podjęcia współpracy m.in. w obszarze współorganizowania wydarzeń dedykowanych osobom z niepełnosprawnościami, promowania wydarzeń dla studentów z niepełnosprawnościami organizowanych przez uczelnie, organizacji wspólnych badań i przygotowania raportów dotyczących sytuacji osób z niepełnosprawnościami, podejmowania działań mających na celu aktywizację osób z niepełnosprawnościami i działań zmierzających do poprawy jakości ich życia.

DOCENIAMY ZAANGAŻOWANIE!

Jak co roku, podczas Krakowskich Dni Integracji zostały wręczone nagrody „Integralia” za działania na rzecz studentów niepełnosprawnych. Każda uczelnia wyróżnia swoich pracowników, a wszyscy wspólnie wybierają nagrodzonych nagrodą główną. W tym roku kapituła konkursu przyznała nagrodę główną Integralia Fundacji Wspierania Rozwoju Społecznego „Leonardo” oraz dwa wyróżnienia dla Centrum Sportu i Rekreacji Politechniki Krakowskiej oraz Muzeum Etnograficznego. Z ramienia Akademii Górniczo-Hutniczej wyróżniliśmy pracowników Uczelni, którzy w swojej codziennej pracy wspierają studentów/doktorantów z niepełnosprawnością. I tak wyróżniliśmy Pana mgr inż. Huberta Bubrowskiego, który jest pracownikiem Zespołu ds. Promocji Kształcenia i Studiów Podyplomowych Działu Nauczania. Od wielu lat jest on partnerem BON AGH w procesie zwiększania świadomości na temat studiowania osób z niepełnosprawnościami – angażował się już jako student. Przez ten cały okres współpracy promuje ideę dostępności Uczelni dla osób z niepełnosprawnościami, m.in. na Targach Edukacyjnych. Jako główny koordynator Dnia Otwartego AGH dba o dostępność informacji również dla kandydatów niepełnosprawnych. Poprzez swoją pracowitość i sumienność ma duży wkład w wyrównywanie szans edukacyjnych w procesie kształcenia osób

z niepełnosprawnością. Angażuje się mocno w działania BON AGH, aktywnie biorąc udział w większości wydarzeń organizowanych przez Biuro i ZSN AGH m.in. w Krakowskich Dniach Integracji, Ogniskach w Miękinii, Andrzejkach i wielu innych. Swoim podejściem do wykonywanych obowiązków przełamuje bariery mentalne i świadomościowe. Stanowi tym samym dobry przykład i wzór do naśladowania.

Kolejną wyróżnioną osobą jest Pan mgr Jacek Szopa. Jako Dyrektor ds. organizacyjnych AGH jest od kilkunastu lat solidnym partnerem BON AGH w procesie zwiększania dostępności uczelni dla osób z niepełnosprawnościami. Do zagadnienia likwidacji barier architektonicznych podchodzi ze zrozumieniem i podejmuje w tym obszarze bardzo konkretne działania. Angażuje się w rozwiązywanie problemów związanych z dostosowywaniem obiektów dla OzN, charakteryzując się przy tym otwartym i racjonalnym podejściem. Dzięki zaangażowaniu Pana mgr Jacka Szopy nastąpił znaczny wzrost dostępności istniejącej infrastruktury AGH. Równocześnie wzrósł poziom świadomości na temat barier architektonicznych wśród służb technicznych uczelni. Ma to wyraźne przełożenie na jakość realizacji nowych inwestycji, bieżącą obsługę budynków i prowadzonych remontów. W sferze spraw organizacyjnych wykazuje się dużą elastycznością i wychodzi naprzeciw wszelkim potrzebom wynikającym z niepełnosprawności. Aktywnie włącza się w przedsięwzięcia realizowane przez BON AGH, stanowiąc przykład i wzór do naśladowania.

Trzecie wyróżnienie otrzymał dr inż. Marek Gajęcki – od kilkunastu lat współpracuje z Biurem ds. Osób Niepełnosprawnych AGH. Początkowo, w komisjach rekrutacyjnych, później jako Prodziekan ds. Studentów Wydziału Informatyki, Elektroniki i Telekomunikacji, a obecnie – będąc Pełnomocnikiem Dziekana ds. Kształcenia. Przez cały okres współpracy wykazywał się bardzo przychylnym podejściem do osób z niepełnosprawnościami. Począwszy od doradztwa w zakresie wyboru kierunku kształcenia, poprzez rekrutację oraz wsparcie w okresie studiowania. W swoich działaniach wykazuje się szczególnie otwartym i z racjonalnym podejściem do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Poszukuje i jest inicjatorem nowatorskich działań zmierzających do wyrównywania szans edukacyjnych, wyznaczając nowe standardy kształcenia osób z niepełnosprawnościami.

UŚWIADAMIAMY!

Podczas KDI na uczelniach wchodzących w skład porozumienia międzyuczelnianego odbyło się wiele spotkań

↑ kolejno od góry:

Uczestnicy Seminarium „Uczelnia na niebiesko”

fot. Andrzej Wójtowicz BON AGH

**Laureaci nagród Integralia z ramienia AGH:
mgr Jacek Szopa i mgr inż. Huber Bubrowski**

fot. Andrzej Wójtowicz BON AGH

i warsztatów mających na celu uświadamianie barier komunikacyjnych, architektonicznych i mentalnych. Każdy uczestnik miał szansę przekonać się, jak ważne są windy i podjazdy w budynkach, jak zagadać do Głuchych, jak wspierać w kryzysie psychicznym czy też jak odbierać świat zmysłem dotyku. BON AGH również zorganizowało wiele ciekawych wydarzeń. 10 maja 2019 r., w Bibliotece Głównej AGH odbyło się Seminarium „Uczelnia na niebiesko – wsparcie studentów z zaburzeniami spektrum autyzmu”. Gośćmi, poza pracownikami BON-ów, była Pani Dobromiła Smolak – przedstawicielka Centrum Maltańskiego, Pani Anna Naściszewska – socjolog i rodzic studenta z zespołem Aspergera oraz Pani Monika Pyrczak-Piega – psycholog. Dzięki różnym doświadczeniom uczestników mieliśmy okazję bliżej poznać, co w życiu codziennym może oznaczać kontakt z osobami z zaburzeniami spektrum autyzmu, a w szczególności z zespołem Aspergera.

12 kwietnia 2019 r. odbył się warsztat pt. „Migając przełamujemy bariery” prowadzony przez Barbarę Cholewę i Annę Wesołowską z BON AGH. Barbara Cholewa, co bardzo istotne, jest osobą Głuchą i na co dzień posługuje się swoim językiem, czyli Polskim Językiem Migowym,

dzięki temu uczestnicy mieli bezpośredni kontakt z osobą Głuchą. W programie znalazły się takie kwestie jak: wsparcie dla studentów i doktorantów nie(do)słyszających ze strony Biura ds. ON AGH, Kultura Głuchych oraz Polski Język Migowy (PJM). Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych AGH zorganizowało także warsztaty z likwidacji barier architektonicznych prowadzone przez Andrzeja Wójtowicz, Annę Lulek i Karolinę Przywałę. Uczestnicy mieli okazję poznać wymagania projektowe dotyczące dostosowań dla niepełnosprawnych, zobaczyć w praktyce przykłady takich dostosowań na terenie Uczelni oraz przekonać się, co to znaczy pokonać zjazd na wózku albo iść po miejskim chodniku z ograniczonym polem widzenia, w trudnych warunkach pogodowych.

INTEGRACJA I ŚWIADOMOŚĆ NA SPORTOWO!

W ramach XII KDI Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych AGH po raz kolejny zorganizowało Dzień Sportu. Wydarzenie odbyło się 11 kwietnia 2019 r. w hali sportowej Studium Wychowania Fizycznego i Sportu AGH. Jak celnie rzucać do kosza i zdobywać punkty siedząc na wózku? Ile czasu zajmuje trafienie do bramki udźwiękowioną piłką mając zawiązane oczy? Jak jeździ się na rowerze napędzanym rękami? Na te i inne pytania można było znaleźć odpowiedź właśnie podczas Dnia Sportu. Można było spróbować swoich sił w różnych dyscyplinach sportowych, takich jak handbike (rower z napędem ręcznym), amp football (piłka nożna dla osób po amputacji), blind football (piłka nożna dla niewidzących), szermierka na wózkach, wioślarstwo (na ergometrze wioślarskim). Na zwycięzców poszczególnych dyscyplin czekały atrakcyjne nagrody rzeczowe, a wśród uczestników rozlosowano także wejściówki na koncerty juwenaliowe i wydarzenia w klubie Studio, dzięki uprzejmości Fundacji Studentów i Absolwentów AGH

„Academica”, która wspierała Dzień Sportu.

Była to także okazja do spotkania z osobami Głuchymi i Polskim Językiem Migowym. Każdy spragniony po sportowych rywalizacjach mógł wymigać sobie poczęstunek.

Główną atrakcją wydarzenia były rozgrywki w ramach amatorskiego turnieju koszykówki na wózkach. To niecodzienna sytuacja, gdyż zawodnikami były osoby chodzące. Po krótkim instruktażu poruszania się na wózku i wyjaśnieniu zasad gry ruszali do walki. Zwycięzcami turnieju zostali reprezentanci Studium Wychowania Fizycznego i Sportu AGH, odbierając tym samym zaszczytne I miejsce wywalczone kilkakrotnie przez Fundację Studentów i Absolwentów AGH „Academica”. Na podium znaleźli się także zawodnicy z Miasteczka Studenckiego AGH oraz Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie.

WARTO DOSTRZEC!

Na uwagę zasługuje fakt, że organizując tego typu wydarzenia Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych nawiązuje współpracę z fachowcami – z organizacjami i trenerami, którzy na co dzień zajmują się danymi dyscyplinami sportowymi i mają w tym duże doświadczenie. Przykładowo, w tym roku przy Dniu Sportu współpracowali z nami m.in.: Fundacja For Heroes (koszykówka na wózkach), Wisła Kraków - Blind Football oraz VeloAktiv (handbike). Dzień Sportu gromadzi zarówno osoby związane na co dzień ze środowiskiem osób niepełnosprawnych, przyjaciół, a także zainteresowanych sportem i ciekawych świata. Wśród uczestników wydarzenia pojawia się też coraz więcej dzieci – i niezmiennie nas to cieszy, że już od najmłodszych lat pokazuje się im to, co jeszcze nie jest zbyt powszechne, jest trochę odmienne. Świadomość rośnie!

Chwalimy się również faktem, iż Krakowskie Dni Integracji otrzymały nagrodę w ramach konkursu „Kraków bez barier 2018” za wydarzenie społeczne, które promuje Kraków jako miasto przyjazne osobom z niepełnosprawnościami.

Wszystkim bardzo dziękujemy za zaangażowanie i obecność! Zapraszamy za rok!

Joanna Szpak
BON AGH

← Spacer w terenie w ramach warsztatów „Przełamujemy Bariery Architektoniczne”
fot. Marek Lewkowicz BON AGH

Dzień sportu

Jak celnie rzucać do kosza i zdobywać punkty siedząc na wózku? Ile czasu zajmuje trafienie do bramki udźwiękowioną piłką mając zawiązane oczy? Jak jeździ się na rowerze napędzanym rękami? Na te i inne pytania można było znaleźć odpowiedź 11 kwietnia 2019 r. podczas Dnia Sportu w ramach Krakowskich Dni Integracji! Zapraszamy do obejrzenia krótkiej fotorelacji z tego wydarzenia.

fot. Patrycja Długosz KSAF

Dostępna uczelnia 2.0

Wyobraźmy sobie piękny świat. Na każdej uczelni procedury i akty prawa wewnętrznego (w tym najważniejsze jak statut) uwzględniają prawa osób z niepełnosprawnościami i zasady dostępności. Cały proces dydaktyczny (i badawczy) jest uniwersalnie zaprojektowany lub w pełni dostosowany dla osób ze szczególnymi potrzebami. Znikają bariery w dostępie do kształcenia. Pełnomocnik/czka ds. osób z niepełnosprawnościami decyduje o uprawnieniach do szczególnego trybu i warunków udziału w zajęciach, w tym weryfikacji wiedzy, oraz o wsparciu dla studentów z niepełnosprawnościami – i nikt tego nie kwestionuje. Każda inwestycja wymaga akceptacji jednostki odpowiedzialnej za dostępność. To marzenie właśnie się spełnia.

KONKURS „UCZELNIA DOSTĘPNA”

Pojawiła się możliwość wdrożenia w szkolnictwie wyższym praw i zasad wynikających z Konwencji o prawach osób z niepełnosprawnościami (w tym art. 24 i 9). Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (NCBR) ogłosiło konkurs „Dostępna uczelnia” w ramach działania 3.5 Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (POWER). Do 28 czerwca uczelnie miały czas na przygotowanie wniosków i mogą ubiegać się nawet o 15 mln zł z budżetu (aż) 200 mln zł.

Celem konkursu jest zapewnienie równych szans w procesie kształcenia dla studentów z niepełnosprawnościami oraz – co do tej pory pomijały programy – zapewnienie dostępności infrastruktury (architektonicznej, informatycznej) oraz informacyjnej i komunikacyjnej.

RÓWNE PRAWA I DOSTĘPNOŚĆ PRIORYTETEM

Kwestie niepełnosprawności będą musiały być traktowane strategicznie przez uczelnie. Konkurs słusznie zakłada, że tak duża zmiana wymaga zmierzania się z ambitnymi wyzwaniami.

Po pierwsze, zasadę dostępności dla osób z niepełnosprawnościami (wypływającą z praw człowieka) i prawo tych osób do edukacji należy uznać za kluczowe, które nie mogą być łamane. Nie może być mowy o dyskryminacji w dostępie do kształcenia czy niedostępnych inwestycjach. Na przykład należy zapewnić dostępność uczelni dla wszystkich osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami nieposiadającymi orzeczenia. Po drugie, w ślad za tym wszystkie procedury muszą zostać przeanalizowane i dostosowane (jak na przykład statut) lub stworzone od podstaw. Po trzecie, należy dokonać odpowiednich zmian w procesie kształcenia. Po czwarte, dla tej dużej zmiany konieczne jest podniesienie świadomości i kompetencji kadry uczelni, co wymaga intensywnych szkoleń. Wiele uczelni decyduje się na przeszkolenie całej kadry! Po piąte, jednostki odpowiedzialne za dostępność będą akceptować wszystkie inwestycje (podob-

nie jak Państwowa Straż Pożarna inwestycje budowlane). Analogicznie można się spodziewać (choć nie wynika to wprost z dokumentacji), że to BON-y będą decydować o szczególnych uprawnieniach studentów z niepełnosprawnościami jako jednostki posiadające odpowiednie wiedzę i kompetencje. I nikt nie będzie miał prawa tego podważać tak samo jak zaświadczeń lekarzy medycyny pracy. Zresztą nadanie takiej roli BON-om wspiera RODO, gdyż należy ograniczać liczbę jednostek i osób, które będą miały dostęp do danych osobowych, zwłaszcza wrażliwych.

NCBR od samego początku prac nad konkursem postawił na włączenie samych zainteresowanych – zgodnie z art. 4 ust. 3 Konwencji.

WŁĄCZENIE UCZELNI I ŚRODOWISKA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Do opracowania modeli uczelni dostępnej – opisu modelowych rozwiązań dla aplikujących uczelni NCBR zaangażowała wybitnych/e ekspertów/ki i jednocześnie pełnomocników/czeki ds. osób z niepełnosprawnościami: Panią Prof. Janinę Filek, Panią Annę Rutz i Pana Ireneusza Białka. Następnie modele podlegały konsultacjom społecznym. W ramach konsultacji były prezentowane na forum konferencji „Pełno(s)prawny Student” organizowanej przez Fundację Instytut Rozwoju Regionalnego w grudniu 2018 r. Tam też odbyła się szeroka dyskusja z udziałem pełnomocników/czek, pracowników/c BON-ów i organizacji działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

Nawet po zakończeniu konsultacji społecznych zespół NCBR-u (w tym Pan dyrektor Piotr Krasiński, Pani Anna Marciński, Pani Justyna Witek) podjął wiele działań, by przybliżyć konkurs środowisku. Brał udział w wielu wydarzeniach, w czasie których go prezentował, między innymi organizowanych przez Uniwersytet im. Adama Mickiewicza czy podczas Krakowskich Dni Integracji.

Sam konkurs wymaga przez cały czas trwania projektu stałej, sformalizowanej współpracy uczelni ze środowiskiem osób z niepełnosprawnościami. Można tylko przyklasnąć takiemu podejściu do idei „Nic o nas bez nas”.

DOSTĘPNOŚCIOWY TWÓRCZY FERMENT

Ta wyjątkowa szansa i szeroko zakrojone działania promocyjne spowodowały, że praktycznie na każdej uczelni władze i pełnomocnicy/czki podjęli intensywne działania. Trzeba było sobie odpowiedzieć na kilka pytań. Czy dostępność kształcenia dla osób z niepełnosprawnościami to dla nas kwestia strategiczna? Czy chcemy inwestować w ten obszar i go rozwijać? Czy wiemy, jaki jest poziom dostępności naszej uczelni? Co jest potrzebne, by go zwiększyć? Jak zaplanować działania projektowe? I jak przygotować wniosek do programu POWER?

Ta nowa sytuacja zapoczątkowała twórczy ferment w działalności BON-ów. Nigdy wcześniej nie było możliwości, by dokonać tak dużych zmian, przewartościować zasady, wzmocnić kontekst praw człowieka i naprawdę upełnomocnić pełnomocników i pełnomocniczki. Nigdy wcześniej nie było programu pozwalającego na tak kompleksowe działania. Jednocześnie start w konkursie wymaga dokonania autodiagnozy, co wcale nie jest proste. I w większości przypadków to pierwszy konkurs POWER-owski, w którym startują BON-y. Formalne i nieformalne spotkania, konferencje ogniskują się wokół wątków związanych z konkursem. Uczelnie intensywnie wymieniają ze sobą informacje. Organizacje pozarządowe (m.in. Fundacja Instytut Rozwoju Regionalnego, Stowarzyszenie Twoje Nowe Możliwości, Fundacja na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami – FRONIA) i uczelnie (m.in. Uniwersytet Warszawski) organizują, często wspólnie, warsztaty dotyczące dostępności uczelni, w tym regulacji wewnętrznych (procedur) oraz konkursu. Temat podejmują same uczelnie oraz Komisja ds. Wyrównania Szans Edukacyjnych przy KRASP-ie. Jak się wydaje, zainteresowanie konkursem jest bardzo duże. Być może większe, niż spodziewały się instytucje odpowiedzialne za konkurs. I wiele uczelni planuje złożyć wnioski. Wierzę, że – niezależnie od wyników konkursu – to nowe spojrzenie, energia i czas włożone w nowe myślenie, wysiłek intelektualny związany z przygotowaniami zmienia na uczelniach podejście do tematyki niepełnosprawności.

PROGRAM DOSTĘPNOŚĆ PLUS

Konkurs zawdzięczamy rządowemu programowi Dostępność Plus, przyjętemu 17 lipca 2018 r. Realizuje on postanowienia Konwencji o prawach osób z niepełnosprawnościami, zwłaszcza art. 9. Powstał z inspiracji prac Kongresu Osób z Niepełnosprawnościami „Za Niezależnym Życiem”. Jego celem jest zapewnienie swobodnego dostępu do dóbr, usług oraz możliwości udziału w życiu społecznym i publicznym osób o szczególnych potrzebach. Koncentruje się na 8 obszarach:

↑ Warsztaty dotyczące dostępności uczelni oraz konkursu „Dostępna uczelnia” zorganizowane przez Fundację Instytut Rozwoju Regionalnego oraz Stowarzyszenie Twoje Nowe Możliwości w marcu 2019 r. | fot. Fronia

architektura, transport, edukacja, służba zdrowia, cyfryzacja, usługi, konkurencyjność i koordynacja.

Program jest koordynowany przez Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju. Na jego potrzeby uruchamiane są działania w ramach programu POWER i inicjowane zmiany prawne, w tym ustawa o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (obecnie na etapie projektu). Wdrażanie programu wspiera Rada Dostępności oraz Pakt na rzecz dostępności, którego sygnatariuszami są także uczelnie (w tym AGH, PG, UPH Siedlce, PWroc). Cały czas można przystąpić do Paktu. Szkolnictwo wyższe jest również objęte programem. To właśnie w jego ramach Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz NCBR zaplanowały konkurs „Dostępna uczelnia”. Możemy spodziewać się także kolejnych działań i konkursów wpływających z programu Dostępność Plus.

KOLEJNE MARZENIA SIĘ SPEŁNIAJĄ

Jeśli dalej puścić wodze fantazji, to chcielibyśmy, żeby uczelnie nie tylko były dostępne. Ale także, by kształciły z zakresu uniwersalnego projektowania i dostępności czy wzmacniały tematykę praw człowieka w programach kształcenia. A także by prowadziły badania w tych obszarach.

Można te wątki uwzględnić w tym konkursie (za wyjątkiem badań). A można też poczekać (jeszcze tylko parę miesięcy) na kolejne konkursy dedykowane dostępności. Ale o tym może w innym artykule.

TERAZ ALBO NIGDY

To historyczna i jedyna taka szansa w dającej się przewidzieć przyszłości na dokonanie dostępnościowej i równościowej rewolucji w polskim szkolnictwie wyższym.

Wykorzystajmy ją dobrze.

Aleksander Waszkielewicz

Fundacja na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami
(Fronia), Rada Dostępności

Klub Studio laureatem konkursu „Kraków bez barier”

Akademickie Centrum Kultury Klub Studio mieszczące się przy ul. Budryka 4 w Krakowie otrzymując nagrodę główną w konkursie „Kraków bez barier” zostało docenione jako obiekt w pełni dostępny dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności. Podczas wieloetapowej modernizacji budynku zastosowano kompleksowe rozwiązania, dzięki którym dysfunkcje związane z niepełnosprawnością nie stanowią przeszkody do skorzystania z klubu studenckiego, który dysponuje szeroką ofertą kulturalną.

KRAKÓW BEZ BARIER

Podczas uroczystej gali konkursu „Kraków bez Barier”, która odbyła się 20 marca w Karcher Hali Cracovii Centrum Sportu Niepełnosprawnych nagrodzeni zostali laureaci XII edycji konkursu, organizowanego od 12 lat przez Urząd Miasta Krakowa. Główną nagrodę w kategorii „Budownictwo dostępne, obiekty użyteczności publicznej” otrzymało Akademickie Centrum Kultury Klub Studio przy ul. Budryka 4. Zarządcą obiektu jest Fundacja Studentów i Absolwentów AGH w Krakowie „Academica”. Klub Studio znajdujący się na Miasteczku Studenckim AGH jest pierwszym, w pełni dostosowanym do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, obiektem kulturalnym Akademii Górniczo-Hutniczej, w którym zastosowano

kompleksowe rozwiązania. Jest to obiekt służący przede wszystkim studentom z całego Krakowa i spoza terenu miasta. Odbywają się w nim wydarzenia związane z szeroko pojętą rozrywką i kulturą, stanowiąc jednocześnie przestrzeń integracji.

MODERNIZACJA

W 2013 roku kompleks ACK Klub Studio został poddany gruntownej, wieloetapowej modernizacji. Autorem projektu budynku jest mgr inż. arch. Jerzy Stożek. Jako jeden z celów realizacji, postawiono sobie zwiększenie dostępności obiektu. Budynek Klubu Studio zaprojektowany został jako w pełni dostępny dla osób niepełnosprawnych, bez barier architektonicznych

w ramach ukształtowania terenu wokół budynku oraz w jego wnętrzu. Na obiekcie zastosowano elementy Odnawialnych Źródeł Energii oraz rozwiązania ograniczające zapotrzebowanie na energię.

W planach są dalsze realizacje.

DOSTĘPNOŚĆ KLUBU STUDIO

Na każdym etapie inwestycji następowały konsultacje z Biurem ds. Osób Niepełnosprawnych AGH. Narzędziem stosowanym w procesie konsultacji był wewnętrzny dokument Biura ds. Osób Niepełnosprawnych opisujący modelowe dostosowania obiektów AGH. Na dostępność budynku składają się: dwa dźwigi osobowe dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, wyposażone w dźwiękową sygnalizację i oznakowanie pismem Brajla, trzy toalety i jedna łazienka dla osób z niepełnosprawnością wraz z instalacjami branżowymi, podjazd oraz miejsce parkingowe dla osób niepełnosprawnych mieszczące się blisko dojścia do budynku, łóża dla osób niepełnosprawnych na trzeciej kondygnacji oraz kontrastowe oznakowanie powierzchni schodów. Do obiektu prowadzą szerokie dojścia o nawierzchniach utwardzonych i szerokościach zgodnych z warunkami technicznymi. Można je łatwo odnaleźć korzystając z naklejek informacyjnych.

Olga Świeży
BON AGH

🏆 **Uroczysta gala konkursu „Kraków bez barier”**
fot. BON AGH

kolejno od góry po prawej:

Nagrodzeni w konkursie „Kraków bez barier”
źr. www.krakow.pl/bezbarier

Prof. dr hab. inż. Jerzy Lis, prorektor AGH odbiera gratulacje po otrzymaniu głównej nagrody dla Klubu Studio | źr. www.krakow.pl/bezbarier

Winda, dostosowana do potrzeb osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności | fot. Klub Studio

Podjazd, który umożliwia osobom z dysfunkcją ruchu dotrzeć do budynku Klubu | fot. Klub Studio

Krakowska huta nagrodziła studentów Akademii Górniczo-Hutniczej, którzy pokonują bariery

Piątka studentów Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie została nagrodzona za działalność na rzecz uczelni, ale także poza nią: za zaangażowanie w wolontariat, działania stowarzyszeń i organizacji studenckich oraz pomoc osobom niepełnosprawnym. Od siedmiu lat krakowska huta ArcelorMittal Poland, w ramach konkursu „STALe przełamując bariery”, funduje stypendia dla aktywnych studentów AGH z niepełnosprawnościami. W tej edycji po raz pierwszy nagrodzeni zostali także studenci, którzy działają na rzecz swoich niepełnosprawnych kolegów. Łącznie, od początku konkursu na stypendia dla zdolnych i zaangażowanych studentów huta ArcelorMittal Poland przeznaczyła 150 tys. zł.

Ich osiągnięcia to dowód na to, że studia to nie tylko nauka, ale i czas na rozwijanie swoich umiejętności, pomaganie innym i szukanie w sobie nowych pokładów talentów i pasji. Studenci, którzy w tym roku otrzymali stypendia w ramach programu Biura ds. Osób Niepełnosprawnych Akademii Górniczo-Hutniczej i ArcelorMittal Poland „STALe przełamując bariery” mają już na swoim koncie sporo osiągnięć.

- Współpraca Biura ds. Osób Niepełnosprawnych i ArcelorMittal Poland rozpoczęła się w 2012 roku. Wtedy po raz pierwszy wspólnie zrealizowaliśmy konkurs stypendialny „STALe przełamując bariery” dla studentów z niepełnosprawnościami – mówi Anna Lulek z Biura ds. Osób Niepełnosprawnych Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica w Krakowie. - Na przestrzeni siedmiu edycji konkursu stypendia otrzymało już 23 studentów AGH, którzy pomimo swoich ograniczeń zdrowotnych wykazali się m. in.: działalnością naukową, sportową i społeczną. Łączna kwota stypendiów dla nich sięgnęła 150 tysięcy złotych. W ubiegłym roku rozwijając ideę konkursu skierowaliśmy go do wszystkich studentów AGH, którzy nieśli pomoc swoim kolegom z niepełnosprawnościami. To nie tylko możliwość docenienia pracy studentów, ale także wzmocnienia motywacji i aktywizacji do pracy na rzecz innych – dodaje.

Stypendia, łącznie 30 tys. zł, zostały przyznane w dwóch kategoriach: dla studentów z niepełnosprawnościami, którzy przełamują swoje bariery i działają społecznie oraz dla studentów, którzy działają na rzecz niepełnosprawnych kolegów z AGH.

NAGRODZENI

Jedyna kobieta w gronie nagrodzonych – **Klaudia Dzia-dek**, studentka Wydziału Metali Nieżelaznych angażuje się przed wszystkim w akcje, które pozwalają uświadamiać innych i oswajać ich z zagadnieniami dotyczącymi dysfunkcji narządu wzroku. Koordynowała m.in. projekt Exchange Ability w organizacji studenckiej Erasmus Student Network i zorganizowała projekt „You don't need eyes to see”. A po zajęciach jest również cheerleaderką w AZS AGH, układa choreografię i tańczy.

Dyplom i stypendium odebrał również **Dominik Błasz-czyk**, student Wydziału Geologii, Geofizyki i Ochrony Środowiska, który działa m.in. w kole naukowym i Zrzeszeniu Studentów Niepełnosprawnych AGH. Organizuje spotkania integracyjne i doradza niepełnosprawnym studentom. A do tego jest wielkim miłośnikiem pokera – uczy gry i organizuje turnieje.

Na stypendium, dzięki swojemu zaangażowaniu, zasłużył również **Paweł Bieniek** z Wydziału Geologii, Geofizyki i Ochrony Środowiska, który nie tylko jest wolontariuszem, pomaga dzieciom i osobom ubogim czy współorganizuje Światowy Dzień Ubogich. Działa także w Kole Naukowym Geologów i jest utytułowanym pływakiem oraz biegaczem. - Dziękuję za to duże dla mnie wyróżnienie, jakim jest wygrana stypendium. Bardzo miło, że są ludzie chętni organizować konkurs „STALe przełamując bariery” i promować pozytywne działania społeczne – mówi Paweł Bieniek, nagrodzony student Wydziału Geologii, Geofizyki i Ochrony Środowiska.

Z humanistycznym zacięciem bariery i trudności pokonuje także **Mateusz Krzyszkowski** z Wydziału Humanistycznego, który jest jednym z założycieli Fundacji Na Rzecz Rozwoju Kultury Fizycznej „Nie widząc przeszkód”. Aktywnie działa i promuje sport wśród dzieci i młodzieży z dysfunkcją wzroku. A sam szczególnie lubi blind football – gra nawet w reprezentacji Polski w tej dyscyplinie.

Z kolei **Radosław Grajny**, nagrodzony stypendium student Wydziału Inżynierii Mechanicznej i Robotyki pomaga kolegom z niepełnosprawnościami w codziennych trudnościach i w zdobywaniu materiałów do nauki. Nie tylko jest ich asystentem, ale i organizuje wydarzenia integracyjne w AGH. Hobbystycznie zaś, jako perkusista zespołu Sweet Molly, bierze udział w koncertach charytatywnych.

- Konkurs „STALe przełamując bariery” był dla mnie okazją do podsumowania moich dotychczasowych działań, których celem było właśnie przełamywanie barier. Sprawilo to, że dostrzegłem, iż w mojej niewidzialnej dla niektórych pracy, tkwi więcej dobra, niż mogłoby się wydawać, gdyż moje działania dla tych osób są ogromnym ułatwieniem i pomocą – podkreśla Radosław Grajny, student Wydziału Inżynierii Mechanicznej i Robotyki.

DOBRY PRZYKŁAD DLA INNYCH

Stypendia, które są nagrodą za ich trud i motywacją do dalszej pracy, w siódmej edycji konkursu wręczyła studentom prof. Barbara Gąciarz, Pełnomocnik Rektora AGH ds. Osób Niepełnosprawnych oraz Magdalena Kuśmierz z Biura Odpowiedzialności Biznesu ArcelorMittal Poland.

- Każdego roku z wielką przyjemnością przyglądam się osiągnięciom kolejnych studentów, którzy wywalczyli stypendium w programie „STALe przełamując bariery”. Choć są to młodzi ludzie dotknięci różnymi niepełnosprawnościami, na każdym kroku udowadniają, że mimo tego czerpią z życia pełnymi garściami, a od siebie są w stanie dać jeszcze więcej. Ich osiągnięcia, sukcesy i pasje są dowodem na to, że jeśli się czegoś bardzo chce, to nie ma takiej przeszkody, której nie można byłoby pokonać, by to osiągnąć. Stypendia to forma podziękowania im za ich postawę i dawanie dobrego przykładu dla innych – podkreśla Karolina Muza-Adamiec, szef Biura Odpowiedzialności Biznesu w ArcelorMittal Poland.

Marzena Rogozik
ArcelorMittal Poland

fot. Marek Lewkowicz →

Wheelchairtrip - na przekór ograniczeniom

Często w codziennym życiu mówimy sobie, że coś się nie da, nie jestem do tego zdolny, nie umiem. Problemy, które stoją przed człowiekiem wydają się być nie do rozwiązania. A czy nie lepiej zacząć traktować problemy jako wyzwania? Właśnie tak postępując, dwóch młodych mężczyzn na wózkach inwalidzkich zorganizowało, a potem zrealizowało podróż wiekowym Land Roverem przez obie Ameryki. Jeden z nich, Michał Woroch opowiedział o tej fascynującej przygodzie szerokiemu gronu odbiorców, podczas slajdowiska na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie organizowane przez TKN Wagabunda.

↑ Zdjęcie z wyprawy
archiwum Wheelchairtrip

Reakcja ludzi na pomysł o podróży

Gdy pomysłodawca wyjawiał swój pomysł na kolejną podróż podczas jednego z wydarzeń dla podróżników, ludzie spisywali to na straty. Kilkumiesięczna podróż dwóch niepełnosprawnych ruchowo mężczyzn, samochodem terenowym po bezdrożach, bez żadnego asystenta? Przecież to nie może się udać!

Pomoc finansowa

Dzięki sugestii znajomych, otwarto zbiórkę internetową. Przedsięwzięcie to nie byłoby możliwe bez wsparcia ludzi dobrej woli, którzy wykazali się hojnością. Ilość pieniędzy zebrana przez internautów na podróż zaskoczyła Michała i pozwoliła na porządne przygotowanie samochodu i spraw logistycznych. Środowisko podróżnicze i zwykli ludzie, mimo początkowego braku wiary w powodzenie podróży, pokazali, że jeśli ktoś ma niezwykle pomysł i chce przełamywać schematy to są w stanie nie żałować funduszy na wsparcie inicjatywy.

Przygotowania do podróży

Michał Woroch namówił kolegę, zebrali potrzebne środki pieniężne, kupili Land Rovera Defendera i zaczęli przystosowywać go do swoich potrzeb. Michał, jak sam przyznał, bał się pożaru ze względu na zwarcie instalacji elektrycznej, gdyż wykonywał ją samodzielnie. Zamontowano dwie windy, jedną do wchodzenia przez lewe drzwi, a drugą na dach samochodu. Dach ten miał też stanowić taras widokowy. Dostęp do maski samochodu, do klapy tylnej będącej kuchnią i do wszystkich elementów pojazdu był dostosowany. Mężczyźni ustalili też strategię wsiadania do samochodu, co w ich przypadku było naprawdę skomplikowane.

Ameryka Południowa

Mężczyźni swoim samochodem przejechali Amerykę Południową z Ziemi Ognistej przez piaszki pustyni Atacama, dżunglę, wielomilionowe miasta, aż na samo południe tego kontynentu, docierając do Panamy. Przeżywając po drodze gorsze momenty, jak np. zakopanie się w błocie na pustkowiu i spędzenie tam doby, w otoczeniu tabunu komarów czy przeżycie choroby tropikalnej. Było wiele radosnych momentów – panowie poznawali ciekawych ludzi, widzieli niesamowite widoki, często zatrzymywali się na noc w urokliwych miejscach. Niezapomnianym wydarzeniem dla Michała była ceremonia Ayahuaska.

Ameryka Północna

Niestety ta część podróży nie była już tak udana. Głównym powodem był coraz częściej psujący się samochód oraz fakt, że przebywanie w bardziej cywilizowanych rejonach nie zawsze znaczy łatwiejszą podróż. W USA mężczyźni mieli problem z zatrzymywaniem się na noc przy drodze, gdyż policja wielokrotnie kazała im jechać gdzie indziej. Dostęp do plaż był

↑ Zdjęcie z wyprawy | archiwum Wheelchairtrip

utrudniony przez infrastrukturę turystyczną. Niestety, w pewnym momencie ich podróż musiała być wstrzymana, gdyż samochód odmówił ostatecznie posłuszeństwa. Jednak za jakiś czas udało się dotrzeć aż na samą północ, na Alaskę.

Kontakty z ludźmi

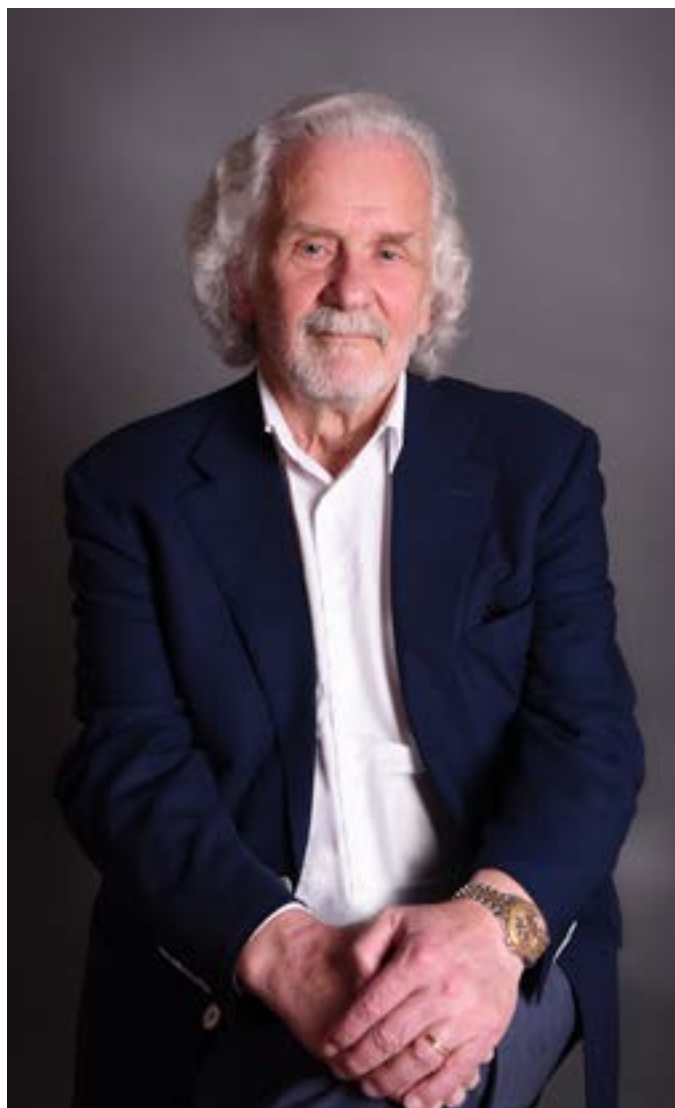
Podróż oprócz przyjemności pokonywania kolejnych kilometrów bezdroży, miała również element społeczny. Dwóch mężczyzn poznało wiele ciekawych osób. Mieli oni okazję być w niebezpiecznej dzielnicy jednego z południowoamerykańskich miast i dzięki znajomości z lokalnym chłopakiem byli w pełni bezpieczni. Kolega Michała zauroczył niejedną kobietę podczas ich podróży. W momentach krytycznych tej podróży, mogli liczyć na pomoc obcych sobie ludzi, m.in. z naprawą samochodu czy wyciągnięciem z błota. Mimo, że większość czasu spędzali tylko w dwójkę, przemierzając kolejne kilometry

bezludnych terenów, gdy już trafiali na ludzi to były to pozytywne chwile.

Jeśli potrafisz o czymś marzyć,
to możesz to zrobić

Michał Woroch razem z kolegą udowodnili tą podróżą, że ograniczenia są tylko w naszych głowach. Na swojej drodze spotkali wiele pomocnych i życzliwych ludzi. Nie bali się prosić o pomoc. Jednocześnie udowodnili, że jeśli ma się odwagę, pasję, to ludzie chcą wspierać takie osoby. Mężczyźni, mimo wielu przeciwności związanych z ich niepełnosprawnością, różnic charakterów, problemów technicznych z samochodem, potrafili osiągnąć coś, co dla wielu pełnosprawnych osób jest nie do pomyślenia.

Kamil Bluj
ZSN UEK

↑ **Prof. Willy Aastrup** | fot. Studio Edith

Zawsze na pierwszym miejscu

Student is a student

Mały samolot skandynawskich linii lotniczych SAS wylądował na krakowskim lotnisku. Samoloty nie lądowały wtedy często. Podróżnych też nie było wielu. Gdy pojawiłeś się w terminalu ze swoim legendarnym płaszczem, przewieszonym przez ramię, nie miałeś trudności z rozpoznaniem nas. Dwoje młodziaków i pies Ajzik, z którym od razu się przywitałeś. Ile to razy śmialiśmy się później, że na lotnisku byliśmy, my, ty, pies i kilku żołnierzy.

Taka była rzeczywistość w tym 1999 roku. Rozpierała nas duma z polskich osiągnięć w ciągu dekady odzyskanej wolności, ale wiedzieliśmy też, ile jest jeszcze do zrobienia. My, świeżo po studiach, bez pieniędzy, chcieliśmy zmniejszać nierówności, wykluczenie, młodzieńczo naiwni i pragnący przestawiać góry. Ty, w sile wieku, z ogromnym doświadczeniem, błyskotliwym intelektem, wysoką pozycją i kontaktami, postanowiłeś nam w tym pomóc.

Tego wieczoru, a może następnego, zaprosiłeś nas do restauracji korsykańskiej. Nigdy wcześniej w takiej knajpie nie byliśmy. Pamiętam, że jedliśmy frytki z czosnkiem, jakieś wysublimowane mięso i tę dziwną szarlotkę na ciepło, której francuską nazwę usłyszałem wówczas po raz pierwszy. Do tego piliśmy bardzo dobre wino.

Doradzałeś wtedy duńskiemu rządowi, a my mieliśmy tylko swoje romantyczne wizje. Powiedziałeś nam, że posiadać wizję to bardzo dużo. Myślałem, że żartujesz. Teraz oczywiście wiem, że miałeś rację.

Te słowa musiały paść właśnie podczas naszego pierwszego spotkania. Zapytałeś, co jest obowiązkiem studentów, a my głowiliśmy się, jak na to ładnie odpowiedzieć. Ty podpowiadałeś, wpuszczając nas w maliny, że być miłym dla nauczycieli, na pewno tak, że dobrze się bawić, z całą pewnością, że poznać kogoś fajnego, oczywiście, ale najważniejszym obowiązkiem każdego studenta, w tym tego z niepełnosprawnością, jest osiągać dobre rezultaty i zdawać egzaminy. A potem padała druga część pytania – co jest obowiązkiem uniwersytetu – umożliwić tym studentom zdawanie egzaminów na równi z innymi, spra-

Prof. Willy Aastrup (25.01.1948 - 14.01.2019)

– był filozofem, konsultantem biznesu, doradcą rządu duńskiego w zakresie włączenia społecznego i niepełnosprawności, twórcą i wieloletnim dyrektorem Counselling and Support Centre na Uniwersytecie w Aarhus, koordynatorem i ekspertem wielu projektów europejskich skierowanych do grup słabszych i wykluczanych.

W 1999 r. po raz pierwszy spotkał się z Ireneuszem Białkiem na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. Zawiązana wówczas współpraca wpłynęła na stworzenie jednej z najnowocześniejszych jednostek wsparcia edukacyjnego na uczelniach europejskich. Prof. Willy Aastrup przez wiele lat współpracował z Działem ds. Osób Niepełnosprawnych UJ, służąc mu swoją fachową wiedzą i doświadczeniem.

Wpłynął także na rozwój idei edukacji włączającej w innych uczelniach Krakowa i całej Polski. W uznaniu tych zasług w 2014 roku otrzymał nagrodę główną „Integralia”.

↑ Zwiedzanie parku w Jurze Krakowsko-Częstochowskiej; od lewej prof. Willy Aastrup, Anna Wandzel, Małgorzata Perdeus, Ireneusz Białek
fot. z archiwum DON UJ, 2006 r.

wiedliwie ich ocenić, nie dopuścić do dyskryminacji negatywnej, ale także pozytywnej oraz zrobić wszystko, aby mogli osiągać coraz lepsze rezultaty, które na rynku pracy nie będą ich odróżniać od pozostałych absolwentów – odpowiadałeś. Ileż to razy, przez te dwadzieścia lat, w różnych miejscach Polski i Europy, przytaczaliśmy tę historię – „student is a student” i cytowaliśmy twoje pytania. Ileż to razy naszych słuchaczy dziwiło, że ów student także zasługuje na równe traktowanie. Niby proste, a pamiętasz moje frustracje, jak to wszystko opornie szło. Gdy osiemnaście lat później płynęliśmy razem Dunajcem, uznaliśmy jednak, że zarysowany w korsykańskiej restauracji plan, oparty na młodzieńczej, romantycznej wizji, został zrealizowany.

Za jednego dolara

Może to pytanie zadałem ci wtedy w Aarhus, gdy siedzieliśmy z twoimi ludźmi i zebraną przeze mnie grupą pracowników z różnych uczelni, którzy chcieli się od was czegoś nauczyć? Może wtedy, a może kiedy indziej, ale historia o dolarze na pewno rozbawiła do łez całą polską delegację. Oni słyszeli ją

po raz pierwszy, a ja po raz któryś z rzędu, ale niezmiennie ją uwielbiałem.

Lata sześćdziesiąte. Duńscy studenci wyruszają na wakacje i zastanawiają się, gdzie jechać. We Francji byliśmy, w Hiszpanii też, w Niemczech jesteście często – dyskutują – a w Polsce jeszcze nie byliśmy. No tak, ale Polska to kraj za żelazną kurtyną – niektórzy w ten sposób wyrażali swoje lęki. Najodważniejsi, a wśród nich oczywiście Willy Aastrup, byli jednak podekscytowani tym pomysłem i przeforsowali wyjazd. Pomimo trudności w podróżowaniu, nieznamość języka, wakacje w Polsce okazały się jednymi z najciekawszych dla grupy przyjaciół.

„Nie mieliśmy bardzo dużo pieniędzy, ale wystarczająco, aby w Polsce dobrze się bawić. Wszyscy przyjmowali nas życzliwie i z wielką gościnnością. Pamiętam fantastyczne kolacje. Te rzeczy były bardzo smaczne i robione w domu. Gdzieś nam podali rosyjskiego szampana, a gdzieś indziej polski bimber. Wyciągałem wtedy jednego dolara i pytałem, czy to jest dobra zapłata. Zawsze wystarczało i gospodarze byli zachwyceni.”

Na końcu dodawałeś zwykle – „czy wy to sobie wyobrażacie, dostać to wszystko za jednego dolara?” i polskie audytorium

wybuchało śmiechem. Gdy już się nauczyliśmy opowiadać to na głosy, ja wypowiadałem sakramentalną formułkę – zapomnij Willy. Nic już za jednego dolara w tym kraju nie załatwisz, bez grubego portfela się lepiej w ogóle w nim nie pojawiaj. W 1999 roku chciałeś więc sobie przypomnieć, jak po przemianach ustrojowych wygląda ten dziwny kraj nad Wisłą, który życzliwie zapamiętałeś ze studenckich lat. Zawsze Ci powtarzałem, że Twoje doradztwo dla mnie kosztowało jednego dolara. Dziękuję więc rodakom z lat sześćdziesiątych, że na to zapracowali.

Pergamin z embrionów

Wisła, San, Jura, Karkonosze, Bieszczady i Dunajec. Spodobała ci się ta polska przyroda, choć nie zawsze wyrażałeś to w gorących emocjach. Taka to już uroda Skandynawów. Gdy jednak siedzieliśmy przy ognisku w Wetlinie, smakując lokalne sery i patrząc na drogę mleczną, którą mi opisywałeś, czułem wyraźnie tę fascynację. To chyba wtedy dyskutowaliśmy, jak opowiadać osobom niewidomym o gwiazdach, horyzoncie i drodze mlecznej. Pamiętasz, jak zahaczyliśmy o schronisko Pod małą Rawką, skąd spoglądaliśmy na szczyty gór i zachwyciliśmy się nimi? Zabawne było Twoje jakby lekkie pytanie – czy to właśnie tam jest ta Ukraina? Bieszczadzkie klimaty powracały w naszych wspomnieniach przez wiele lat.

Gdy w Bibliotece Jagiellońskiej przywieziono nam do oglądania bardzo stare książki, powiedziałeś mi, że byłem zapewne pierwszą osobą, która od dwustu lat dotykała ich własnymi rękami. Nieważne, że ręce te obleczone były w bawełniane rękawiczki. Atmosfera stała się nader poważna, jak to bywa w Jagiellonce. Wszyscy się jednak na Twoje słowa roześmiali. To były rzeczywiście niezwykle książki. Ich pergaminowe stronicy wykonano przed wiekami z embrionów owiec, może takich samych, z jakich wyrosły ich bieszczadzkie siostry. Dzięki ich mleku mogliśmy delektować się w Wetlinie oscypkami. O tych serach, książkach i wielu innych sprawach, dyskutowaliśmy wieczorem przy Twojej ulubionej kawie na rynku w Krakowie. Odpalałeś fajkę z wabiąco pachnącym zapachem, otwieraliśmy dobre wino i rozmowy trwały długo w noc. Potem spacerowaliśmy po uliczkach Starego Miasta i kończyliśmy na Poselskiej, gdzie lubiłeś mieszkać.

Niewidomy chirurg

Jedno, drugie, trzecie seminarium. Pytasz poważnych ludzi uniwersytetu, czy siedzący tu Mr. Bialek mógłby być chirurgiem? Konsternacja, choć wszyscy wiedzą, że nie mógłby nim być, ale nie chcą tego na głos wypowiedzieć. Mówisz, że przy tym zawodzie i z tą niepełnosprawnością, to niemożliwe, ale z inną niepełnosprawnością ludzie mogliby zostawać chirurgami i nie można ich dyskryminować. Podajesz inny przykład – że medycynę studiują obecnie kobiety, a sto lat temu nikt sobie tego nawet nie wyobrażał, co najwyżej zgłębiały sztuki piękne. Musimy więc zaakceptować, że to, co nie było kiedyś możliwe z powodu rozwoju cywilizacyjnego, mentalności, dziś jest

społeczną normą i nikogo nie dziwi. Racjonalny przykład, ale jesteś odbierany jako radykał, bo publicznie twierdzisz to, co każdy uznaje w duchu za oczywiste – niewidomy Mr. Bialek nie może być lekarzem chirurgiem. Ludzie, którzy na co dzień niekoniecznie Mr. Białkowi ułatwiają życie, oburzają się na Twoje słowa – chyba ten Aastrup trochę przesadza – mówią, a ja im odpowiadam, że jako bezpośrednio zainteresowany uważam dokładnie to samo, co radykał z Danii.

– Nie pozwalasz mi być chirurgiem Willy – śmiejemy się wieczorem przy Ripasso. To dzięki Tobie znam dobre Ripasso. Biedny Willy, dla romantyków chłodny racjonalista, dla racjonalistów niepoprawny romantyk.

– Dajmy sobie z tym wszystkim spokój – powiedziałem ci wtedy – nikt nas nie rozumie. Byłeś w biznesie, może coś byśmy razem wymyślili?

– Znajdujesz się w takiej sinusoidzie, Irek. Raz na dole, raz na górze, ale pewnego dnia poszybujesz wysoko – odpowiadałeś, pykając fajeczkę.

Tak, wiem

Gdy biorę do ręki mojego iPhone'a i patrzę w kontakty, znajdujesz się w nich na pierwszym miejscu. No cóż, Twoje nazwisko zaczyna się od dwóch liter „Aa”, więc dzieje się tak w sposób naturalny. Gdyby jednak zaczynało się na literę z – tak wiem, też byłbyś zawsze na pierwszym miejscu. Bardzo się już do tego przyzwyczaiłem, że te dwa „Aa” wywołuję głosowo i dowiaduję się, jak oceniasz moje miejsce na sinusoidzie, a potem rozmawiamy o wszystkim, ostatnio dużo o muzyce.

Penderecki, Lutosławski – podkreślasz, jak bardzo są cenieni w Skandynawii i oczywiście polscy jazzmani. A ja czasem chciałbym sięgnąć po coś innego, ale tam jest więcej gry słów w obcym dla Ciebie języku, a ty zawsze lubiłeś wszystko do końca rozumieć. Teraz może jednak nie ma to większego znaczenia?

Tak, wiem, że nie zrobimy więcej zdjęć.

Tak, wiem, że na Gołębiej twój legendarny płaszcz nie zaczepi mnie.

Tak, wiem, że dwadzieścia lat po studiach to wystarczająco dużo, aby młodziak stał się dojrzałym człowiekiem, który nie musi trzymać cię pod ramię.

Tak, wiem, że to ja powinienem teraz podtrzymywać ramiona innych.

Tak, wszystko to wiem. Mimo to, chciałbym jednak stuknąć dwa razy w tę ikonkę z dwoma literkami „Aa” i usłyszeć w słuchawce pykającą fajeczkę oraz słowa: „Hello Irek, this is Willy. How are things going on?”

*Tekst ukazał się w styczniu 2019 roku
na blogu Ireneusza Białka:
irekbialek.pl/zawsze-pierwszym-miejscu*

XIX Dni Integracji w UPH

Już po raz dziewiętnasty, w dniach 15-16 Maja 2019 roku, odbyły się Dni Integracji w Uniwersytecie Przyrodniczo-Humanistycznym w Siedlcach.

Organizowane przez Centrum Kształcenia i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz Stowarzyszenie Popierania Edukacji Niepełnosprawnych „Hefajstos” doroczne święto upływa pod hasłem: „Dziel się doświadczeniem, Inspiruj, Twórz”. To czas spotkań z Pełnomocnikami Rektorów ds. Osób z Niepełnosprawnościami z uczelni wiodących we wdrażaniu idei dostępności oraz czas dzielenia się doświadczeniem z uczelniami doskonalącymi swoje działania. To czas współpracy z placówkami integracyjnymi z naszego Miasta w ramach strategii społecznej odpowiedzialności Uczelni. To wreszcie warsztaty, szkolenia, wydarzenia sportowe, kulturalne, artystyczne przeznaczone dla studentów, pracowników z niepełnosprawnościami oraz osób działających na ich rzecz.

SPOTKANIE PEŁNOMOCNIKÓW

15 maja 2019 r. w ramach Komisji ds. Wyrównywania Szans Edukacyjnych przy KRASP odbyło się spotkanie

Pełnomocników ds. Studentów z Niepełnosprawnościami. Uniwersytet Jagielloński reprezentowali Ireneusz Białek, Kierownik DON UJ oraz Małgorzata Perdeus-Białek, Uniwersytet Warszawski – Paweł Wdówik, Kierownik BON. Była z nami Joanna Sztobryn-Giercusziewicz z Politechniki Łódzkiej, Wioleta Gałat z Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Anna Rutz i Krzysztof Osóbka z Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, Tadeusz Sołtys z Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu, Małgorzata Żbikowska z Politechniki Warszawskiej. Gospodarzy reprezentowała Beata Gulati, Dyrektor CKiRON z Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach. Wymiana doświadczeń dotyczyła bezpieczeństwa osób z niepełnosprawnościami, psychologicznych aspektów działań i systemowych rozwiązań w zakresie pomocy psychologicznej, modelu wspierania studentów z ASD, a także tworzenia Centrów Know How oraz Projektowania Uniwersalnego. Naszym

honorowym Gościem był ekspert zewnętrzny, Pete Quinn, były Dyrektor Disability Advisory Service at the University of Oxford i dyrektor Student Support Services and Equality Champion at the University of York. Obecnie Lider Pete Quinn Consultancy, robiący audyty dostępności uczelni wyższych na całym świecie. Podzielił się swoim doświadczeniem w wystąpieniu: "Change through collaboration, a practitioner perspective."

SHARE, INSPIRE, CREATE

– Festiwale, Konkursy, Warsztaty

16 maja 2019 r. w ramach współpracy ze środowiskiem lokalnym w przystosowanym budynku Wydziału Humanistycznego UPH, swoją ofertę oraz piękne wyroby artystyczne zaprezentowały zaprzyjaźnione instytucje (CKZiU „Medyk”, ZUS, SOSW w Siedlcach, PZG oddział w Siedlcach, Katolickie Stowarzyszenie Niepełnosprawnych w Siedlcach). A już o 10.30 rozpoczął się Festiwal „Piosenki interaktywnej”. Uczestnicy od najmłodszych do najstarszych osób za pomocą gestów, symboli, znaków Makatona oraz Polskiego Języka Migowego otwierali dostępność dźwięków, tworząc połączenie w muzyce wszystkich uczestników Dni integracji. Fantastycznie przygotowali zabawki dla swoich kolegów z niepełnosprawnościami w ramach konkursu „Mój przyjaciel słoń”. Faktura, zróżnicowanie materiałów, kolorów, pomysłowość zachwycała publiczność i jurorów. Do udziału w obu działaniach zgłosili się przedstawiciele różnych placówek z miasta i z powiatu siedleckiego (DPS „Dom Nad Stawami”, CKZiU w Siedlcach, Niepubliczne Przedszkole „Żółty Latawiec”, Środowiskowy Dom Samopomocy, Środowiskowy Dom Samopomocy przy MOPR, Miejskie Przedszkole nr 27, Szkoła podstawowa nr 3 z oddziałami integracyjnymi, oraz uczniowie CKZiU „Medyk” na kierunku terapeuta zajęciowy).

Po emocjach związanych z konkursami przyszedł czas na nagrodę w postaci muzykoterapeutycznego warsztatu gry na bębnach, którą prowadził Ryszard Bazarnik. Artysta ma olbrzymie doświadczenie w tego typu spotkaniach, stąd uczynienie swoim zastępcą – dyrygentem, osoby niesłyszącej, poznawanie dźwięków i instrumentów przez osoby niewidome, czy praca z osobami z obniżoną sprawnością intelektualną celem tworzenia melodii wiodących to przykłady jego doskonałego przygotowania do prowadzenia zajęć integracyjnych. Wyjątkowe emocje towarzyszyły zorganizowanym przez Centrum Sportu i Rekreacji UPH zawodom sportowym „Na wesoło”. Podczas tegorocznych zawodów była okazja wypróbowania swoich sił w integra-

↑ kolejno od góry po prawej:

Prace nagrodzone w ramach Konkursu „Mój przyjaciel słoń” organizowanego w ramach XIX Dni Integracji
fot. Karol Niewęglowski

Boccia podczas XIX Dni Integracji
fot. Karol Niewęglowski

Warsztaty z alfabetu Lorma podczas XIX Dni Integracji
fot. Karol Niewęglowski

↖ **Zajęcia muzykoterapeutyczne na bębnach Ryszard Bazarnik oraz uczestnicy Dni Integracji**
fot. Karol Niewęglowski

cyjnej grze Boccia. W zawodach startowali reprezentanci Wydziału Nauk Ekonomicznych i Prawnych oraz grupa Studentów z niepełnosprawnościami zrzeszonych w SPEN "Hefajstos". Rywalizacja odbywała się w przyjaznej atmosferze. Na koniec drużyny otrzymały pamiątkowe puchary.

W trzech Blokach od godziny 13 aż do 19 odbywały się różne warsztaty sześciu rodzajów:

- „Alfabet Lorma” prowadzony przez Panie: Ewę Skrajnowską i Ninę Opeidę z TPG, Warszawa.
- „Polski Język Migowy w komunikacji i edukacji dzieci słyszących, tzw. Bobo-migi” prowadzone przez Panią Magdę Bielak-Kościńską z firmy EDU PJM,
- „Efektywne uczenie się i szybkie notatki” - warsztaty prowadzone przez Panią Annę Łeginow,
- „Warsztaty z alternatywnej komunikacji dla dzieci ze spektrum autyzmu oraz z niepełnosprawnością intelektualną” prowadzone przez Panie: Dorotę Adamczyk i Izabela Szklarczyk, SOSzW, Siedlce
- Koło Logopedyczne UPH przygotowało warsztaty „Słyszeć, słuchać, rozumieć – materiały dotyczące wpływu przetwarzania słuchowego na sukcesy komunikacyjne”. Szkolenie prowadzone było przez Panią Adrianę Urban-Madziar, UPH.
- Warsztaty „Polski Język Migowy” prowadzone przez Panią dr Sylwię Wojciechowską, osobą Głuchą UPH, które cieszyły się również wielką popularnością.

WYMIANA DOŚWIADCZEŃ

Dni Integracji to dla nas szczególne wydarzenie. To wymiana doświadczeń na wielu płaszczyznach, współpraca Pełnomocników z uczelni w Polsce i za granicą, wymiana kompetencji kadry uczelnianej oraz nauczycieli z placówek integracyjnych i tych, którzy działają na rzecz środowiska osób z niepełnosprawnościami. Tegoroczne Dni Integracji wpisały się 50-lecie Naszego Uniwersytetu oraz Kongres Inkluzji podczas, którego wystąpili laureaci Festiwalu piosenki w komunikacji alternatywnej. Nasz gość, Pete Quinn, przedstawiał podczas Kongresu autorskie rozwiązania adaptacyjne, które stosował w Uniwersytetach w Oxfordzie, Yorku, Edynburgu, w Cambridge i wielu innych.

Dzielimy się wiedzą i doświadczeniem, inspirujemy, tworzymy sieci współpracy i inicjujemy ideę projektowania uniwersalnego. Bądźcie z nami za rok na jubileuszowych XX Dniach Integracji. Zapraszamy do Siedlec w ramach zasady Share, Inspire. Create!

Katarzyna Kmiołek
Beata Gulati
CKiRON, UPH Siedlce

↑ kolejno od góry:
**Festiwal piosenki „Piosenka interaktywna”
w ramach XIX Dni Integracji**
fot. Karol Niewęglowski

**Warsztaty z PJM – Polski Język Migowy,
prowadząca dr Sylwia Wojciechowska UPH
oraz jedna z uczestniczek i tłumaczka PJM**
fot. Karol Niewęglowski

**Warsztaty z efektywnego uczenia się
i szybkich notatek**
fot. Karol Niewęglowski

Gotowi na Ustawę 2.0 i konkurs „Uczelnia dostępna”

Stowarzyszenie „Twoje Nowe Możliwości” w ramach projektu „Świadoma kadra” zorganizowało dla przedstawicieli uczelni szkół wyższych warsztaty z tematu tworzenia i finansowania wsparcia studentów z niepełnosprawnościami w Kowarach. Było one związane ze zmianami w Ustawie o szkolnictwie wyższym i ogłoszenie przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju konkursu „Uczelnia Dostępna”. Szkolenie zostało współfinansowane ze środków PFRON.

Stowarzyszenie „Twoje Nowe Możliwości” to organizacja zajmująca się wyrównywaniem szans osób z niepełnosprawnościami w zdobywaniu wykształcenia. Instytucja powstała w 2008 roku we Wrocławiu i od tej pory organizuje wyjazdy integracyjne-szkoleniowe, kursy językowe oraz szkolenia podnoszące kwalifikacje studentów i absolwentów niepełnosprawnych, adaptację podręczników akademickich, tak aby były dostępne dla osób słabowidzących i niewidomych. Obecnie Stowarzyszenie stało się think tankiem, czyli organizacją ekspertów w dziedzinie kształcenia osób z niepełnosprawnościami. W swoim portfolio, Stowarzyszenie ma szkolenia dla kadry dydaktycznej i administracyjnej szkół wyższych z tematów pracy z osobą z niepełnosprawnością. Z inicjatywy Prezesa „Twoje Nowe Możliwości” Krzysztofa Pedy w 2015 r. została powołana Rada Ekspertów zrzeszająca Pełnomocników Uczelni ds. osób z niepełnosprawnościami z Wrocławia i Opola

↑ Praca w grupach oraz pamiątkowe zdjęcie na zakończenie szkolenia
fot. Archiwum Stowarzyszenia „Twoje Nowe Możliwości”

ZMIANY, ZMIANY

W tym roku w szkolnictwie wyższym zaszły duże zmiany spowodowane nowelizacją ustawy o szkolnictwie wyższym, tzw. Ustawą 2.0, jak i Narodowe Centrum Badań i Rozwoju ogłosiło konkurs „Uczelnia Dostępna”. W ramach konkursu Uczelnie mogą wnioskować o granty na rozwój usług wspierających osoby z niepełnosprawnością na uczelni. Wychodząc naprzeciw zmianom, Stowarzyszenie postanowiło wesprzeć Uczelnie, organizując warsztaty.

O SZKOLENIU

Od 12 do 14 lutego w Kowarach (woj. dolnośląskie) szczegółowo omawiano założenia konkursu „Uczelnia Dostępna”, który ma na celu wsparcie uczelni na terenie całej Polski w zakresie zwiększania ich dostępności do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Zakres tematyczny szkolenia obejmował cztery bloki tematyczne: aspekty finansowe wsparcia studentów z niepełnosprawnościami, tworzenie zespołów wspierających, źródła pozyskiwania ekspertów z zakresu wsparcia psychologicznego,

sposoby zwiększania wydajności w oparciu o nowy sposób finansowania. Następną częścią szkolenia było tworzenie koncepcji systemów wsparcia na uczelni oraz poznanie metod rozwoju wsparcia dorosłych osób z niepełnosprawnościami. Również był czas na wymianę doświadczeń w obrębie zastosowanych systemów wsparcia. Uczestnicy mieli okazję poznać zasady tworzenia wniosków i konstruowania o wytyczne organizatora konkursu. Narodowe Centrum Badań i Rozwoju. Pełnomocnik Rektora ds. Osób Niepełnosprawnych Uniwersytetu Opolskiego oraz ekspert projektów PO WER przeprowadzili prezentację o konstruowaniu wniosków do konkursu: „Uczelnia Dostępna”.

Zawsze zdaje się, że wiemy już wszystko o wspieraniu studentów z niepełnosprawnościami. Jednak wspólne spotkanie i wymiana doświadczeń pozwala na doskonalenie, mimo bardzo intensywnego planu i nawet pewnego wyczerpania uczestników. Wspólne zdjęcie na koniec i intensywne pożegnania pokazują, że warto spotykać się i rozwijać, zwłaszcza w obliczu zmian. Przecież to, co dla nas najważniejsze to fakt, by udzielane wsparcie było dopasowane do oczekiwań osób z niepełnosprawnością.

Łukasz Baszkiewicz
Twoje Nowe Możliwości

Sprawozdanie z IV Forum Uczelnianych Pełnomocników ds. Osób z Niepełnosprawnościami

Specyfika funkcjonowania studentów z niepełnosprawnościami jest zagadnieniem niezwykle ważnym. Przedstawiciele uczelni z całej Polski obradowali nad optymalizacją warunków kształcenia i wdrożeniem innowacyjnych rozwiązań.

INFORMACJE OGÓLNE

W dniach 27-28 lutego 2019 roku odbyło się IV Forum Uczelnianych Pełnomocników ds. Osób z Niepełnosprawnościami, którego temat brzmiał: „Innowacyjne rozwiązania we wspieraniu osób z niepełnosprawnościami w szkolnictwie wyższym”. Wydarzenie zostało zorganizowane przez pracowników Biura UAM ds. Studentów z Niepełnosprawnościami oraz Zrzeszenie Studentów Niepełnosprawnych UAM „Ad Astra”. Dzięki uprzejmości dziekana Wydziału Historycznego prof. Kazimierza Ilskiego przedstawiciele 25 uczelni w Polsce obradowali w budynku Collegium Historicum - miejscu całkowicie dostępnym i przystosowanym dla osób z niepełnosprawnościami. Patronat nad tegoroczną edycją objęli: Jego Magnificencja Rektor UAM prof. dr hab. Andrzej Lesicki, Komisja KRASP ds. Wyrównywania Szans Edukacyjnych, Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych Krzysztof Stefan Michałkiewicz, Prezydent Miasta Poznania Jacek Jaśkowiak, a także Marszałek Województwa Wielkopolskiego Marek Woźniak. Patronatu medialnego udzieliły portal Niepełnosprawni.pl oraz magazyn Życie Uniwersyteckie.

Forum Pełnomocników jest corocznym spotkaniem pracowników wielu polskich uczelni, w czasie którego omawiane są zagadnienia związane z dostępnością szkół wyższych dla osób z różnymi niepełnosprawnościami. Stale dokonujące się na płaszczyźnie szkolnictwa wyższego przemiany powodują, iż specyfika funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami w obrębie szkolnictwa wyższego wymaga wniosków, które pozwolą oddziaływać na ogólnouniwersytecką rzeczywistość.

PIERWSZY DZIEŃ IV FORUM

Uroczyste rozpoczęcie IV Forum odbyło się na Wydziale Historycznym UAM w Auli im. prof. Gerarda Labudy. Uczestnicy zostali powitani przez Panią Prorektor UAM ds. studenckich prof. Bogumiłę Kaniewską, Prodziekanę Wydziału Historycznego ds. dydaktycznych prof. Stanisława Michałowskiego oraz przez Pełnomocniczkę Rektora UAM ds. Studentów z Niepełnosprawnościami mgr Annę Rutz. Począwszy od 2011 roku konferencje i spotkania Pełnomocników na poznańskim Uniwersytecie są postrzegane jako miejsce merytorycznej dyskusji na wyso-

kim poziomie oraz transferu wiedzy pomiędzy uczelniami z całego kraju. Znaczącą rolę tych wydarzeń podkreśliła Prorektor ds. studenckim Profesor dr hab. Bogumiła Kaniewska. Pierwsza prelekcja prof. dr hab. Janiny Filek z Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie pt.: „Wytyczne w sprawie wykorzystania dotacji na stwarzanie warunków osobom z niepełnosprawnościami” pozwoliła na wymianę cennych doświadczeń i spostrzeżeń w zakresie tworzenia warunków studentom z niepełnosprawnościami, w tym także przyjeżdżającym na studia do Polski z zagranicy.

Następnie uczestnicy brali udział w wybranych sesjach tematycznych. Przygotowane przez organizatorów sesje koncentrowały się na czterech płaszczyznach. Sesji pierwsza zatytułowana „Jak zorganizować efektywne wsparcie na uczelni? 7 podstawowych zasad wsparcia włączającego i wdrażanie procedur na uczelni” prowadzona była przez Pana Pawła Wdówikę z Uniwersytetu Warszawskiego oraz Panią Annę Rutę z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Sesja druga podejmowała niezmiernie istotną tematykę „Opiniowanie obiektów pod kątem dostępności oraz procedury ewakuacji a potrzeby osób z niepełnosprawnościami” – Ireneusz Białek, Małgorzata Perdeus – Białek Uniwersytet Jagielloński. Trzeci blok tematyczny koncentrował się na „Modelu wspierania studentów ze spektrum autyzmu” – prowadził go Krzysztof Osóbka z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Ostatnia sesja pierwszego dnia IV Forum dotyczyła tematu: „Nauczanie języków obcych osób z niepełnosprawnościami sensorycznymi”, którą przygotowali Pani Beata Gulati – reprezentantka Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach wraz z Panem prof. Bogusławem Markiem z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Oficjalną pierwszą część wydarzenia zakończyło podsumowanie sesji tematycznych w Auli im. prof. Gerarda Labudy. Uczestnicy zostali następnie zaproszeni do zwiedzania Muzeum Bramy Poznania.

DRUGI DZIEŃ IV FORUM

Drugi dzień IV Forum Uczelnianych Pełnomocników ds. Osób z Niepełnosprawnościami rozpoczął się od otwartego posiedzenia Komisji KRASP ds. Wyrównywania Szans Edukacyjnych. Omówione zostały nowe realia w finansowaniu wsparcia osób z niepełnosprawnościami, jakie niesie za sobą obecna transformacja szkolnictwa wyższego wynikająca z wdrożenia Ustawy 2.0. Spotkanie to odbyło się z udziałem Pana Mariusza Zielonki – Zastępcy Dyrektora Departamentu Budżetu i Finansów Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Zwieńczenie forum stanowiło spotkanie z ekspertkami

i ekspertem z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju poświęcone programowi „Uczelnia dostępna” – z Panem Piotrem Kasińskim – Dyrektorem Działu Rozwoju Kadry Naukowej oraz z Panią Anną Marciniak i Justyną Witek.

ZAKOŃCZENIE

Organizowane przez Biuro ds. Studentów z Niepełnosprawnościami wydarzenie ma charakter cykliczny. Forum wpisało się już na stałe w coroczny kalendarz spotkań Pełnomocników z wielu polskich uczelni. Kolejny raz, z dużym sukcesem, organizatorzy stworzyli płaszczyznę do dyskusji, wymiany wiedzy i doświadczeń. Wszystko to w celu polepszania warunków studiowania i prowadzenia działalności naukowej przez osoby z niepełnosprawnością w szkolnictwie wyższym.

Emilia Wieczorek
UAM

← ↓ **IV Forum Uczelnianych pełnomocników**
fot. Krzysztof Osóbka

Pełnymi Garściami

– wywiad z Barbarą Turek

Basia Turek, autorka książki Pełnymi Garściami, z wykształcenia pedagog i coach. Na co dzień stara się robić rzeczy niemożliwe, pomimo swojej niepełnosprawności. Podróżuje autostopem, prowadzi bloga, motywuje i inspirowe. Zараża radością.

Dlaczego „Pełnymi Garściami”?

Pewnego razu przyszedł do mnie kolega, nie znaliśmy się jeszcze wtedy, opowiedziałam mu trochę o swoim życiu, jak mieszkam, jak żyje. On popatrzył na mnie i powiedział, że „biorę z życia pełnymi garściami”... i myślę, że właśnie tak jest. Tam gdzie ludzi widzą bez nadzieję, ja staram się zobaczyć coś, co daje nadzieję. Staram się też brać każdy dzień takim, jaki jest i korzystać z niego. Wziąć tyle, ile mogę. Więc chodzę po świecie i mówię ludziom, aby czerpali z życia pełnymi garściami!

Mieszkasz sama, wynajmujesz małą kawalerkę. Jak radzisz sobie w życiu codziennym?

Moje ulubione słowo to „czekam”. Prawda jest taka, że dopóki ktoś nie przyjdzie do mnie to nie wstanę, nie pójdę dalej, nie wystartuję. Na początku każdej mojej historii czekam w łóżku, czekam przy stole, albo gdzieś w trasie. W domu wymagam pełnej pomocy, również przy toalecie i ubraniu. Największy dramat jest oczywiście przy doborze ubrania. Co mam na siebie włożyć, by wyglądać dobrze, bo lubię wyglądać dobrze. Kolejnym ważnym momentem jest przesadzenie mnie na wózek.

Nie jest to łatwe, ponieważ wiele osób, które do mnie przychodzi mają styczność tylko ze mną i wcześniej nie pomagały osobie z niepełnosprawnością. Zawsze też proszę o pościelenie łóżka, to dla mnie bardzo ważne. Wydaje mi się, że to takie symboliczne w moim przypadku, że wstaję z niego każdego dnia.

Czy spotykasz się ze stereotypami na temat Ciebie jako osoby z niepełnosprawnością?

Odwrociłabym to pytanie, jeśli mogę. Bardziej widzę, że to osoby niepełnosprawne same tworzą stereotypy wokół siebie. Osobiście nie mam oporów, by złapać kogoś za rękę i zapytać „przepraszam, czy mógłby mi Pan pomóc wejść do tramwaju?”. Ludzie często dziękują mi za mój uśmiech, za to, że nie denerwuję się, kiedy pytają „jak Pani pomóc?”. Ludzie mogą nie wiedzieć, jak się zachowywać względem nas, dużo zależy od tego, czy my będziemy o tym mówić, czy będziemy się denerwować, kiedy ktoś nie wie, jak nam pomóc. Stereotypy ze strony ludzi też są. Bywa szokujące dla ludzi, że staram się żyć normalnie, mieszkać sama. Często słyszę „jak to, przecież są takie miejsca, jak domy opieki, można mieszkać z rodzicami”. Zdaje sobie sprawę z tego, że w wielu aspektach funkcjonuję jak niemowlak, a dwuletni syn przyjaciół potrafi zrobić więcej niż ja. Ale to nie oznacza, że ja nie potrafię podejmować decyzji, że nie potrafię wymyślić czegoś sama. To wszystko trochę się miesza w głowach ludzi. Dużym problemem jest brak świadomości wśród rodziców, w jaki sposób postępować z dorosłymi osobami z niepełnosprawnością. Czasami wciąż, np. w środowisku starszych pedagogów, słyszę, że jestem dzieckiem z niepełnosprawnością. Nie zgadzam się z tym. Jestem osobą z niepełnosprawnością, nie jestem już dzieckiem. Te granice są bardzo zatarte i wciąż jesteśmy tak traktowani. Przykładem są sytuacje, w których osoba asystująca mi, bym mogła dotrzeć w różne miejsca, np. do lekarza, do urzędu jest traktowana jako mój opiekun i ktoś, z kim należy rozmawiać, tak jakby mnie tam w ogóle nie było.

Domyślam się, że napisanie książki było wielkim wyzwaniem. Co Cię zainspirowało?

Na początku nie zdawałam sobie sprawy, że wszystko to jest duża sprawa. Dziwiłam się, kiedy ludzie przychodzili i mówili „wow, piszysz książkę”. Dopiero w trakcie tworzenia zrozumiałam, że to wszystko jest mocną historią i z naszej pracy mogą wypłynąć naprawdę dobre treści. Ich tworzenie rozpoczęło się od kilku miesięcy spotkań z Dominiką, która jest współautorką książki. Był to intensywny czas spotkań, rozmów, historii od momentu, kiedy na świat przyszła mała Basia. Ta książka była

dla mnie dowodem na to, że idę dobrą drogą. Zanim się tu wprowadziłam, gdzie teraz jesteśmy, powiedziałam Temu na górze, że zanim wezmę to mieszkanie muszę dostać potwierdzenie, że ja tutaj mam zamieszkać, że będę miała za co utrzymać kawalerkę. Postanowiłam, że pierwszy czynsz za to mieszkanie muszę zapłacić sama. Tydzień później zadzwonił do mnie telefon, który brzmiał: „Czy chciałaby Pani napisać książkę dla naszego wydawnictwa?”. Wtedy roześmiałam się, a potem przyszło też przerażenie, że sobie nie poradzę. Zaryzykowałam i niedługo później na moje konto wpłynęło honorarium, które pozwoliło mi na opłacenie pierwszego czynszu i dostosowanie mieszkania do moim potrzeb. Jeżeli ktoś chciałby poznać moją historię o tym, jak można nie mieć prawie nic i jednocześnie mieć wszystko to koniecznie przeczytajcie „Pełnymi Garściami”!

wywiad prowadziła

Olga Świeży

BON AGH

← *Basia podczas pracy* | fot. Sylwia Wawrzkowicz

↓ *Okładka książki „Pełnymi garściami”*

Projekt Metamorfozy

Metamorfozy to inicjatywa, dzięki której młode kobiety z niepełnosprawnością mogą odkrywać na nowo swoją kobiecość. Choroba, cierpienie, niepełnosprawność, a czasem po prostu świat zewnątrz tworzą krzywe zwierciadło, w którym trudno dostrzec swoje naturalne piękno. Grupa młodych kobiet pełnosprawnych i niepełnosprawnych postanowiła wspólnie przejść drogę do akceptacji siebie, zauważenia swoich atutów i odkrycia potencjału, którym zostały obdarzone.

IDEAŁY PIĘKNA

Rzeczywistość, w której żyjemy pełna jest ideałów piękna. Te jednak wyznaczone są przez świat mediów. Telewizja, kobiece czasopisma, internet podpowiadają, jakie powinniśmy być, by zbliżyć się do akceptowanego modelu. Portale społecznościowe takie jak Facebook czy Instagram przyczyniają się do promowania nierealistycznego

obrazu kobiety. Za ich pośrednictwem możemy pokazać się w najlepszej odsłonie, w najbardziej korzystnym ujęciu z wykorzystaniem upiększającego filtra. W takim świecie coraz trudniej kobietom odkrywać i akceptować swoje naturalne piękno. Dla kobiet z niepełnosprawnością jest to podwójnie trudne. Dysfunkcje, które towarzyszą nie-

pełnosprawności nie wpisują się w idealny, wręcz komputerowo zaprojektowany kanon piękna. Często stanowią barierę dla samych kobiet w akceptacji siebie i swojej kobiecości.

PROJEKT METAMORFOZY

Idea stworzenia projektu Metamorfozy zrodziła się spontanicznie, podczas jednego z letnich obozów Stowarzyszenia KLIKA. W rozmowie bliskich sobie kobiet ukazały się pragnienia, które pociągnęły za sobą ważną i piękną w pełnym znaczeniu tego słowa inicjatywę. Wykorzystując talenty i umiejętności osób biorących udział w obozie, niepełnosprawnym uczestniczkom wykonano makijaże, fryzury, dobrano stroje, a następnie przeprowadzono profesjonalną sesję fotograficzną. Obserwując owoce pierwszej letniej edycji „Metamorfoz”, zorganizowano kolejną w czasie wyjazdu sylwestrowego. Zorganizowano również finałową galę METAMORFOZ w stylu lat 20'. Podczas trwania wieczoru modelki opowiadały o sobie i swoich przeżyciach, było to dla wszystkich bardzo wzruszające przeżycie. Kolejne sukcesy, radość i nowe pragnienia pociągnęły do zorganizowania kolejnych edycji. Do tej pory przeprowadzono ich już pięć, a do grona pań dołączyli również chętnie panowie.

UKRYTE PIĘKNO

„Nie chodzi tylko o ładną stylizację i ciekawe zdjęcie. Można powiedzieć, że są to narzędzia. Głównym celem naszego pomysłu jest wydobywanie z dziewczyn piękna, nie tylko zewnętrznego, ale też tego wewnętrznego, przywracanie im wiary w siebie oraz odkrywanie daru kobiecości, który przysłoniła choroba i cierpienie. Wiele z tych dziewczyn z powodu swojej niepełnosprawności nie patrzy na siebie z miłością. Przez ograniczenie spowodowane chorobą wiele z nich widzi siebie jakby w krzywym zwierciadle.” – podkreśla Ewelina Miś, pomysłodawczyni oraz fotograf projektu Metamorfozy.

📍 **Klaudia, uczestniczka Metamorfoz**

fot. Ewelina Miś

📍 **kolejno od góry:**

Agnieszka, Ania, Edyta, Ania
- uczestniczki Metamorfoz

fot. Ewelina Miś

UCZESTNICZKI O PROJEKCIE

„Metamorfozy wniosły do mojego życia bardzo dużo. Stałam się bardziej otwarta, pewniejsza siebie, odważniejsza, nie boję się nowych wyzwań. Przede wszystkim bardzo zmieniła się moja samoocena. Mogę powiedzieć, że była naprawdę mała, czy wręcz zerowa. Myślałam, że nie jestem ładna, że nie jestem atrakcyjna, że nie mam odpowiedniej figury do fotografowania. Czasem nadal te myśli mi towarzyszą, ale dzięki projektowi wiele w tym temacie się zmieniło. Dlatego udział w nim był dla mnie bardzo cenny. Dzięki takim projektom poznaje też swoje wnętrze, jaka jestem w środku oraz to na ile mnie stać. Dowiaduje się o sobie nowych rzeczy, o których nawet nie wiedziałam. Podczas samej sesji czułam się wspaniale i wyjątkowo. Czułam, że to jest moje 5 minut i trzeba je dobrze wykorzystać, ale też dobrze się bawić! Fajnie jest współpracować z innymi kobietami, nie rywalizujemy ze sobą tylko cieszymy się z tych doświadczeń i wspieramy nawzajem.” – Klaudia, uczestniczka Metamorfoz

„Mam na imię Natalia, ale lubię, gdy przyjaciele mówią do mnie Zaga. Jestem pełną energii i życia młodą kobietą,

która nie boi się wyzwań, jakie stawia życie. Staram się być zawsze pogodna i uśmiechnięta. Uwielbiam żartować i flirtować z fajnymi facetami. Chodzić na imprezy, tańczyć, słuchać muzyki. Kocham czytać książki i oglądać filmy. Bardzo cenię sobie czas spędzony z przyjaciółmi i rodziną. Udział w Metamorfozach jest dla mnie wspaniałą przygodą. Dzięki niemu odkrywam swoją kobiecość.” – Natalia, uczestniczka Metamorfoz. „Moim marzeniem jest brać udział w takich projektach jak Metamorfozy, pomimo moich ograniczeń fizycznych. Uwielbiam żyć aktywnie w społeczeństwie. W moim myśleniu nie chcę skupiać się na ograniczeniach tylko cały czas iść do przodu. Lubię spędzać czas z przyjaciółmi, z którymi mogę przenosić góry, a wózek to tylko dodatek do mnie, nie przeszkoda.” – Edyta, uczestniczka Metamorfoz.

Olga Świeży
BON AGH

fot. Ewelina Miś

↓ **Żaneta, uczestniczka Metamorfoz**

Frida Kahlo

sztuka pełna cierpienia

Najsłynniejsza meksykańska artystka, barwna, niejednokrotnie kontrowersyjna, silna i niezależna kobieta. Tradycyjny ubiór, ukwiecone upięcia, zrosnięte brwi i wyraziste spojrzenie stały się jej znakiem rozpoznawczym na całym świecie. Życie malarki, choć pełne przygód, miłości i fascynacji kryło w sobie tragiczne wydarzenia obarczone cierpieniem. Twórczość Fridy Kahlo stanowi w niespotykany sposób próbę zmierzenia się ze swoją bolesną biografią.

DZIECIŃSTWO FRIDY

Magdalena Carmen Frida Kahlo y Calderón przychodzi na świat 6 lipca 1907 roku. Trzy lata później w Meksyku wybuchła rewolucja, którą w późniejszym czasie artystka podaje jako rok swoich narodzin. Pierwsze wspomnienia artystki sięgają krwawych dni rewolucji i burzliwych przemian w kraju. Będąc sześciolletnią dziewczynką Frida choruje na polio. Po kilku miesiącach unieruchomienia i leczenia staje o własnych siłach, jednak prawa noga pozostaje cieńsza i krótsza do końca życia. Dziewczynka często spotyka się w środowisku z prześmiewaniem, nazwano ją „kołonogą Fridą”. W późniejszym czasie wykorzystuje to przezwisko podpisując się w listach do przyjaciół „Kołonoga Frida z Coyoacán u kojotów”. Wbrew przykrościom postanawia być śmiałą i odważną, uprawiając różne dyscypliny sportowe i aktywności właściwe także płci przeciwnej. Ma smukłą posturę, jest zwinna i stara się pokazać, że pomimo ograniczeń potrafi dokonać rzeczy wielkich.

LATA MŁODZIEŃCZE I NIESZCZĘŚLIWY WYPADEK

W piętnastym roku życia Frida rozpoczyna naukę w prestiżowej szkole państwowej w centrum Meksyku. Jest to czas, w którym otwierają się przed nią nowe możliwości. Niepokorna uczennica szybko angażuje się w grupę odczytanych, zbuntowanych i politycznie świadomych młodych ludzi. Wrześniowy dzień 1925 roku przynosi osiemnastoletniej Fridzie wielkie cierpienie i na zawsze odmienia jej życie. Jadąc autobusem ze swoją pierwszą miłością Alejandrem Gomezem Ariasem, podczas wypadku i zderzenia pojazdów, doznaje wielorakich obrażeń, w skutek których trafia do szpitala w stanie krytycznym. Zdiagnozowano złamanie kręgosłupa, miednicy, obojczyka, żeber i prawej nogi, zmiażdżoną stopę i zwichnięte ramię.

↑ Pracownia malarska Fridy | [źr. flickr.com](https://www.flickr.com/photos/14811471@N00/10000000000/)

↑ Autoportret z naszyjnikiem z cierni i kolibrem, 1940 r. | [źr. flickr.com](https://www.flickr.com/photos/14811471@N00/10000000000/)

OBRAZY BÓLEM MALOWANE

W czasie unieruchomienia po wypadku, dzięki pomocy rodziców, Frida zaczyna malować. Sprezentowano jej farby, specjalną sztalugę oraz lustro, aby mogła tworzyć autoportrety. Cierpienie i samotność stały się nieustannymi towarzyszami Fridy i znalazły swe odzwierciedlenie w twórczości malarskiej, która w pewien sposób pozwala uśmierzyć ból. W liście do przyjaciela pisze: „Jeszcze niedawno szłam przez świat pełen kolorów i namacalnych kształtów. Teraz żyję na planecie bólu, przezroczystej niczym lód”. Alejandro nie jest w stanie unieść tragicznych wydarzeń i stanu, w którym znalazła się Frida, powoli oddalając się od niej, ostatecznie kończy związek. Dwa lata po wypadku Frida poznaje bliżej Diega Riverę, artystę i muralistę z lat szkolnych, którego uczniowie wielokrotnie wyśmiewali, a którego osobą Frida była zaintrygowana. Pokazuje mu swoje prace, te wywierają na nim bardzo dobre wrażenie. W krótkim czasie dziewczyna zakochuje się szalenie w artyście i 21 sierpnia 1929 roku pobierają się.

Leczenie, operacje chirurgiczne, rehabilitacja trwają wiele lat i nigdy nie przywracają Fridzie pełnego zdrowia. Wypadek powoduje również utratę możliwości posiadania dzieci. Swoje przeżycia artystka przekazuje za pomocą pędzla w sposób bezpośredni i niejednokrotnie bardzo intymny. W trudnym czasie unieruchomienia ciała i znośzonego bólu Frida pisze prywatny pamiętnik. W roku 1953, w trakcie

pobytu w szpitalu i zagrożenia amputacją nogi Frida zapisuje: „Stopy, do czego was potrzebuję, gdy mam skrzydła do latania?”

DOROBK ARTYSTYCZNY

Meksykańska malarka stworzyła w trakcie swojego życia około 200 prac. Znaczną większość stanowią autoportrety, które są najbardziej rozpoznawalną częścią jej dzieł. Artystka zmarła rankiem 13 lipca 1954 roku, leżąc na swoich łóżku w Niebieskim Domu, w meksykańskiej dzielnicy Coyoacán. Miejsce życia i twórczości malarki zamieniono w muzeum 12 lipca 1958 roku. Jest ono najczęściej odwiedzaną atrakcją w stolicy Meksyku. Frida Kahlo i twórczość, którą pozostawiła po sobie jest znana i rozpoznawalna na całym świecie. Wciąż wzbudza żywe dyskusje, niejednokrotnie kontrowersje, mająca swoich wielkich fanów i przeciwników, ale bez wątpienia zapisująca się w pamięci i sercach ludzi na całym świecie.

Artykuł napisany na podstawie książki biograficznej „Frida Kahlo prywatnie” autorstwa Suzanne Barbezat

Olga Świeży
BON AGH

Odwaga działania

Wywiad z Justyną Kucińską, nową Prezeską Fundacji Instytut Rozwoju Regionalnego

Justyna Kucińska | fot. Agnieszka Niedźwiedzka →

Monika Bartkowicz: Od 1 lipca 2019 roku przejmujesz funkcję Prezeski Fundacji Instytut Rozwoju Regionalnego? Jak się z tym czujesz?

Justyna Kucińska: Najlepiej to chyba nazwać – w obliczu wyzwania! Chcę serdecznie podziękować Radzie Fundatorów, która obdarzyła mnie zaufaniem, powołując na takie stanowisko. Mam też świadomość, że przejmuję Fundację po Aleksandrze Waszkielewiczu, wizjonerze i niezwykle ciekawym człowieku, w pełni oddanemu sprawom osób z niepełnosprawnościami.

MB: To może od razu zapytam - czy Aleksander Waszkielewicz będzie współpracował z Fundacją Instytut Rozwoju Regionalnego?

JK: Oczywiście, Aleksander nadal pozostanie w kontakcie z Fundacją, będziemy korzystać z jego wiedzy eksperckiej w sprawach merytorycznych.

MB: Od 1 lipca Fundacja będzie zarządzana przez trzy osoby?

JK: Tak, Rada Fundatorów powołała trzy osoby – mnie na Prezeskę Fundacji, Annę Rozborską oraz Joannę Bryk na stanowiska Wiceprezesek.

MB: Czyli kobiety przejmują stery w Fundacji... I to kobiety szczególnie. Ty, Justyno oraz Anna Rozborska jesteście osobami niewidomymi. Jak sądzisz, czy to ułatwi Wam pracę?

JK: Z pewnością tak. Straciłam wzrok jako bardzo młoda osoba i rozpoczęłam wtedy walkę o swoją niezależność i samodzielność. Miałam to szczęście, że na swojej drodze spotkałam ludzi, którzy okazali mi wsparcie. Tak między innymi 10 lat temu trafiłam do Fundacji Instytut Rozwoju Regionalnego. I pracuję cały czas. Podobną drogę przeszła Anna Rozborska.

MB: Można więc powiedzieć, że wyzwania i problemy osób z niepełnosprawnościami znacząco z własnego doświadczenia?

JK: Dokładnie tak. Bardzo jestem wrażliwa na wszelkie bariery, problemy, z jakimi borykają się w codziennym życiu osoby z niepełnosprawnościami. Prowadząc szkolenia świadomościowe, dbam również o to, by wskazywać uczestnikom sposób odbioru świata z perspektywy osób z niepełnosprawnościami. Podobnie wygląda sytuacja z Anną Rozborską, zajmującą się m.in. projektami technologicznymi i międzynarodowymi adresowanymi do osób z niepełnosprawnością.

MB: W nowym zarządzie Fundacji będzie też Joanna Bryk, specjalizująca się w działaniach aktywizujących, zatrudnieniowych i społecznych.

JK: Tak, doświadczenie Joanny oraz wiedza będą niezwykle ważne w naszych działaniach.

MB: No właśnie o to chciałam zapytać – czy kierunek działań Fundacji ulegnie jakiejś zmianie?

JK: Nie, zdecydowanie nie. Fundacja prężnie się rozwija. Nie planuję żadnych zmian. Nadal będziemy się zajmować dostępnością – cyfrową, informacyjną, architektoniczną, społeczną. Nasze działania wspierają osoby z niepełnosprawnościami.

MB: Wracając jednak do Ciebie. Z tego co wiem, już wiele razy pełniłaś funkcje reprezentacyjne, uczestniczyłaś w wielu grupach eksperckich, tematycznych, komisjach sejmowych, pracach nad projektami przepisów itd. – czy można powiedzieć, że z tego punktu widzenia nowe stanowisko nie jest dla Ciebie niczym nowym?

JK: Tak, od lat pełnię taką funkcję z prostego powodu. Prowadziłam warszawskie biuro naszej Fundacji, więc automatycznie występuję od lat w roli oficjalnej reprezentantki Fundacji.

MB: Jakie jest Twoje największe wyzwanie?

JK: Za największe uważam zarządzanie prawie 50-osobową grupą pracowników, rozsianych po całej Polsce oraz kontynuację dotychczasowych kierunków. Nową sytuacją jest też trzyosobowy zarząd, powołany przez Radę Fundatorów. Z Anną Rozborską oraz Joanną Bryk znamy się i pracujemy razem od lat – sądzę więc, że z łatwością przyjdzie nam podzielić się zakresami zadań.

MB: Słuchając Twoich słów, odnoszę wrażenie, że odważnie patrzysz w przyszłość. Czy masz własną wizję?

JK: Dobre pytanie, zwłaszcza że każdy kto zna i pracował z Aleksandrem Waszkielewiczem wie, jaki to inspirujący człowiek. Jego wizja, zapał oraz pasja – wielokrotnie pozwalały osiągnąć Fundacji rzeczy niemożliwe. I tak sobie pomyślałam – to chyba będzie moje wyzwanie – chcę inspirować pracowników oraz otoczenie do zmiany i odwagi w działaniach.

rozmawiała
Monika Bartkowicz
FIRR

Kącik polskiego języka migowego

JEDZENIE/JEŚĆ

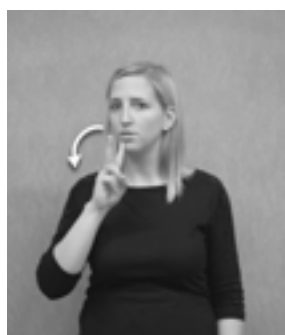
PIĆ

ŚNIADANIE

OBIAD

KOLACJA

HERBATA

KAWA

WODA

SOK (1)

SOK (2)

CUKIER

CYTRYNA (1)

CYTRYNA (2)

MLEKO

KUBEK

SMACZNY

WARZYWA

OWOCE

NIE LUBIĆ

LUBIĆ

KANAPKA

SAŁATKA

CIASTKO

PIZZA

ZAPIEKANKA

HOT DOG

HAMBURGER

FRYTKI

OZNACZENIA POMOCNICZE

RUCH
PODWÓJNY

PRZECZENIE „NIE”
LEKKIE OBRACANIE
GŁOWY

RUCH WYKONANY
PO KOLE WIDZIANY
W PERSPEKTYWIE

RUCH
ZAKOŃCZONY

Źródło: Polski Związek Głuchych Oddział Małopolski w ramach projektu „MAŁOPOLSKA W CISZY RÓWNIE PIĘKNA” zrealizowanego przy wsparciu finansowanym ze środków PFRON będących w dyspozycji Województwa Małopolskiego.

Studentka z AGH Mistrzynią Świata!

Monika Kotzian, studentka Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica w Krakowie, została Mistrzynią Świata w snowboardcrossie!

Monika Kotzian, niepełnosprawna studentka z AGH, startowała 30 marca 2019 roku w Snowboardowych Mistrzostwach Świata organizowanych w fińskim mieście Pyhä i zdobyła złoto w kategorii SB-UL (dysfunkcja jednej lub obu kończyn górnych).

Mistrzostwa Świata w snowboardcrossie oraz banked slalomie organizowane były po raz trzeci. Zawody odbywały się w Finlandii, na terenie Pyhä Ski Resort. Poprzednie Mistrzostwa odbyły się w 2017 w Big White Ski Resort w Kanadzie, natomiast pierwsze Mistrzostwa w 2015 roku odbyły się w hiszpańskim ośrodku narciarskim La Molina.

Monika w kwalifikacjach do Mistrzostw ukończyła swoją konkurencję z czasem 1:10,65 min, plasując się w ten sposób pomiędzy dwiema przedstawicielkami Chin: Qiaorong Pang (która pokonała trasę 5,46 s szybciej) oraz Jiangli Lu, która dotarła do mety 20,23 s później niż jej koleżanka z Państwa Środka. Ostatecznie jednak nasza reprezentantka zajęła pierwsze miejsce, deklasując Pang. Trzecie miejsce zajęła Jiangli Lu. Warto również nadmienić, że w rozgrywkach banked slalomu, które rozgrywały się dwa dni wcześniej, Monika zajęła 3 miejsce! Serdecznie gratulujemy i życzymy dalszych sukcesów!

Warto nadmienić, że Monika brała udział w projekcie „Staże drogą do zatrudnienia na otwartym rynku pracy”, współorganizowanym przez Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych AGH oraz Fundację Instytut Rozwoju Regionalnego. W ramach projektu nasza studentka była uczestniczką kursu snowboardu podczas którego uzyskała III stopień sprawności technicznej. Cieszymy się, że mogliśmy pomóc i dołożyć swoją małą cegiełkę do tego sukcesu!

Karolina Przywała
BON AGH

↑ kolejno od góry:
Monika Kotzian podczas dekoracji złotym medalem
materiały World Para Snowboard na kanale Youtube
Międzynarodowego Komitetu Paraolimpijskiego

Monika z drugim przedstawicielem z Polski – Wojciechem Tarabą
fanpage ParaSnowboard Poland

🏆 **Złoty medal wywalczony w Pyhä** | fanpage ParaSnowboard Poland

Sukces naszych zawodników na Mistrzostwach w Poznaniu

↑ Start zawodników | źr. imp.azs.pl

W dniach 10-12 maja odbyły się **IV Integracyjne Mistrzostwa Polski w Pływaniu**, w których wzięli udział studenci Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica w Krakowie. Akademię reprezentowało w sumie 7 osób: Wojciech Dobrowolski, Krzysztof Wąż, Sebastian Banaś, Paweł Bieniek, Łukasz Leśny, Karolina Kowalik i Gabriela Wolak. Studenci przez cały rok przygotowywali się do zawodów pod okiem trenera Stanisława Dudy jako członkowie sekcji pływackiej Akademickiego Związku Sportowego AGH osób niepełnosprawnych.

Integracyjne Mistrzostwa Polski AZS to cykl zawodów sportowych dla osób niepełnosprawnych prowadzony od 2016 roku w ramach upowszechniania sportu. Mistrzostwa organizowane są już po raz czwarty i obejmują dyscypliny takie jak: bowling, boccia, pływanie, goalball, szachy i tenis stołowy.

Zawody odbyły się na pływalni Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W wydarzeniu sportowym wzięło udział kilkanaście uczelni z całej Polski. Studenci podzieleni byli na kilka klas startowych, w zależności od ich predyspozycji zdrowotnych. Można było wyróżnić następujące grupy: narząd słuchu,

narząd wzroku, narząd ruchu, grupa rehabilitacyjna oraz kategoria „open”, dostępna dla wszystkich startujących.

Drużyna z AGH odniosła ogromny sukces, przywożąc w sumie 14 medali (4 złote i 10 srebrnych) i zajmując IV miejsce w klasyfikacji generalnej oraz zajmując pierwsze miejsce w sztafecie 4x50 m stylem dowolnym. Dodatkowo każdy z zawodników startował przynajmniej w dwóch konkurencjach i zdobył medal. Uczestnicy mierzyli się w konkurencjach 25 m lub 50 m stylem klasycznym, dowolnym, grzbietowym oraz motylkowym.

Klasyfikacja medalowa zawodników sekcji pływackiej AGH po IV zawodach IMP AZS POZNAŃ 2019 wygląda następująco:

Zawodnik	Styl	Miejsce
Bieniek Paweł	Dowolny 25m	II
	Klasyczny 50m	I
Leśny Łukasz	Dowolny 25m	I
	Klasyczny 50m	II
Dobrowolski Wojciech	Grzbietowy 50m	I
Kowalik Karolina	Grzbietowy 50m	II
	Klasyczny 50m	I
Wąż Krzysztof	Dowolny 25m	II
	Dowolny 50m	II
	Klasyczny 50m	II
Wolak Gabriela	Dowolny 25m	II
	Grzbietowy 50m	II
Banaś Sebastian	Dowolny 25m	II
	Klasyczny 50m	II

Gratulujemy wszystkim zawodnikom sukcesów i trzymamy kciuki za ich dalsze sportowe osiągnięcia!

Karolina Przywała
BON AGH

↑ kolejno od góry:
źr. imp.azs.pl

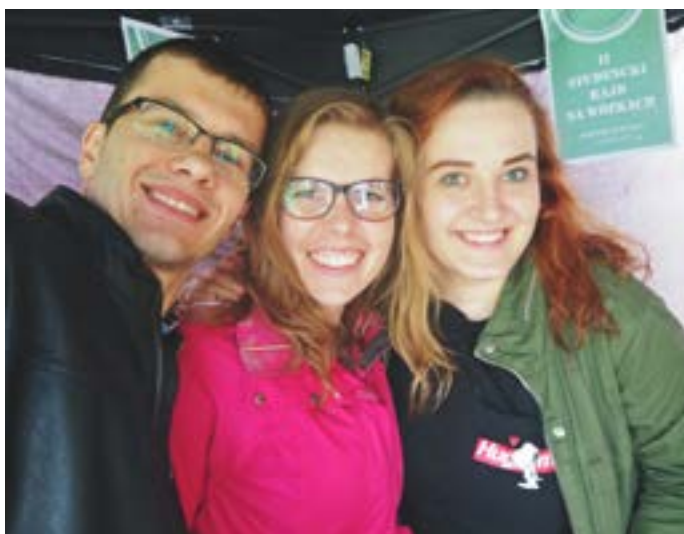
Reprezentant AGH Sebastian Banaś

Wręczenie medali: Krzysztof Wąż, reprezentant AGH, stoi na podium na trzecim miejscu

Reprezentacja AGH z trenerem - Stanisławem Dudą

II Studencki Rajd na Wózkach

W ramach Juwenaliów Akademii Górniczo-Hutniczej 2019 miał miejsce II Studencki Rajd na Wózkach organizowany przez Zrzeszenie Studentów Niepełnosprawnych AGH. Mimo niesprzyjającej pogody chętnych nie brakowało ani przez chwilę. Studenci, którzy pokonali wyznaczoną na Miasteczku Studenckim AGH trasę w najkrótszym czasie otrzymali atrakcyjne nagrody, m.in. bilety na koncerty juwenaliowe. Dla głodnych i spragnionych dostępny był catering migany. Fotorelacja autorstwa Magdaleny Teterycz i Marka Lewkowicza.

Kończysz naukę lub właśnie ją skończyłeś?

Chcesz znaleźć **ciekawą pracę**?

Nie wiesz, jak się zabrać do jej **skutecznego szukania**?

Chcesz zdobyć **dodatkowe kwalifikacje**?

Potrzebujesz nauczyć się czegoś,
czego wymagają pracodawcy?

Chcesz spróbować swoich sił w pracy podczas **stażu**
i zdobyć **pierwsze doświadczenia zawodowe**?

Fundacja Instytut Rozwoju Regionalnego
zaprasza do udziału w Projekcie:

STAŻE DROGĄ DO ZATRUDNIENIA NA OTWARTYM RYNKU PRACY III

Okres realizacji projektu: 01.04.2019 r. – 31.03.2020 r.

Udział w Projekcie jest całkowicie bezpłatny!

Rekrutacja do Projektu rusza już 1 kwietnia 2019 r. – liczba miejsc jest bardzo ograniczona.

Nie bądź bierny – skorzystaj, zwiększ wiedzę i kompetencję, zdobądź doświadczenie podczas stażu, wejdź na rynek pracy.

CZEMU SŁUŻY PROJEKT?

- zapewnieniu kompleksowego **wsparcia dla osób niepełnosprawnych**, mającego na celu ich skuteczne wejście na rynek pracy,
- udostępnieniu grupowych i indywidualnych zajęć, rozwijających **kompetencje zawodowe i społeczne**, w tym szkoleń zawodowych z rynku komercyjnego,
- **zdobycie doświadczenia** w miejscu pracy dzięki płatnemu stażowi.

Z CZEGO MOŻESZ SKORZYSTAĆ?

- z indywidualnego **wsparcia coacha**, pomagającego ukierunkować i zoptymalizować wysiłki, zmierzające do znalezienia i podjęcia pracy,
- z indywidualnych i grupowych **konsultacji** z zakresu doradztwa zawodowego, prawa dot. niepełnosprawności, pracy, możliwości uzyskania dofinansowania do wynagrodzenia i innych,
- z **warsztatów** umiejętności miękkich i twardych,
- z pomocy **asystenta** wspierającego podczas uczestnictwa w Projekcie,
- ze specjalistycznych **kursów zawodowych** z otwartego rynku (komercyjnych), dopasowanych do indywidualnych potrzeb (część uczestników),
- **płatnego stażu** dla części uczestników.

JAKIE SĄ WARUNKI UCZESTNICTWA?

- **motywacja** do nauki i znalezienia w przyszłości ciekawej pracy,
- **brak zatrudnienia** i prowadzenia własnej działalności gospodarczej – w dniu przystąpienia do Projektu,
- wiek aktywności zawodowej,
- posiadanie aktualnego **orzeczenia o niepełnosprawności**,
- przejście procesu rekrutacji do Projektu,
- pierwszeństwo w kwalifikacji do Projektu będą miały osoby, które w ciągu maksymalnie 12 miesięcy od przystąpienia do Projektu kończą naukę lub w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed przystąpieniem do Projektu ją zakończyły.

GDZIE MOŻNA DOWIEDZIEĆ SIĘ WIĘCEJ NT PROJEKTU?

- **Fundacja Instytut Rozwoju Regionalnego**
ul. Wybickiego 3a 31-261 Kraków
tel. (12) 629-85-14 lub
pl. Konstytucji 5/4 00-657 Warszawa
tel (22) 400-50-73
www.firr.org.pl